S-67

ŞCOALA BASARABEANĂ

REVISTA CORPULUI DIDACTIC PRIMAR DIN MUNICIPIUL CHIŞINAU
ŞI JUDEŢUL LĂPUŞNA

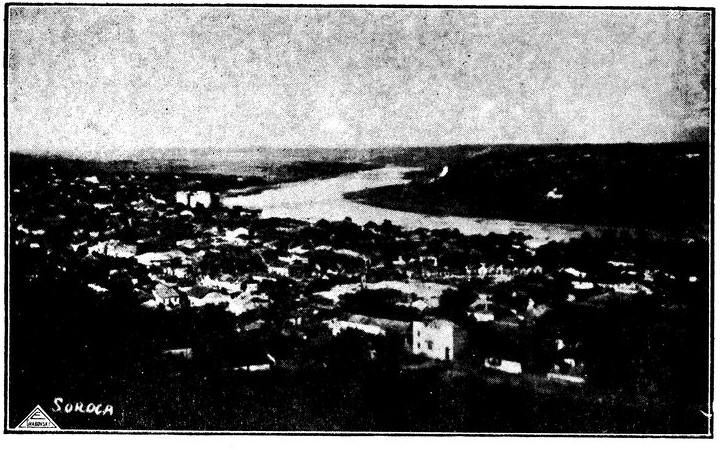

Nistrul la Soroca

C.t.-6766

ANUL VI. No. 3 MARTIE, 1938

SUMARUL

Unirea Basarabiei . . . . . *Redacţia*
Cum a fost sărbătorită Unirea Basarabiei la Iaşi . . . . . *Prof. G. Raşcu*
Asistenţă medicală . . . . . *N. Olaru*
Pozitivismul moralei actuale . . . . *Gr. Adam*
Imaginaţia, factor educativ . . . . *Teodosia Vlas*
Activitatea pedagogică a lui Ion Creangă *Petre Stratan*
Individualitate şi personalitate . . . . *Prof. N. Dragomir*
Exemplul şi imaginea eroilor, ca factori de educaţie . . . . *Florian Stănică*
Regionalismul educativ . . *Vasile I. Chicu*
Activitatea practică în învăţământul agricol . . . . . *G. Cuculescu*
Compunerea şi descompunerea numerelor 10 - 20 . . . . . *Nic. Ţapu*

CRONICA

Insemnări

Descoperirea satului . . . . . *Ion Bădărău*
Chemarea femeei în educaţie . . . . . *Mih. Curicheru*
Rolul Strajei Ţării . . . . . *B. Barieră*

Recenzii

Observaţiuni asupra psihozei actuale a tineretului şcolar, Gh. Carp; Căile de desăvârşire morală în filosofia chineză, Petru Comarnescu, de *Ionică Ochişor*; Psihologie şi vieaţă, Mihai D. Ralea, de *B. Ion;* In deal la cruce, roman, Mih. Curicheru, de *P. Pleşca;* Dintr'o campanie pedagogică, I. Nisipeanu, de *V. I. Chicu;* Spre o nouă metodă a scris—cetitului, I. Blăgăilă, de *Florian Stănică*.

Varia

Ţăranul în literatura basarabeană . . . . . *N. F. Costenco*
Antologia învăţătorului . . . . . ***

Revista Revistelor

Revista Ştiinţifică „V. Adamachi", Gândirea, Viaţa Basarabiei, Voinţa Şcoalei, Albina, Intelect, etc. etc.

BULETIN PROFESIONAL

Dela Asociaţia Generală a Învăţătorilor, Dela Fundaţia Regală Regională, Pagina Străjerici, Premilitare

Necrolog

Visarion Grebencea . . . . . *Ilie Burlacu*
Grigore Cernit . . . . . *Afanasie Pisica*

Dela Asociaţia Învăţătorilor lăpuşneni

Convocare, Situaţia de Cassă, Balanţa de verificare, Cont de gestiune, Bilanţul.

Anul VI No. 3 Martie, 1938

ŞCOALA BASARABEANĂ

REVISTA CORPULUI DIDACTIC PRIMAR DIN MUNICIPIUL CHIŞINĂU ŞI JUDEŢUL LAPUŞNA

Unirea Basarabiei

(27 Martie, 1918)

Se împlinesc douăzeci ani de când Basarabia a revenit pentru totdeauna lângă trupul Patriei întregite. E un popas plin de pioasă amintire şi pomenire a tuturor celor ce au văzut realizarea visului, a tuturor care dorm împăcaţi sub pământul străbun. Fără să fim subiectivi, fără să aruncăm în cumpăna preţuirii meritele cuiva, fără să deslusim evenimente, a căror lumină va fi urzită de istoricii viitorului, ne vom regăsi în atmosfera sărbătorească a evenimentului, în reculegere, obiectivitate. Retrăim, parcă, întâmplările care au dus la Unirea Basarabiei. România de atunci era ca o insulă în învălmăşeala Europei. Revoluţia din Rusia, întovărăşită de anarhia ungară, pregătea desmembrarea noastră, tocmai atunci, când vijelia se pornea mai puternic. Vedem deputaţii din Sfatul Ţării—reprezentând elita luptătoare basarabeană, cât şi aleşii minorităţilor dela noi şi din Ucraina. A urmat votul adunării prin care „Republica democrată moldovenească independentă, Basarabia, în hotarele dintre Prut şi Nistru, Marea Neagră şi vechile hotare, în puterea dreptului istoric, dreptului de neam, pe baza principiului că popoarele singure să-şi hotărască soarta lor, de azi înainte şi pentru totdeauna se uneşte cu mama sa, România. Rezultatul votului a fost comunicat Regelui Intregitor, Ferdinand, care, dela Iaşi, răspunde cu emoţiune „la aflarea visului frumos înfăptuit în Chişinău". Se cimenta astfel, dorinţa norodului pentru libertate. Libertate în care cerea drepturi largi în viaţa socială, în administrarea bunurilor, în exprimarea gândului pe limba moldovenească. O dorinţă neîmplinită sub Ruşi a fost dreptul la pământ, împroprietărirea făcută îndată după războiu, de Regele Ferdinand. Reforma agrară a adunat în acelaşi crez pe învăţători, preoţi, episcopi, luptători politici, pe toţi fiii ţărănimii; ei trebuiau să arunce

357

pe frunțile lor cununile răsplătirii. Prin reforma agrară au sosit zorii liniștii și propășirii; o propășire în care rolul învățătorilor era deosebit de prețios. Nu se va uita niciodată acțiunea învățătorilor în lupta pentru limba moldovenească. Congresele învățătorești, deși câteodată stânjenite de oficialitatea rusă, au constituit altarele unde se s'ujea liturghia destinului nostru. Lupta a fost însuflețită și de scriitorii Basarabiei, mai ales Alexie Mateevici, stegarul cu svon de aramă, al melodioasei limbi moldovenești. Învățătorul, așadar, e legat de Unirea Basarabiei prin trecutul și menirea sa. Naționalizarea învățământului prin el s'a făcut.

Iar dacă ne gândim la contribuția învățătorimii în luptele desfășurate pe diferitele fronturi, icoana eroismului dăscălesc se luminează și mai mult.

Cuvine-se să-i pomenim pe fiecare, în tăcere; cei căzuți sub ploaia gloanțelor străine, cu gândul la renașterea pământului strămoșesc.

Amintindu-ne de luptătorii apuși în lumea drepților, ar apărea îngânduraţi și blajini : Alexie Mateevici, Tudose Roman, I. Frățiman, Gavriliță, Murafa, Alexandri, Țanțu, Cujbă, Gore, etc. Am citi din privirea lor povestea noastră, cântecul de biruință al vieții moldovenești, în acest răsărit tulbur.

Trecutul cu gloriile lui, astfel, întinde verigile ce leagă generația Unirii cu posteritatea. Trecutul povestește obârșia noastră, istoria noastră, bucuria și mâhnirea noastră.

Au trecut douăzeci ani dela Unire...

Vreme de aducere aminte, de contemplare a sbuciumărilor petrecute pe pământul Basarabiei. Ea astăzi este liberă. Avânt de muncă nouă se sloboade prin satele basarabene.

Cântecul limbii străbune n'a fost cândva mai dulce ca azi.

Școala revarsă în fiecare an convoaie de tineri luminați, mândri de puterea și pregătirea lor, încât, ridicarea culturală a provinciei e aproape împlinită.

Vom birui întunerecul, se va răspândi lumina; vom afla pretutindeni dragoste frățească, în plămădirea armonică a vieții sociale.

Dar, mai presus de toate, cuvântul vremii pentru Basarabia nouă este acesta : să facem din muncă supremul ideal!

REDACȚIA

CUM A FOST SĂRBĂTORITĂ UNIREA BASARABIEI LA IAŞI

(Mărturii contimporane)

Sărbătorile naţionale pentru noi intelectualii, trebuesc să fie un prilej de reculegere sufletească. Din cercetarea conştientă a trecutului putem trage învăţăminte şi găsi călăuze pentru viitor. Luna aceasta, când se împlinesc 20 ani dela Unirea Basarabiei, să retrăim clipele de intensă emoţie ale evenimentelor dela începutul anului 1918; pentru aceasta să deschidem cronica zilnică a însemnărilor scrise de un contimporan, dela armistiţiu până la pacea dela Bucureşti. Ele au fost redactate sub impresia momentului, la Iaşi.

23 Ianuarie st. v. *Trupele noastre chemate în Basarabia au reuşit a restabili ordinea şi liniştea. Bolşevicii au fost fugăriţi peste Nistru. Tricolorul naţional fâlfâe acum pe toate edificiile publice din capitalele oraşelor basarabene.*

25 Ianuarie. *Basarabia s'a declarat republică independentă rupând orice relaţii cu Rusia. La 24 Ianuarie s'a sărbătorit cu un deosebit fast, la Chişinău, independenţa Basarabiei. Mitropolitul Atanasie a oficiat slujba în catedrala Soborului, unde era de faţă şi generalul Broşteanu, membrii Sfatului Ţării şi foarte mult norod. Pretutindeni tricolorul nostru naţional. După slujbă a avut loc defilarea trupelor române pe bulevardul Alexandru cel Bun. Seara, la teatru, artiştii din Iaşi au jucat „Fântâna Blanduziei".*

30 Ianuarie *La Odessa au fost arestaţi de bolşevici toţi parlamentarii români. Deputatul Iunian a fost liberat şi trimis la Iaşi ca să aducă răspuns dela guvern în chestia intervenţiei Românilor în Basarabia şi a uciderii bolşevicilor. Domnia Sa trebue să se întoarcă la Odessa, căci de aceasta depinde liberarea tuturor parlamentarilor.*

31 Ianuarie. *Incep a pleca funcţionari în Basarabia, în special la poştă, care e românească. Curând vor fi numiţi şi profesori.*

2 Februarie. *Au început tratative între noi şi bolşevicii din Odessa, pentru liberarea parlamentarilor români de acolo.*

4 Februarie. *Se distribue populaţiei carne dela vitele aduse din Basarabia.*

10 Februarie. *Bolşevicii au arestat la Kiew mai mulţi ofiţeri români, dintre care şi pe generalul Coandă.*

12 Februarie. *Artiștii teatrului au plecat iarăși la Chișinău pentru a juca „Apus de soare" și „Răsvan și Vidra" după cererea generală.*

16 Februarie. *La Chișinău Domnul Halippa a înființat o Universitate populară, care se va deschide la 28 Februarie.*

17 Februarie. *Zilnic vin alimente din Basarabia. Piața e plină cu de toate.*

19 Februarie. *Cinematografele din Basarabia reprezintă filmul „Luptele dela Mărășești". Armata noastră a ocupat Bălți, Soroca, dar n'au ajuns încă la Hotin.*

23 Februarie. *Colonelul Boyle a sosit din Odessa cu aeroplanul, spunând că în sfârșit parlamentarii de acolo au căpătat libertatea și că în curând vor sosi la Iași.*

26 Februarie. *Alimentele venite din Basarabia se vând cu prețuri foarte scumpe. Au sosit din Chișinău delegați pentru a participa la tratativele de pace cu Nemții.*

28 Februarie. *Domnul Alex. Marghiloman din partidul conservator a sosit în Iași și a fost primit în audiență de M. S. Regele. Interpelat de ziariști a făcut următoarele declarații: partidul conservator a scos întotdeauna din frământările politice, persoana M. S. Regelui. M. Sa se bucură și dincolo de aceleași simpatii ca și aici. In privința păcei declară: cu cât o făceam mai devreme cu atât ieșea mai bine. In privința rectificărilor de frontiere, țara nu va suferi prea mult. In chestiunile economice condițiunile sunt suportabile. Tezaurul nostru va fi salvat de armatele germane, care acum se află nu departe de Odessa.*

Noutate mare și neașteptată: guvernul Averescu și-a înaintat demisia, Suveranului.

1 Martie. *Trupele austro-germane au intrat în Odessa.*

3 Martie. *Bolșevicii s'au retras pe trei vase de războiu, bombardând Odessa; apoi s'au îndreptat spre Sevastopol. Aviatorul Makarof a sosit în două ore și 10 minute la Iași, cu avionul El va face poșta între Iași și Odessa. La ora 11 dimineața do vulturi enormi s'au învârtit o jumătate de oră, sub un cer albastru, deasupra statuii lui Cuza-Vodă. La ora 4 p. m. toate bisericile au sunat clopotele (4 Martie, Duminică). Clopotul Mitropoliei a produs delir de bucurie în public.*

S'a început demobilizarea armatei române (începutul la 1

Martie). Criză politică internă tulbură mult negocierile de pace. La Odessa înainte de intrarea Nemţilor era atotputernic Rakovschi (evadat dela penitenciarul din Iaşi). Mulţi deputaţi au scăpat chiar de sub santinele. Unii au fugit în căruţe, acoperiţi cu paie. Acei dela închisoare au fost scoşi de Rakovschi şi îmbarcaţi pe vapoare de unde i-a salvat aviatorul canadian Boyle. Totuşi vreo douăzeci din ei au fost deportaţi la Sevastopol. Printre cei sosiţi la Iaşi, câţiva sunt în spital grav bolnavi. A sosit şi generalul Coandă. Vapoarele pe care au fost îmbarcaţi parlamentarii români sunt ale noastre, capturate de bolşevici de pe braţul Chilia, unde erau refugiaţi. Rakovschi le-a schimbat numele în: Ioan Roată, Revoluţia socială, 1907, etc...

Alexandru Marghiloman a fost primit de două ori în audienţă de M. Sa Regele, care l-a însărcinat să formeze noul guvern.

In oraş sunt câteva sute de ofiţeri ruşi. Se crede că vor fi expulzaţi peste Nistru.

S'a permis importarea a tot soiul de alimente din Basarabia.

7 **Martie.** *In fine criza a fost rezolvită. Toţi miniştrii au sosit şi au depus jurământul la Palat. După iscălirea tratatului de pace, care va fi apoi ratificat de corpurile legiuitoare, vor pleca întâiu refugiaţii, apoi armata demobilizată, guvernul şi la urmă Regele.*

8 **Martie.** *Azi au plecat toţi miniştrii la Bucureşti. Noul guvern aprobă reforma agrară şi electorală, deja votate. Iată din cine se compune guvernul: A. Marghiloman, interne, C. Arion, externe, Săulescu, finanţe, gen. Hârjău, răsboiu, Mehedinţi, culte, Meissner, industrie şi comerţ, Dobrescu, justiţie. Fiindcă Gr. Cantacuzino s'a retras şi Ghica Comăneşti lipseşte, domeniile sunt date lui Marghiloman şi lucrările publice Gen. Hârjău.*

9 **Martie.** *Astăzi se iscăleşte pacea la Bucureşti şi expiră armistiţiul prelungit până noaptea la 12. Preliminările tratatului de pace propus de germani s'a publicat de abia acum şi cuprind cedarea Dobrogei şi scoborirea graniţei de pe Carpaţi. La acestea, Marghiloman declară că a obţinut ameliorări. Se anunţă că va sosi la Iaşi şi celebrul Stere, fostul director al ziarului „Lumina" din Bucureşti. Foarte mulţi artişti merg la Chişinău pentru reprezentaţii şi concerte.*

10 Martie. *Regele este hotărît a rămânea la Iaşi până după ratificarea păcii de către Parlament. Nu va pleca decât siguranţa statului şi prefecţii diferitelor judeţe. Aviatorul Makarov a sosit din nou cu aeroplanul la Iaşi. La Odessa au sosit 5 vase de războiu germane şi numeroase submarine. Sfatul ţării din Chişinău aderă la ideia unirii cu România. Manifestaţii naţionale au fost şi la Bălţi. Se crede că o comisie va veni să se prezinte Regelui.*

11 Martie. *Pe ziua de 15 Martie li s'a pus în vedere tuturor ofiţerilor ruşi să părăsească ţara noastră. Astăzi au sosit dela Odessa cu trenul, mai mulţi parlamentari români scăpaţi din ghiarele bolşevicilor.*

13 Martie. *S'a început schimbul de prizonieri. Ieri a sosit primul transport al prizonierilor din Şoproniek (Austria). Se restabileşte legătura telegrafică cu Bucureştiul. Pacea nu a fost încă semnată. Se svoneşte că Nemţii pun condiţiuni inacceptabile.*

14 Martie. *Un tren sosit dela Tighina a adus alţi parlamentari români. Artiştii de operă se inapoiază dela Chişinău iar George Enescu cu orchestra pleacă acolo pentru 5 zile. Parlamentul nu se poate dizolva, deoarece alegerile nu se pot face sub ocupaţie străină şi pe urmă Dobrogea nu ar putea să ia parte, deoarece este cedată. Va rămânea deci tot vechiul Parlament, nădăjduind că se vor întoarce toţi din Rusia.*

15 Martie. *Astăzi au plecat toţi ofiţerii ruşi din Iaşi.*

16 Martie. *Pacea noastră cu Nemţii, după cum se aude, e o curată vasalitate.*

18 Martie. *Linia ferată Mărăşeşti-Focşani s'a reparat. Gara e jumătate sub administraţie germană; trenul nostru se opreşte acolo şi se face transport în vagoane germane. Nimeni nu poate pleca fără aus-weis. Această stare de lucruri va dura până după ratificarea păcii.*

20 Martie. *La Soroca a avut loc o mare manifestare românească, în care mii de glasuri au cerut unirea cu România. Au mai sosit mulţi parlamentari şi persoane particulare, români din Odessa.*

23 Martie. *A sosit Stere dela Bucureşti şi se svoneşte că va fi trimis în misiune la Chişinău.*

24 Martie. *Astăzi se face cu un deosebit fast inaugurarea*

noilor linii ferate basarabene în legătură cu cele din Moldova veche. Una pleacă dela Bârlad, trece Prutul la Fălciu şi ajunge în Basarabia la Leipzig, de unde merge la Cetatea-Albă. O alta pleacă dela Huşi şi ajunge la Chişinău (cu ocol). Alta dela Ungheni merge la Bălţi. Toate s'au dat de către Sfatul Ţării în exploatarea căilor ferate române. Se svoneşte că Rakovschi a fost ucis chiar de oamenii săi.

25 **Martie**. *Buna-Vestire. La Mitropolie lume enormă. Afară soare şi cald. În oraş zeci de prăvălii în care se răsfaţă pâinea albă, vinurile vechi şi toate bunătăţile importate din Basarabia, dar cu preţuri fabuloase. Jurnalele publică că în curând se va face solemnitatea realipirii Basarabiei întregi, la România. Aceasta e Buna-Vestire pe ziua de azi.*

26 Martie. *De azi înainte oricine poate trece în Basarabia fără nici-o formalitate. E numai un control poliţienesc. Guvernul Marghiloman pleacă la Chişinău. Încep să se întoarcă prizonierii români dela Crefeld.*

27 **Martie.** *Contele Czernin se laudă că prin pacea încheiată cu Rusia, Ucraina şi România, s'a terminat războiul pe frontul oriental. Rectificările de graniţă impuse României nu sunt anexări, ci o garanţie contra unei noi aventuri războinice. Viitorul României e în răsărit. Aşa trebue să fie inspirată politica viitoare a guvernelor.*

28 **Martie.** *La Mitropolie sună clopotele anunţând Unirea Basarabiei cu România. Nu mai sunet de alarmă, ci sunete de bucurie. Pe stradă afişe mari anunţă marele eveniment:* **Basarabia se uneşte cu Patria mamă prin liberul vot al Sfatului Ţării din Chişinău**. *Guvernul Marghiloman se întoarce triumfător. Regele Ferdinand vine dela Oituz; Regina Maria dela Sascut. Pe străzi numai steaguri tricolore. Familia noastră regală trimite telegrame de felicitare Sfatului Ţării. Orchestra simfonică sub conducerea maestrului George Enescu, pleacă la Chişinău să deie un concert de muzică populară românească.*

29 Martie. *Străzile sunt negre de oameni. Bucuria se vede întipărită pe feţele tuturora. Mulţi se sărută şi plâng de emoţie.*

30 Martie. *Solemnitatea alipirii Basarabiei. Te-Deum la Mitropolie. Clopote, muzică militară pe străzi şi la ora 3 se în-*

*cinge o horă mare *) în piața Unirii, la care ofițerii superiori invită pe principesele din casa domnitoare. Entuziasmul atingea delirul. In balconul fostului palat al lui Cuza, Regele Ferdinand privește vesel mulțimea înconjurat de miniștrii guvernului Marghiloman. Vestea unirii a produs și la București un entuziasm tot așa de mare.*

Intorc câteva foi din jurnalul meu personal și citesc tratatul dela București iscălit de guvernul Marghiloman în ziua de 24 Aprilie, ora 12 dimineața (7 Maiu); Dobrogea dată în condominiu Bulgarilor, granița scoborită din vârfurile munților; petrolul, sarea și căile ferate luate pe 30 de ani, până la plata datoriilor de războiu, iar 6 divizii germane rămân în țară până la terminarea definitivă a războiului, pe socoteala noastră. Pe străzi s'a afișat următorul comunicat oficial: „Pacea dela București s'a iscălit astăzi. Toate chestiunile pendinte între România și vreunul din statele cu care a fost în războiu, au fost pe rând examinate și rezolvate. Raporturile normale și amicale reîncep cu aceste state, iar țara reintră în neutralitatea pe care o părăsise la 4 August 1916. Toate obstacolele ce ar fi putut sta în drumul unei pașnice dezvoltări interne, au fost definitiv înlăturate și sub legile ei constituționale, rămase neatinse în urma războiului, România se poate pune pe muncă pentru a șterge dezastrele suferite și a consolida starea ce-i crează pe deoparte pacea, și pe de alta unirea cu Basarabia".

In mijlocul acestui cataclism național, unirea Basarabiei a fost pentru sufletele românești cu un balsam pus pe o rană adâncă ca o rază de mângâiere venită în vremea celei mai cumplite desnădejdi. Să-și amintească toată lumea că Basarabia s'a unit cu țara mamă, atunci când n'avea nimic de câștigat; de aceea pentru noi, acei care trăim la granița Nistrului și ne hrănim din pământul ei binecuvântat, nu poate să existe o zi mai scumpă, mai duioasă și mai aproape de inimile noastre, decât ziua de 27 Martie

Profesor, **Gh. Rașcu**

---

*) Hora din Piața Unirii și invitația făcută principeselor din casa domnitoare se datoresc inițiativei d-lui Pan. Halippa, care, în acea zi, din balconul palatului regal a rostit și un însuflețit discurs. (N. R.)

Asistenţă medicală

Desigur că cea mai de seamă bogăţie a omului este *sănătatea.*

Păstrarea sănătăţii e problema capitală a vieţii omeneşti. Ea poate fi considerată ca unul dintre idealurile fiecărui om, pentrucă *a trăi* e mult mai interesant decât *a muri,* chiar atunci când viaţa-i neînchipuit de grea... Viaţa, cu toate neajunsurile ei, e mult mai frumoasă decât „liniştea eternă" — a morţii de dincolo de hotarul cunoaşterii noastre.

Moartea e poate suprema lege pe care o primim cu seninătate, ca fiind ceva inevitabil. Viaţa, însă, este legea pe care o trăim, o simţim, o cugetăm. Viaţa e dogma omului, a fiinţelor; moartea, dogma materiei, a nefiinţii. De aceea, păstrarea sănătăţii şi redobândirea ei, dacă-i posibil, este o consecinţă firească a comandamentelor superioare a moralei omeneşti.

Sănătatea trupească şi sănătatea morală sunt cele mai preţioase bunuri ale unei societăţi organizate.

Pentru aceasta, *pentru noi, asistenţa medicală,* a învăţătorilor boluavi este un imperativ de mare actualitate.

Nu putem tăgădui că ajutorarea membrilor bolnavi n'a preocupat întotdeauna asociaţia noastră profesională.

Mijloacele bugetare, însă, s'au dovedit insuficiente şi adesea derizorii faţă de nevoile de tratament ale pacienţilor. Sumele care se dau drept *ajutor medical,* dela *„Asociaţie"* — între 300—1000 lei — sau cele dela *Banca „Spiru Haret"*, între 2000—3000 lei, deşi arată că organizaţiunile noastre profesionale *simt* îndeajuns durerile noastre şi au fost gata oricând să dea o mână de ajutor fraţilor căzuţi la grea încercare, totuşi, trebue să recunoaştem că, faţă de nevoile învăţătorului bolnav, în ceea ce priveşte condiţiunile unui bun tratament, suntem cu totul desorganizaţi. Invăţătorul bolnav este sortit să îndure pe lângă durerile boalei, şi *durerea deprimării morale a lipsei de asistenţă,* iar în cel mai bun caz e sortit să moară cu zile, recurgând la curarisirea unor persoane lipsite de pregătirea necesară (cazul Pascal Simion şi alţii).

Casa Muncii C. F. R. şi C. C. a A. S. ne pot sluji de pildă. Superioritatea sistemului întrebuinţat de aceste instituţii faţă de altele cu scop similar se vede din faptul că *„bolnavul"* prin asigurarea anticipată e scutit complectamente de grija tratamentului, iar familia este pusă, prin aceasta, la adăpost de renunţările neprevăzute ce le-aduce boala în casa sărmanului învăţător.

Am avut, personal, dureroasa ocazie să văd că învăţătorii bolnavi trebuiau să recurgă, pentru un tratament mai îndelungat la ajutorul Societăţilor de profilaxie, fiind astfel puşi pe picior de egalitate cu acei care nu dispun de niciun fel de avere.

De asemeni, am văzut învăţători, care trebuiau să cheltuiască întreaga lor leafă pentru tratamentul unui copil bolnav; să se încurce în datorii şi la urmă să n'aibă cu ce face faţă altor multiple nevoi.

Moartea, pentru învăţători, devine astfel o tragedie.

Ei mor uitaţi, părăsiţi, deprimaţi, fără nicio mângâiere pentru sacrificiile enorme ce fac pentru ca oamenii să fie mai buni şi în lume să fie cât mai multă lumină.

Iată pentru ce organizarea *„prevederii"* în caz de boală devine cea mai frumoasă misiune a asociaţiei noastre profesionale.

Cum se poate organiza acest oficiu de asistenţă?

Iată:

1. Un consiliu de administraţie în frunte cu un medic (plătit cu salariu fix), va conduce un dispensar şi un deposit de medicamente. Va consulta bolnavii, va cere pentru fiecare caz de urgenţă aprobarea consiliului şi, pe baza convenţiunilor ce Asociaţia noastră va putea să aibă cu diferite sanatorii şi spitale, bolnavul să fie internat cu toate cele necesare.

Afară de aceasta, medicul Asociaţiei va administra reţete şi elibera gratuit medicamente pentru maladiile uşoare.

2. Cum se vor acoperi toate cheltuelile de asistenţă?

Considerând că un leu pe zi reprezintă, în parte, pentru fiecare din noi o sumă infimă, faţă de beneficiile enorme pe care le putem avea fiecare *în caz de boală*, care adesea este

un accident neprevăzut; 30 (trei zeci) lei pe lună — taxă de asigurare e mai uşor de economisit decât câteva mii lei deodată.

Dacă presupunem că avem în oraşul Chişinău şi jud. Lăpuşna un număr de o mie învăţători asiguraţi, acest oficiu de asigurare va dispune în fiecare an de suma 360.000 lei cu care se poate organiza o asistenţă medicală admirabilă şi eficace.

3. Această sumă se poate repartiza în felul următor:

Salariul medicului	48.000 lei
Cheltueli de ad-ţie	12.000 „
Dispensar şi medicamente . .	30.000 „
Disponibil pentru asistenţă	270.000 „
Total	360.000 lei

Acum, dacă presupunem că se vor îmbolnăvi 30 învăţători, care să aibă nevoie de asistenţă, din disponibilul de 270.000 lei, ar reveni suma de 9.000 (nouă mii) lei de fiecare caz, ceea ce ar însemna un tratament omenesc la un sanatoriu pentru 3 (trei) luni.

La acest beneficiu se mai adaugă reducerile legale la sanatoriile şi spitalele statului.

4. Să presupunem că în unii ani vom avea un număr mai mic de bolnavi, economiile în acest caz, se vor folosi în anii când vom putea avea bolnavi mai mulţi, ceea ce nu este de dorit, bine înţeles.

Fiecare asigurat va mai avea un carnet de asigurare cu fotografie, pentru ca să nu se facă înlocuiri de persoane.

Convins că oficiul de asistenţă medicală astfel organizat va fi o adevărată binefacere pentru învăţători şi familiile lor, cred în viitoarea întruchipare a acestui aşezământ de caritate profesională, bazată pe principiul de iubire a Domnului Nostru Iisus Hristos: „Iubeşte pe aproapele tău ca pe tine însuţi".

N. Olaru

Pozitivismul moralei actuale

In epoca aceasta de acută cercetare concretă şi îndreptăţită neglijare a metafizicului pur, se observă o tendinţă de emancipare a moralei de sub auspiciile formelor ei anterioare. Morala se pozitivează. Caracterul ştiinţific, pozitiv, al moralei se explică prin aceea că sensul şi valoarea ei actuală, principial creştină, capătă prin haina, pe care învăţaţii moderni caută să i-o dea, o suprafaţă mai destinsă, raportată mai direct la mişcarea perpetuă a forţelor sociale.

Ştiinţa, născută în secolul XVI şi XVII, cu Copernic, Galileu, Kepler, Descartes şi Newton, s'a desvoltat pe deplin în secolul XVIII şi s'a desăvârşit complect în secolul XX. Având ca obiect cunoaşterea naturii, nu s'a aplicat întâiu decât lucrurilor neorganice—corpuri cereşti, minerale, forţe ale naturii fizice şi chimice — în care nu se manifestă, nici viaţă, nici cugetare, nici voinţă. Mai târziu, însă, domeniul ei s'a mărit. Visul celebrului Descartes s'a realizat şi ştiinţa a pus stăpânire pe corpurile vii, iar preocupările sale s'au mărit şi întins şi asupra manifestărilor sensibilităţii, inteligenţii şi voinţii. Morala nu putea face excepţie şi chiar Descartes întrevăzuse posibilitatea de a trata morala ca pe o ştiinţă. Cu Spinoza, ideia aceasta se precizează, şi de atunci numeroşi filosofi au încercat s'o pună în aplicare; astăzi direcţiunile unei morale ştiinţifice sunt definitiv stabilite. *Ştiinţa nu se gândeşte să conteste legitimitatea moralei creştine, îşi propune însă să-i cunoască temeliile în legile necesare ale naturii.* Şi toate metodele ştiinţifice vor fi riguros întrebuinţate numai pentru a justifica ideile a căror caracter este: de a fi născute din contingenţa desvoltării conştiinţii umane.

Kant întrebuinţează în scopul acesta metoda matematicilor, plecând de acolo că şi morala şi matematica au ca punct comun necesarul în slujba omului şi raţionamentul ca mijloc de desvoltare a principiilor ştiinţifice. Matematica delimitează raporturi petrecute în lumea materiei, morala în lumea spiritului. Ca un desăvârşit geometru moralist, ia ca bază ideia de datorie, care este în faţa noastră ca şi o axiomă

matematică. Omul trebue să se respecte pe el însuşi şi în aceeaşi măsură pe semenii lui, rămânând veşnic un scop şi niciodată un mijloc, rezumatul doctrinei sale fiind *sforţarea pentru a se perfecţiona individul pe sine însuşi pentru a contribui la fericirea celorlalţi indivizi.* Prin aceasta, morala lui Kant, teoretic, e lesne de priceput că n'a pierdut nimic din strălucirea şi cuprinsul unei adevărate morale. Şi chiar dacă noi nu putem afirma deopotrivă de precis că doctrina există aşa precum două puncte determină o dreaptă, — simbolic, ea totuşi rămâne pentru înaltele grade de conştiinţă o hrană mai paşnică a spiritului căutător de cauzalităţi ale lucrurilor.

Se zice despre toţi filosofii şi moraliştii care arată linia de conduită a sentimentelor noastre naturale, că urmează în morală metoda ştiinţelor fizice.

Ei caută în observarea naturii noastre psihice legea care de fapt cârmueşte acţiunile omeneşti şi apoi o schimbă, această lege de fapt, în normă de purtare. Unii au găsit *în simpatie principiul acţiunilor noastre,* cum a fost Adam Smith, economist englez, teoreticianul primei de export. Alţii văd caracterul primitiv al naturii noastre nu în simpatie, *ci în egoism,* ca Rochefoucauld şi Bentham. Stuart Mill a încercat să împace, în felul său, cele două mari doctrine, a interesului şi a datoriei, arătând că acelea din faptele noastre pe care le numim desinteresate şi pe care le explicăm prin simpatie sau prin ideia de lege morală, se reduc, ca şi celelalte, în ultimă analiză, *la interesul personal.* In adevăr, am impresia că pot săvârşi fapte desinteresate, dacă mă devotez prietenilor şi ţării, dacă-mi sacrific avantajele ce decurg din împlinirea datoriei mele. Negreşit, urmărim câteodată şi interesul general, fără să ne gândim numai decât la interesul propriu. Dar experienţa a învăţat omenirea că acest fel de fapte asigură în deobşte binele individului A fi de bună credinţă cu propriii semeni, a te devota unei cauze înalte, iată atâtea fapte care la început erau ordonate de interesul personal, dar care acum par a fi scopul în sine. Ideia unor fapte s'a contopit cu vremea aşa de complect cu ideia plăcerii, la care tind, încât a ajuns să-i ţină locul şi să fie luată *ea însăşi* ca normă

de conduită. Omul a uitat scopul iniţial şi adevărat al acestor acţiuni şi, azi, el *ia mijlocul drept scop.*

In prezent, însă, ştiinţa cuprinde între alte obiecte, studiul fiinţelor vii — biologia — care cercetează la animalele superioare, manifestările fizice şi morale, morala în acest caz nefiind alceva decât o ramură a istoriei naturale. Herbert Spencer şi Darwin sunt printre cei dintâiu autori, tratând chestiunea prin metoda ştiinţelor naturale. Viaţa, după primul, este o *adaptare continuă la mediu; iar ştiinţa condiţiunilor fericirii umane, dedusă din legile generale ale vieţii şi din condiţiile de existenţă a fiinţelor de care este vorba, constitue normă de conduită.* Alţii mai observă însă că această morală mai închide în ea unele urme de finalitate, fiindcă legea adaptării individului la mediul său, stabilită ca absolută, nu iese direct din observarea naturii, implicând ideia armoniei ca scop al evoluţiei universale.

In ce priveşte Darwin, el nu se ocupă de alcătuirea unei morale, unui principiu moral, însă acolo unde morala existentă caută să-i pună piedici accidental atinge şi această latură a ştiinţii şi stabileşte în principiu că legea generală a lumii vieţuitoare *este sforţarea fiecărui organism de a trăi, precum şi păstrarea şi sporirea particularităţilor utile în lupta pentru existenţă.* Concurenţa vitală şi selecţiunea naturală sunt singurele cauze de organizare şi schimbare pe care le pune în joc natura. In lupta pentru existenţă sentimentele morale joacă un rol covârşitor. Sociabilitatea, dragostea de familie, iubirea de patrie, onoarea, sunt atâtea forţe deosebite care se adaugă forţelor noastre fizice şi psihice. In acest caz, idealul pozitiv al moralei ştiinţifice e foarte aproape de realizare. Adevărata morală naturalistă nu este decât istoria naturală a moralităţii, fără niciun amestec ipotetic, apriorie şi ridicat la rangul de regulă imperativă. Ştiinţele naturale caută legile care diriguesc formarea şi schimbările diferitelor fiinţe ale naturii. Ele ne fac să vedem fără nicio idee preconcepută prin ce faze succesive au trecut spre a ajunge la starea lor actuală. Această metodă de cercetare se aplică studiului fiinţei morale. Se arată că sentimentele noastre morale, care ne par simple şi înnăscute, sunt în realitate derivate şi complexe şi atât

prin sinteză cât şi prin analiză, se caută legătura lor cu cauzele mecanice ale universului. Din acest moment metoda este absolut ştiinţifică şi morala, ca ştiinţă demonstrativă, este întemeiată cu adevărat.

Aşa cum se prezintă, regulele morale n'au fost scutite şi de anumite învinuiri, cum că n'ar reprezenta în instanţă ideia infinitului şi ca atare, s'ar consuma într'un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat. Oamenii, cărora le place să li se spună că sunt ceea ce ar vrea şi ar trebui să fie, nu ceea ce sunt, nu vor îngădui niciodată să afirme că plăcerea şi interesul personal sunt scopurile unice şi supreme ale activităţii umane.

Conştiinţa publică, pe care Aristotel o socoteşte superioară sumei conştiinţelor individuale, s'ar revolta auzind acestea, pentrucă acea conştiinţă publică era plăsmuirea concepţiei sale aristocrate, ca şi însăşi sistemul de morală în vigoare pe atunci. Se zice, moralistul utilitarist observă în sine mişcările sufletului, dar cum datele introspecţiei nu sunt precise, n'ai putea face deosebirea între fenomenele nesfârşit de complexe pe care le aflăm în noi şi ceea ce e primitiv. Obiectul ce mi se propune, fie el tot aşa de unanim dorit ca şi plăcerea, e totdeauna o pură ideie imaginată, ca exercitând asupra noastră o atracţie. Plăcerea este rezultatul pe care îl urmăreşte individul, dar individul nu poate, prin sentiment, să cunoască cine i-o procură, fiindcă sentimentul este eminamente subiectiv şi în funcţie de moment. Noi înşine nu suntem decât o parte din natură şi astfel chiar dacă plăcerile sunt diverse, dela caz la caz, la urmă ele se reduc în acea sumă de necesităţi indispensabile vieţii fizice şi psihice prin materialul întrebuinţării. Şi se pune de asemenea întrebarea de către unii: cum să aperi caritatea într'un sistem ca a lui Darwin sau Nietzsche, în care distrugerea celor slabi de către cei puternici este singura lege socială pe care natura o cunoaşte şi singurul principiu a ceea ce numim progres?

Prin observaţie ştiinţifică, s'a ajuns nu numai la aceea că tendinţa existenţii se explică printr'o ascuţită luptă, ci şi la faptul, foarte important, că fiecare fiinţă „om" cuprinde

în ea posibilitatea întreţinerii sale prin puterea de muncă înăscută.

Ultima conformaţie a moralei este ceva mai complexă şi mai integrală, de cât cele expuse până aci. Ea nu rămâne nici mistică, nici primitivă, interpretată interesat de către elitele intelectuale, deosebit, după principiul care a stat la baza grupului social distinct din care s'au înălţat, dar nu rămâne nici unilaterală în justificarea şi întinderea suprafeţei ei. Îşi conturează, prin urmare, ca punct de atins *binele colectivităţii înlăuntrul căreia intră şi binele individual.* Deşi ea se îndreaptă către viaţa vremelnică, prezentă, conţine un isvor nesfârşit de stimulaţie a acţiunilor omeneşti, sprijinite pe principiul creierii valorilor de către om ca adevărată sursă a acestora contrar sublinierii că viaţa nu are alt scop decât ea însăşi, şi care, în cazul acesta, duce la sinucidere, stabilind o finalitate forţată că viaţa nu poate să slujească decât pentru a trăi.

E adevărat, morala creştină, pentru spiritul vulgar, închide un minunat isvor de exaltare, de dragoste, de iubire, dar această morală, peste diagonala anilor, a fost falsificată îngust, şi individual interpretată, determinând mulţimile flămânde de o dreptate mistificată, către o cotitură în stabilirea şi reînprospătarea măsurilor ei de existenţă.

De aceea timpul nostru se va caracteriza printr'o nouă plămădire morală, venind pe făgaşul istoriei, după cea antică şi creştină, în al treilea rând.

La vremea ei îşi va cunoaşte decesul formal.

Gr. Adam

Bibliografie:

1. La morale et l'éducation, de Émile Boutroux;

2. Curs de economie politică, de Gh. Zane, prof. universitar, Iaşi;

3. Critica raţiunii practice, I. Kant, de D. Gusti şi C. R. Motru;

4. Pedagogia utilitaristă, de H. Spencer.

Imaginaţia, factor educativ

Se ştie că din orice motiv s'ar naşte acţiunile noastre, aducerea lor la viaţă presupune imaginarea acţiunii, cunoaşterea acţiunii, întocmai cum imaginea acelor fiinţe, sau lucruri, apar înaintea noastră, asupra cărora acţiunea urmează să influenţeze.

Ori, dacă ne închipuim o oarecare acţiune omenească, în sistemul nostru nervos aleargă până la sfârşit curente nervoase, de o mai mică intensitate, dar asemănătoare, întocmai ca acelea care, la săvârşirea acţiunii, trec prin organismul nostru. Cine-şi închipue alergarea, dansul, plânsul, sau râsul, în sistemul lui nervos se mai nasc curente nervoase mai mult sau mai puţin asemănătoare acelora care se nasc, atunci, când de fapt fuge, dansează, plânge sau râde. Şi anume, cu cât este mai intensă închipuirea acţiunii respective, cu atât sunt mai intense curentele nervoase ce însoţesc acţiunea. Dacă vedem pe alţii dansând, sau dacă ne închipuim cât mai viu dansul, atunci începem şi noi fără să vrem, a face mişcări ritmice. Vederea unor acţiuni ne ademeneşte spre imitaţie, spre închipuirea goală a anumitor fapte, unită cu tendinţa lor de realizare.

Dacă această real tate există, atunci tendinţa de realizare a închipuirii o putem întări. Şi anume, prin repetiţie, care este una din legile fundamentale ale vieţii sufleteşti. In urma imaginărilor şi a repetiţiilor duse la îndeplinire, intenţionat, de noi înşine, nu numai imaginea respectivă se va întări, ci şi tendinţa aceleia de înfăptuire Inchipuirea continuă a faptelor considerate ca bune şi de valoare, va face să crească promptitudinea necesară pentru realizarea acţiunii.

In sine însuşi, fiecare din noi a putut să constate, că îi este cu putinţă şi îi stă în libertatea lui de a-şi închipui la fel fapte bune sau rele, a vedea şi observa. Deci, dacă vederea sau simpla închipuire a faptelor rele ne îndeamnă spre mutarea lor, de ce n'am face să se întâmple aceasta şi cu cele bune? Şi aceasta, cu atât mai mult, cu cât însuşi fondatorul religiei creştine ne îndică, că nici în gând nu este permis să păcătuim, pentrucă gândului rău uşor îi poate urma fapta rea şi, de aceea, trebue ca mintea noastră întotdeauna să se ocupe cu închipuirea celor bune. Să ţinem minte că lesne putem ocoli preocupările rele.

Iată, cum, dintre funcţiunile înţelegerii noastre putem considera ca factor al îndreptării morale şi imaginaţia, iar în legătură cu aceasta, imitaţia şi sugestia. **Teodosia Vlas**

Activitatea pedagogică a lui Ion Creangă

Mulţi au scris despre Ion Creangă şi mult se va scrie; opera lui va fi interpretată în diferite feluri, dar va rămâne integră, fiind oglinda fidelă a vieţii noastre ţărăneşti din Moldova.

Dacă Eminescu este poetul cel mai plăcut adolescenţilor, Ion Creangă este scriitorul cel mai gustat de toată copilăria românească.

Il citesc copiii, îl comentează tinerii şi bătrânii îl ascultă cu toată afectivitatea inimii lor neputincioase.

Citirea poveştilor lui ne oferă momente de desfătare sufletească.

Dar păcat că vorbim numai de poveştile lui Ion Creangă şi nu se caută a se lămuri sâmburele şi caracterul acestor poveşti, în legătură cu sufletul copiilor, cărora le plac mai mult ca oricui şi păcat că nu se ţine seamă că Ion Creangă n'a scris aceste poveşti pentru a le vinde, ci pentru că i se cereau de către copii, cărora le povestea, stând pe un scaun, în mijlocul lor.

S'a uitat că Ion Creangă a fost cândva învăţător, institutor sau „dascăl", — termenul ademenitor al demagogilor şi linguşitorilor.

Prea puţin se vorbeşte de institutorul Ion Creangă. Ne mulţumim să-i ascultăm poveştile, îi admirăm copilăria, atât de frumos zugrăvită de el însuşi în „Amintiri", dar uităm c'a trăit între copii şi că s'ar putea vorbi şi despre educatorul sau pedagogul Creangă.

Înţelegem prin termenul de „pedagog", nu un supraveghetor de ordine, care poartă bastonul autoritar şi aplică sancţiuni fizice, ci un făuritor de mijloace de întreţinere a ordinei, un adept al atâtor principii didactice, pe care ne silim să le aplicăm astăzi, fără a ţine seamă că unele din ele au fost încetăţenite de institutorul Ion Creangă, *cel chibzuit.*

Chibzuit?... m'ar întreba cineva. Oare din chibzuinţă

vărsa fără cruţare sângele cuvioaselor muşte, murdărind bătrânul ceaslov, sau făcând alte năsdrăvănii, ca: tăvălind cânepăria, sau vânzând pupeze la piaţă ?...

Ar trebui să ne întrebăm dacă nu era şi el sătul de atâtea date disparate pe care era silit să le memoreze cu ghiotura. Ba i se făcuse şi lui „capul calendar", străduindu-se să memoreze pronumele conjuctiv de Dativ şi Acuzativ, din gramatica lui Mărculescu, care a fost găsită printre cărţile sale: „mi, ţi, i; ni, vi, le; me, te, il; o, ne, ve, i, le", pe care unii le dondoneau ca nebunii, până când îi apuca ameţeala, iar alţii o duceau numai într'un muget, citind până le pierea vederea.

Iată cum califică Creangă acest fel de a învăţa: *„Cumplit meşteşug de tâmpenie, Doamne fereşte" !*

Astfel se prezenta învăţământul pe atunci. Şcoli erau puţine şi conducătorii nu erau iniţiaţi în practica pedagogică.

Aceasta e o constatare remarcată şi de T. Maiorescu, care spune că pretutindeni e formă fără fond, falsitate şi neadevăr în orice fel de manifestare a spiritului.

Din acest formalism au ieşit generaţii întregi nemulţumite şi rău pregătite. Lui Ion Creangă nu prea îi păsa de lipsa de pregătire temeinică a dascălilor de atunci, căci nu se prea ţinea de şcoală şi totuşi, îi plăcea să înveţe şi să trăiască între şcolari, umblând să le caute prietenia dela o şcoală la alta.

El credea că va găsi undeva pe adevăratul dascăl, care pune câte ceva din sufletul său la fiecare lecţie, un dascăl care comunică idei frumoase şi poveşti cum ştia el, nu un adept al „Sfântului Nicolae", făcătorul de vânătăi.

Toate acestea i-au inspirat ură şi dispreţ faţă de cei ce le aplicau şi l-au determinat să muncească pentru a salva starea de plâns a învăţământului de pe atunci.

Şi astăzi mai sunt dascăli care au rămas ferm convinşi de eficacitatea măsurilor vechi, ei toată săptămâna îndeamnă pe copii la carte cu „Sf. Nicolae", arătându-se prin aceasta păstrători ai tradiţiei, iar Sâmbăta le citesc „amintirea" în care eroul principal este „calul bălan".

Aversiunea lui Creangă faţă de orice constrângere în

materie de educaţie se vede clar din tendinţele sale de libertate. Nu-i plăcea să fie supus şi nici urmărit de cineva. Era blând cu oricine, căci blândeţea era singurul fruct cu care se alesese din viaţa sa de monah. Dacă n'a respectat treptele călugăriei, cel puţin s'a deprins să fie blând şi iertător.

Acestea sunt două însuşiri de mare necesitate unui educator, şi aceste însuşiri adăugate celor înnăscute, vedem că Ion Creangă avea un suflet împodobit cu toate calităţile trebuitoare unui pedagog.

Trebue să ţinem seamă că institutorul Creangă a învăţat singur tot ce ştia. El este un autodidact, după cum spune D. Ţimiraş.

A simţit de timpuriu setea unei culturi temeinice şi a căutat să şi-o satisfacă singur. Işi formase o bibliotecă frumoasă, cu tot felul de cărţi, se ţinea la curent cu orice publicaţie şi mai ales noutăţile pedagogice le citea cu mult nesaţ. Dragostea lui faţă de această ştiinţă şi-o manifestă chiar înainte de a fi elev la Vasile Lupu, îşi cumpărase un manual de metodică şi de pedagogie. Când a pătruns în tainele acestei ştiinţe, începu să nutrească idealul de a ajunge institutor la Şcoala Normală „Vasile Lupu". Işi pusese toată nădejdea şi toată credinţa în dobândirea acestui post. Era sigur de el şi tot se îndoia când se gândea la nedreptăţile prin care trecuse. Creangă voia să-şi facă o pregătire oficială pentru profesorat şi apoi, când va crede nemerit, să glăsuiască, pentru a i se recunoaşte meritele.

Prilejul fericit pentru el n'a întârziat, căci la întoarcerea lui T. Maiorescu din Prusia, unde studiase felul de organizare al şcoalelor, cu scopul de a le reorganiza şi la noi, fiind Ministru al Instrucţiunii Odobescu şi deschizându-se şcoala dela Trei-Ierarhi, Creangă şi cu prietenul său Ienăchescu au intrat ca „preparanzi" externi. Şcoala dela Trei-Ierarhi a fost Şcoala Vasile Lupu. Aici ţinea lecţii şi prelegeri pedagogice T. Maiorescu şi Creangă le ascultă cu mare atenţie. S'a distins la cursurile lui Maiorescu şi acesta mijloci pe lângă Ministrul Instrucţiunii şi-i căpătă numirea de institu-

tor la cl. I-a dela şcoala de aplicaţie, de pe lângă Şcoala Normală „Vasile Lupu". Visul lui Creangă era împlinit.

Până acuma îşi însuşise principiile sănătoase ale lui Maiorescu şi ale tuturor junimiştilor, culesese sfaturi şi exemple frumoase de la ceilalţi dascăli mai bătrâni şi, simţindu-se destul de pregătit, se dedă cu totul carierii îmbrăţişate. El studiază literatura didactică din Transilvania şi cercetează cu amănunţime abecedarele lui Zaharia Baiu, a lui Petre Basiliu şi a lui Ştefan Pop, remarcându-le lipsurile.

Creangă ştia că pedagogia se întemeiază pe practică şi interpretare şi că ultimul ei scop este pătrunderea în sufletul copilului, cunoaşterea vieţii lui în dublul aspect psihofizic, şi transformarea făpturilor egoiste, instinctive şi perceptive în personalităţi, care presupun creaţie şi valoare.

Potrivit acestui scop, el adoptă metoda învăţării citirii prin scriere, după sistemă fonetică. In toată Moldova, pe vremea aceea, nu exista decât un singur abecedar al lui Iarca, care cuprindea mai multe sentinţe, ce aminteau dogmatismul medieval: „Crede, nu cerceta !".

Creangă se asociază cu mai mulţi prieteni şi alcătuesc manualul: „Metoda nouă de scriere şi citire pentru uzul cl. I-a", la întocmirea acestui manual fiecare aduce partea sa de contribuţie şi de experienţă didactică.

Inafară de aceasta, institutorul Ion Creangă este autorul mai multor scrieri didactice, dintre care cele mai importante sunt: „Învăţătorul copiilor", o carte de citire pentru clasele primare de ambele sexe, 1876. Această carte avu aşa de mare importanţă, încât se căuta ca iarba de leac. „Povăţuitorul la citire prin scriere după sistema fonetică", fiind îndemnat de T. Maiorescu, scrie această lucrare pentru a lămuri pe învăţătorii de atunci. Apoi mai are Geografia judeţului Iaşi, 1879, şi o hartă a judeţului Iaşi. Cea din urmă lucrare de acest gen, a lui Creangă, este o gramatică pentru clasa II-a primară, publicată la 1880, sub titlul: „Regulile limbii române pentru începători".

La alcătuirea acestor manuale didactice, după cum spune D. Ţimiraş, Creangă a fost stăpânit de un puternic spirit de intuiţie, cu un talent plin de strălucire, având cuvântul

hotărîtor faţă de ceilalţi colaboratori. Dovadă despre aceasta este atitudinea lui Maiorescu, care se adresa mai mult lui Creangă, ştiindu-l mai priceput în materie de educaţie, dându-i personal indicaţii şi însărcinări didactice.

Câteva dintre principiile pedagogice care au călăuzit pe Creangă şi pe tovarăşii săi la alcătuirea manualelor şcolare arătate, se găsesc în prefaţa Geografiei judeţului Iaşi: „Nu zicem că lucrarea noastră este bună şi complectă, dar îndrăznim a zice că am ieşit din făgaşul cel învechit şi urîcios, dând ocazie şcolarilor a desemna contururile plăşilor, a se orienta cu precizie şi a cunoaşte localităţile mai cu uşurinţă, iar învăţătorului, a purcede cu învăţarea geografiei chiar dela casa sa, adică: cei din Iaşi dela centru spre periferii, iar cei dela plăşi, dela periferiile judeţului spre centru. Intr'un cuvânt, dela cunoscut la necunoscut". Rezultatele pe care le obţine institutorul Creangă prin noua metodă intuitivă îi procurau mari mulţumiri şi-l făceau să profeseze în cariera sa didactică cu mult entuziasm. Iată cum îl caracterizează D. Ţimiraş în cap. IV din lucrarea d-sale „Ion Creangă", unde ni-l arată pe Creangă în mijlocul copiilor şi ne înfăţişează scene duioase, basme înscenate, etc. „Creangă era un învăţător luminat, stăruitor şi energic. El îşi cunoaştea copiii chiar din primele zile de şcoală".

Sunt apoi destul de interesante evocările învăţătorului M. Lupescu, care a scris unele amintiri despre Creangă, amintiri în care ni-l arată pe Creangă cum stă între copii şi'n repaos, bătând mingea cu ei, odihnindu-se în rândul lor, iar iarna le îndrepta sania.

Jean Boutiére, care a fost elevul lui Creangă, spune: „Printre dascălii severi şi înăcriţi, care ne-au chinuit în orele de clasă zilele copilăriei, îmi apare figura blândă şi loială a lui Ion Creangă, pe care toţi băieţii îl iubeau". Omul acesta înalt şi burtos, veşnic cu surâsul pe buze, radia pretutindeni, pe stradă şi'n casă, în vorbă ca şi'n scris aceeaşi lumină, bunătate şi veselie. Dar mai presus de astea, el îşi iubea şcolarii. Pe cât de mult îi iubea, tot pe atât de tare se supăra când constata la vreunul lene sau reavoinţă. Ii plăcea să aibă şcolari cuminţi şi ascultători, dar nu leneşi şi somnoroşi.

In fiecare zi, el le citea bucăţi cu scop educativ, sau le spunea câteo poveste, dar la preocupările lui de metodologie practică trebue să adăugăm şi calităţile sale de bun educator. Acestea sunt remarcate şi de organele de control din acea vreme. Insuşi Eminescu, fiind revizor şcolar, pe când Creangă îşi reluase postul de institutor, l-a cunoscut bine şi a făcut un raport elogios Ministerului. Iar despre „Învăţătorul copiilor", iată ce spune Eminescu: „Învăţătorul copiilor" se poate recomanda nu numai copiilor mici, ci şi multora din cei mari, căci întâiu ar învăţa şi al doilea, ar vedea că *mai sunt oameni şi'n afară de limitele Bucureştilor, ceea ce ar impiedica tonul de importanţă literară, cu care, nulităţi de cafenele, încearcă de la un timp încoace să se introducă în republica literilor*".

Aşadar, institutorul Creangă era socotit ca un om cu talente admirabile. Aceasta se poate vedea uşor şi din natura poveştilor lui, care, având atâtea taine şi personagii închipuite, satisfac pe deplin imaginaţia. Aceste poveşti nu sunt simple reproduceri, ci creaţii artistice în care vibrează pulsaţia tânără a spontaneităţii. Autorul a cristalizat în ele imaginaţia poetică şi fondul sufletesc al geniului popular. Prin aceste poveşti Creangă este educatorul societăţii de atunci. Chiar modul în care se comportă Creangă ca institutor este demn de remarcat, căci corespunde întru totul cerinţelor impuse unui pedagog practic. Institutorul Creangă umbla îmbrăcat modest, dar totdeauna curat şi îngrijit. Purta părul lung, dar pieptănat şi dat spre spate. Portul, vorba şi gesturile lui erau cumpănite, pline de curăţenie şi de bună cuviinţă, aşa cum se impun tuturor învăţătorilor. Era întotdeauna surâzător şi prietenos, împrăştiind în jurul său numai simpatie.

Iată, prin urmare, că marele povestitor moldovan a avut o activitate demnă de remarcat şi'n domeniul pedagogic.

A scris cărţi didactice, atât de necesare învăţământului de atunci, a pus în practică ceea ce a arătat prin scris, fiind socotit ca unul dintre cei mai de seamă educatori din acele timpuri; a încetăţenit multe principii didactice,—dar,mai presus de orice, şi-a iubit şcolarii ce-i avea sub mână şi a pus suflet din sufletul lui în misiunea pe care a luminat-o cu dragoste şi blândeţe.

Petre Stratan

Exemplul și imaginea eroilor ca factori de educație

Dintre toate ființele, omul are cea mai lungă perioadă de copilărie, care trece prin atâtea faze distincte și inerente unei complete desvoltări. In tot acest timp de devenire continuă, de evoluție lentă și amănunțită, copilul își achiziționează, prin diferite mijloace, experiențe utile, spre a fi capabil să știe și să poată lupta cu viața, când va trăi pe cont propriu. *Copilăria*, deci, *constitue perioada de pregătire*, de cucerire a puterilor necesare în lupta vieții și a însușirii unor experiențe și deprinderi inerente oricărei ființe.

Prin imitație se complectează în chip minunat și se exersează potențialitățile native ale fiecăruia și tot ce dobândesc prin activitatea spontană. Printre puterile sufletești primordiale ale copilului, notorii vârstei sale, se numără și *instinctul imitației și cel al curiozității*. Incă din frageda copilărie, individul începe a copia, a imita, întâi în mod spontan, naiv, inocent, mișcările fizice ale celor din jurul lui. Prin imitație, determinat de curiozitate, copilul realizează cel mai mare progres în fortificarea forțelor sale psiho-organice. Tot ce vede, ce aude, ce-l tentează, îl interesează. Involuntar la început, imită tot ce-l provoacă și-l interesează.

Numai târziu trece la imitația voluntară, conștientă, prin deplasarea imitării către faptele psihice. Fiecare vârstă își are caracteristica sa de imitație, care este în directă legătură cu cerințele psiho-fizice ale individului, cu interesele variate și profunde ale eului. Odată cu adolescența, intervenind selecția, individul începe prin a imita numai ceea ce-i convine, și cu tot ce-i frapează simțurile.

Insăși sugestia în educație nu este altceva decât tot imitație.

Este cert că desvoltarea fizică a copilului se realizează armonic și salutar prin joc, dar este tot atât de adevărat că formarea intelectuală este, datorită curiozității sale bine cunoscute, tot așa de bine cultivată. Educația, în genere, este foarte mult influențată de exemplul mediului ambiant. Acest

mediu satisface toate cerinţele interioare ale individului atâta timp cât nu este suprimată spontaneitatea copilului şi nu se caută a fi transplantată într'un mediu artificial, cum este cel al şcoalelor noastre actuale.

Dacă mediul cosmic este eficace, contribuind în mod fericit la educaţia copilului, nu tot aşa se poate spune de mediul social. Acolo unde copiii au norocul să trăiască într'un mediu liniştit, cu părinţi, fraţi, neamuri, vecini, stăpâni pe sine, pe pornirile şi înclinările lor, acolo unde exemplele furnizate de mediul social ambiant sunt demne de imitat, în mod hotărît şi ei, copiii, vor fi la rândul lor fiinţele care promovează şi întăresc moralitatea şi nici de cum n'o lezează meschin şi brutal. „Suntem numai aşa, aşa cum ne-au fost exemplele ce am imitat şi lumea va fi totdeauna aşa cum în educaţie îi vor fi exemplele" (I. Nisipeanu).

Cum însă aportul mediului social, în majoritate, este nefast prin trivialitatea, maliţiozitatea şi perversitatea care-l caracterizează, numai de o înrâurire eficace nu poate fi vorba. Injurăturile, indecenţa prea frecventă din familie, pe stradă şi în orice loc pe unde copilul îşi petrece timpul, maltratarea, schingiuirea la care sunt supuse, nu numai animalele, ci chiar fiinţele inocente, brutalităţi care se practică din abundenţă peste tot, numai exemple bune de imitat nu se pot socoti.

Trăind în astfel de mediu social vicios, fără îndoială că şi copilul îşi va forma aceleaşi deprinderi feroce şi deplorabile, cu urmări nefaste.

Toată străduinţa şcoalei de a le infiltra deprinderi sănătoase, bune, se isbeşte şi este irosită de sugestia sinistră a mediului acestuia sumbru. Este prea infim timpul ce-l petrece copilul la şcoală, faţă de cel pierdut în mediul acesta miasmatic.

De aceea, şcoala — singura noastră educatoare — trebuia să-şi achiziţioneze cât mai multe şi mai variate mijloace şi cât mai eficace, pentru a grefa cât mai adânc şi cât mai fidel deprinderi bune în sufletul inocent al copiilor.

Trebue să le înzestreze sufletul cu o putere similară fagogitozelor din sânge, spre a putea lupta şi a ieşi victorios din exemplele nefaste ale mediului. Cel puţin şcoala să le procure un mediu mai senin, mai moral, fără, bineînţeles, să

neglijeze, să acționeze și asupra mediului, căutând să-i purifice atmosfera îmbâcsită de imoralitate.

Una dintre cele mai eficace surse, indispensabilă unei sănătoase educații, este *exemplul și imaginea eroilor.*

Exemplul este unul din mijloacele ce au o înrâurire foarte mare asupra copiilor. Determină la acțiune, imitare și la însușirea atâtor deprinderi.

Exemplul cel mai sugestiv, pe lângă cel al părinților, și cel mai salutar în opera educației este cel al educatorului însăși. El trebue să fie o personalitate impecabilă. Fiziceşte, trebue să n'aibă infirmități sau conformanțe sesizabile, căci devine obiect de sarcasm, i se micșorează puterea de influență. Intelectualiceşte, să fie pregătit în toate direcțiile, și în special în acela a misiunii sale, spre a răspunde oricăror împrejurări cu dibăcie, iar moraliceşte să fie fără pete, un executor fidel al legilor morale ce propagă, al eticei sănătoase.

Exemplul având un caracter intuitiv, acționează direct asupra copilului și îl determină complet să ia parte cu toată puterea sa sufletească. El arată calea, procedeele de urmat, atitudinile de luat în diferite situații. Ceea ce trebue iarăși relevat și accentuat, e faptul că exemplul este un bun remediu pentru fricoși, delăsători și timizi, exemplul bun, bine-înțeles.

Învățătorul trebue să fie un bun psiholog, un abil pedagog și cu o cultură bine formată, spre a ști să-și apropie copiii, să realizeze acea afinitate sufletească dintre educator și elevi, acea iubire dătătoare de viață, copiilor. „Dacă cineva vrea să facă pe altul bun, n'am alt sfat decât să fie el însuși bun" (Mathias Claudius). Făcându-se iubit, respectat din convingere, orice sugestie, orice sfat, orice poruncă a sa, nu va mai fi piatră aruncată în fântâni fără ecouri, ci sămânță rodnică. Educatorul trebue să fie personalitatea admirată și respectată, nu numai de școlari, ci de întreg satul și împrejurimi. „Aș voi ca în fiecare sat învățătorul să fie pentru toți un prieten, un sfătuitor, ascultat, respectat, iubit" (Baiet). In totul și în toate, să fie modelul, exemplul demn de imitat, țel de atins. „Copilul va fi totdeauna mai atent la ceea ce face învățătorul, decât la ceea ce spune el" W. James).

Trebue, deasemenea, de câte ori se iveşte ocazia, să li se amintească exemple palpabile, din viaţa lor, din mediul lor apropiat, să li se vorbească de faptele persoanelor cunoscute de ei, ce merită să fie luate ca model de viaţă. In orice domeniu de activitate, se găsesc şi indivizi, care împotriva tuturor tentaţiilor, îşi înţeleg rostul vieţii şi persevereză în atitudinea lor morală. Aceştia trebuesc daţi ca pildă micuţilor. Aceste exemple vor fi directive mai mult pentru elevii de curs complimentar, capabili de un discernământ logic, în stare să deosebească binele de rău. „Cultul oamenilor mari, cultul eroilor, este cultul superiorului uman şi înseamnă deci cultivarea sa în orice. De aceea Rousseau a cerut cultul oamenilor mari, şi de aceea orice educator trebue să-l înfăptuiască" [1]).

Materia religiei, istoriei, citirii ne oferă adesea ocazii nimerite pentru reliefarea personalităţii morale, creiatoare, arătând aportul lor promt în viaţa socială. Cultul pentru Hristos, pentru apostolii săi şi pentru toţi martirii creştinismului şi eroii neamului, să fie o sursă dintre cele mai eficace.

De aci necesitatea cărţilor de lectură şi în deosebi a celor biografice, foarte necesare din punctul acesta de vedere, care să evidenţieze în mod plastic, cât mai accesibil vârstelor diferite ale copiilor, descriind copilăria în toate fazele şi peripeţiile ei, cu perseverenţa şi consecvenţa caracteristică acestor personalităţi. Chiar şi biografii cu eroi imaginari, dar care să cultive sentimente cu acelaşi scop, sunt bine venite. Scriitorii, iubitori de copii, să purceadă la elaborarea unor astfel de cărţi, să desţelenească ogorul sterp al acestei literaturi; eroii, exemplul model ne furnizează trecutul, destule. Şi cred că nu sunt prea pretenţios, când cer ca să se plece, şi aci, de la cunoscut la necunoscut, începând cu relevarea eroilor din satul respectiv, ai mediului ambiant, continuându-se cu cei ai regiunii, apoi cu ai naţiunii, în urmă cu ai omenirii.

Sunt mult mai înrâuritoare acele exemple pe care le pot sesiza şi ei direct, acelea pe care orice sat şi le are şi

[1]) C. Narly. Ed. voinţii, Revista de pedagogie, An. VII. Caetul III

numai după aceea vor fi amintiţi cei de prin împrejurimi, ai regiunii, naţiei, omenirii. Iată atâtea cărţi ce trebuesc scrise de minţile competente ale neamului, de condeiele talentate, şi pe înţelesul celor mici.

Cât de impresionante sunt exemplele eroilor! Cine nu ştie ce influenţă covârşitoare a avut Achile asupra lui Alexandru cel Mare, care a studiat în amănunt viaţa eroului său favorit, pentru a deveni însuşi erou; cine nu are cunoştinţă de Iuliu Cezar şi Napoleon I, care şi-a ales ca model de imitat pe Alexandru cel Mare, iar Ion Gură de Aur pe Apostolul Pavel! Fără îndoială că fiecare individ îşi alege eroul în raport cu aptitudinele sale, sub înrâurirea mediului ambiant.

„Însăşi calendarul religios ar trebui utilizat pentru comemorarea zilnică cu referinţe la faptele meritoase ale martirului sau sfântului din acea zi. Educaţia în familie şi şcoală ar găsi mari sugestii într'un astfel de calendar completat cu introducerea oamenilor mari în ştiinţe, arte şi toate manifestările superior umane. Munca persistentă, suferinţa pentru o ţintă nobilă a omului mare, trebue cunoscută şi interior valorată de elevi.

Fiece şcoală ar trebui să aibă un muzeu comemorativ, cu colţuri dedicate marilor savanţi, cercetători, filosofi, oamenilor ce au trăit şi muncit pentru un scop nobil, dintre care să nu lipsească acei ce au o deosebită legătură cu regiunea". „Eroul, cultul eroului, este unul din cele mai bune mijloace educative" [1]).

Cărţile de lectură vor prelungi influenţele salvatoare ale şcolii, întreţinând pe copil în aceeaşi atmosferă purificată, îndepărtându-l de atmosfera nefastă a mediului, şi determinându-l să fie copia fidelă a eroului său favorit, imitându-l în parte sau în întregime.

D-l Profesor I. Simionescu, un suflet mare şi un neobosit om de ştiinţă, un neîntrecut educator, un deschizător de drumuri sănătoase, plecând dela aceste considerente preţioase, în ceea ce priveşte rostul mare şi preponderent al

[1]) C. Narly, aceeaşi, pag. 309.

exemplelor eroilor în formarea sufletească a tineretului nostrui, a redat într'un mod neîntrecut în două volume: viaţa, strădaniile, suferinţele, perseverenţa şi munca titanică a atâtor *oameni*, din străinătate şi de la noi, din antichitate şi până în zilele noastre, *„Străini"* şi *„Români"*, fiinţe ce formează galeria: *„Oameni aleşi„*. „Biografiile oamenilor aleşi devin îndemnătoare, mai ales pentru cei care se află în pradul vieţii. In faţa acestora se desfăşoară un câmp larg, cu ademeniri de tot soiul, cu cărări ascunse de negura aparenţelor înşelătoare.. Icoana reală a celor care au tăiat drumuri, poate să-i ducă nu numai la scăpare, dar să-i facă folositori obştei" [1]).

Educatorul, prin diferite anchete, va căuta să constate preferinţele fiecăruia, interesele interiorului său şi numai după aceea să le înmâne cartea de lectură potrivită, în legătură cu cerinţele eului, spre a evita repulsia manifestată faţă de aceste cărţi, atunci când se comite imprudenţa de a se impune lecturi neasimilabile şi incompatibile cu interesele psihice ale fiecăruia.

Ataşându-şi aceste mijloace, educatorul îşi va asigura o mai bună şi mai tenace reuşită în opera dificilă a formării indivizilor, tinzând a le *da posibilităţi de ascensiune spre personalitate. Faceţi ca lăstarii ce vi se încredinţează*, să devină într'o zi falnici stejari, sub care să se poată umbri scumpa noastră mamă, România (Carol I).

Şi cu atât mai mult sunt de recomandat aceste mijloace, cu cât înrâurirea lor, aportul, este incomensurabil. Şcoala adevărata şcoală a copilului, trebue să folosească toate mijloacele posibile şi mai ales pe cele mai eficace.

Florian Stănică

[1]) I. Simionescu, Oameni aleşi, I. Străini, pag. 12.

exemplelor eroilor în formarea sufletească a tineretului nostrui, a redat într'un mod neîntrecut în două volume: viaţa, strădaniile, suferinţele, perseverenţa şi munca titanică a atâtor *oameni,* din străinătate şi de la noi, din antichitate şi până în zilele noastre, *„Străini"* şi *„Români"*, fiinţe ce formează galeria: *„Oameni aleşi„.* „Biografiile oamenilor aleşi devin îndemnătoare, mai ales pentru cei care se află în pradul vieţii. In faţa acestora se desfăşoară un câmp larg, cu ademeniri de tot soiul, cu cărări ascunse de negura aparenţelor înşelătoare.. Icoana reală a celor care au tăiat drumuri, poate să-i ducă nu numai la scăpare, dar să-i facă folositori obştei" [1]).

Educatorul, prin diferite anchete, va căuta să constate preferinţele fiecăruia, interesele interiorului său şi numai după aceea să le înmâne cartea de lectură potrivită, în legătură cu cerinţele eului, spre a evita repulsia manifestată faţă de aceste cărţi, atunci când se comite imprudenţa de a se impune lecturi neasimilabile şi incompatibile cu interesele psihice ale fiecăruia.

Ataşându-şi aceste mijloace, educatorul îşi va asigura o mai bună şi mai tenace reuşită în opera dificilă a formării indivizilor, tinzând a le *da posibilităţi de ascensiune spre personalitate. Faceţi ca lăstarii ce vi se încredinţează,* să devină într'o zi falnici stejari, sub care să se poată umbri scumpa noastră mamă, Romănia (Carol I).

Şi cu atât mai mult sunt de recomandat aceste mijloace, cu cât înrâurirea lor, aportul, este incomensurabil. Şcoala adevărata şcoală a copilului, trebue să folosească toate mijloacele posibile şi mai ales pe cele mai eficace.

Florian Stănică

[1]) I. Simionescu, Oameni aleşi, I. Străini, pag. 12.

O problemă de actualitate pedagogică: regionalismul educativ

Paralel cu identificarea oarecum precisă a factorilor ce prezidează direct sau indirect prin acţiunea lor, la desvoltarea şi mersul evolutiv al societăţii, multe din vechile concepţii şi practici în legătură cu viaţa colectivă şi tendinţele de progres ale acesteia, au trebuit să-şi cedeze locul altora care aduceau cu sine, pe lângă strălucirea noutăţii, garanţia adevărului cucerit prin muncă sistematică şi experienţă obiectivă.

Instituţiile sociale au trebuit şi trebue încă, să-şi revizuiască multe din vechile temelii pentru a deveni adevărate posturi de adaptabilitate la spiritul de disciplină, de bogăţie culturală şi civilizaţie, pe care-l subliniază ritmica actuală a evoluţiei omeneşti.

In cadrul acestor consideraţii, şcoala este chemată cu insistenţă la o viaţă nouă, impusă de rezultatul sondagiilor adânc făcute în sufletul copilului şi de necesitatea punerii în valoare a tuturor factorilor de ordin cosmic, economic şi cultural ce-i condiţionează existenţa reală şi bunele rezultate.

Şcoala nouă, în drum către formarea *caracterului brodat pe axa durabilă a deprinderilor moral-sociale*, va trebui să-şi aşeze coloanele construcţiei sale pe realităţi care pot garanta în gradul cel mai înalt, realizarea lui.

* * *

In lumina noilor experienţe de ordin pedagogic şi a tuturor speculaţiilor ce se raportă la orientarea omului spre sfere mai înalte şi mai pline de conţinut, perspectiva viitoare a şcoalei capătă o claritate şi o semnificaţie sinonimă în cele mai multe puncte ale sale, cu însuşi idealul progresist al vieţii sociale. Aşa fiind, din balastul dogmaticei scolastice, din acel faimos *credout inteligam*, care a ţinut în loc orice explorare şi realizare nouă de-a-lungul unui *ev* întreg, şcoala nu mai are dreptul să păstreze decât *amintirea*. Iar în copil, până la J. J. Rousseau conceput şi tratat ca o forţă matură în miniatură, va trebui să sfârşească prin a vedea aşa cum este în realitate, *un adult în devenire, o individualitate în mu-*

riaţi nu pot fi ignorate în clădirea şcoalei viitoare, decât cu riscul nivelării şi al artificialului.

In mijlocul mediului regional schiţat mai sus, copilul trebue să fie instruit şi educat de o şcoală inspirată şi susţinută de realităţile acestui mediu. El (copilul), nu poate depăşi aria sa înconjurătoare înainte de a o fi cunoscut, înainte de a fi avut foarţele sufleteşti necesare unui proces de evadare din lumea în care s'a trezit fiinţând. Oricât l-am forţa să-şi însuşească noţiuni străine de cele căpătate pe temeiuri familiare şi intuitiv regionale (aceasta în primii ani de şc. pr.), nu vom reuşi să-l convingem, nu vom reuşi să-i insuflăm interesul către îmbogăţirea spirituală, chezăşia definitivării caracterului de mai târziu. Concret, mobil, intuitiv, aşa cum ni l-a revelat psihologia experimentală, capilul va rămâne mereu absent, sau aproape absent, la cele mai multe din expunerile educatorilor, străine de viaţa ce palpită în jurul lui.

De aici se ridică *problema unei şcoli regionale, regionalismului educativ, care urmăreşte în esenţă, respectarea în copil a tuturor factorilor regionali ce-i determină până la o anumită vârstă fizionomia psihofizică.*

Mai explicit, *şcoala primară regională vrea preponderenţa elementelor furnizate de regiunea respectivă, în mijlocul căreia cei mai mulţi fii ai ei vor trebui să-şi ducă existenţa; vrea să valorifice întâi şi cât mai mult, rezervele educative instructive cele mai apropiate, pe baza cărora şi la un stadiu de înţelegere al copilului, să se poată trece la lărgirea cadrului de cunoştinţi pe întreaga ţară; vrea în sfârşit, să desvolte şi să arunce în balanţa culturii generale a poporului nostru, valorile creaţiilor specifice regionale.*

Prin aceasta, *regionalismul educativ respectă principii de înaltă factură psiho-pedagogică: reţine un timp necesar copilul în mediul lui, pleacă dela apropiat la depărtat şi într'un mod intuitiv, în tratarea învăţământului, dând drept urmare, preciziune în noţiuni, de unde, claritate în judecăţi, etc., nu contrazice unitatea culturală şi naţională a statului, ci din contră, îmbogăţeşte această cultu ă prin valorile de acest fel, pe care i-le pune la îndemână, stabilind astfel, emulaţia colaborării strânse între părţile totului concretizat în poporul român.*

Şi atunci, *fundamentul şcolii primare ar deveni: un prag minim de cunoştinţe pe tot întinsul ţării, peste care să se structureze elementele furnizate de regiunea respectivă, ajungându-se astfel, la stăvilirea pedantismului abstract şi ceea ce domină în şcoala actuală, în faţa căruia copilul rămâne cel puţin indiferent.*

Din această pricină, cerem această şcoală şi o aşteptăm.

Vasile I. Chicu

Individualitate şi Personalitate

Despre individualitate s'a scris şi se scrie în toate ţările şi sub toate formele atât de mult, încât s'ar părea că problema este suficient desbătută, iar materialul documentar trebue să fie în întregime epuizat.

Dată fiind însă actualitatea problemei, evidenţiind apoi nesfârşita varietate, ce întâlnim în sufletul omenesc, precum şi importanţa nebănuită a cunoaşterii individualităţii la copii şi adulţi, mai ales prin consecinţele practice pe cari le deschide problema, suntem obligaţi a recunoaşte că *nici astăzi şi nici odată despre individualitate nu se va fi spus îndeajuns.*

Problema individualităţii neavând nicăeri mai multă aplicabilitate ca în domeniul didactic, unde învăţământul trebue să pornească în mod concentric de la această realitate a şcolarului, aprofundarea chestiunii devine o obligaţie profesională, indiferent de specialitate sau grad de învăţământ (primar, secundar sau universitar).

Pentru aceasta Ministerul Educaţiei Naţionale a dispus în mod oficial întreprinderea unui studiu susţinut al individualităţii fiecărui şcolar, care să însemne în ultima expresie o caracterizare somatică şi sufletească evidentă, la îndemâna fiecărui profesor sau învăţător.

In învăţământul primar această obligaţie a rămas aproape facultativă, sau legată, acolo unde se realizează, de anumite condiţiuni de admisiune a învăţătorului la diverse examene sau înaintări.

In învăţământul secundar, această sarcină de a exprima o caracterizare cel puţin a şcolarilor aflători la oarecare răs-

pântie de viitor, a fost încredinţată profesorului de filosofie, cu ţinta finală de a întocmi un profil al individualităţii elevului ; şi pentru ca acest profil să poată fi realizat cât mai complect, el este ţinut a folosi în această întreprindere colaborarea tuturor profesorilor din clasa respectivă, precum şi a medicului şcoalei.

De aceea în vederea realizării cât mai reuşite a acestui deziderat, gruparea profesorilor de filozofie a socotit oportun a provoca o înţelegere unitară asupra problemei individualităţii atât în ceeace priveşte noţiunea, cât şi metodele de studiere ale ei.

In scopul acesta am fost însărcinat de colegii de specialitate ca să prezint şi să analizez într'o conferinţă noţiunea de individualitate şi personalitate, urmând ca chestiunea metodelor de studiu a individualităţii să facă obiectul unei conferinţe ulterioare.

Asistând la această conferinţă şi parte din institutorii din localitate (Chişinău), dintre cari unii din comitetul asociaţiei învăţătorilor lăpuşneni, s'a găsit util ca această sistematizare de idei să fie comunicată şi învăţătorimii din judeţ, care primeşte şi citeşte Revista Basarabeană.

In chipul acesta se explică faptul că prezentul articol de fond ocupă atâta spaţiu din numărul de Martie al revistei.

* * *

Studiul individualităţii a fost la început o foarte confuză dibuială şi într'o vreme când noţiunea nici nu fusese formulată ; ca problemă ea a fost pusă în urma unei insulte foarte grave, aruncată de o minte îndrăsneaţă a secolului XVIII la adresa profesorului şi învăţătorului timpului: *Căutaţi de vă cunoaşteţi copiii, căci cu siguranţă că nu-i cunoaşteţi.*

Ca fapt, însă, grija de a cunoaşte şcolarii pentru a le face educaţia potrivită, datează din vechea antichitate, încă de la Platon şi Aristotel, la Greci şi Quintilian, la Romani. Cato, Cicero şi Seneca scriu chiar lucrări pedagogice speciale pentru educaţia propriilor lor fii.

Evul mediu însă, ocupat cu noul ideal de viaţă răspândit de religia creştină, se pierde în filozofia cristiană şi uită

să se mai îngrijească şi de sufletul intim al şcolarului pentru a-i înţelege nevoile. El e privit mai departe ca una din oile rătăcite ale turmei, care, apăsate de greutatea păcatului iniţial, avea de întreţinut o altă grijă, aceea a purificării sufletului, în vederea răscumpărării.

Din punctul de vedere profesional, poate că această vinovăţie este şi explicabilă. Învăţătorii Evului mediu erau pastorii, preoţii, cari prin poziţia lor de vârstă, de nesiguranţă, de izolare personală, departe de societate şi mai ales prin pregătirea lor profesională nu aveau nimic apropiat cu arta didactică, fiindcă a propovădui fapte, cari se adresează inimii şi încă numai unei coarde a ei, nu e tot una cu a te coborî în sufletul celor nevrâstnici, şi a le înscrie acolo, aceea ce încă nu e scris.

Ori preoţii învăţau atunci arta de a propovădui, căci aceasta era cerinţa epocii.

Târziu tocmai, odată cu reacţiunea Renaşterii, drepturile omului la viaţa reală încep să mijească şi grija de copii să devină o preocupare de seamă, prin Erasmus, şi întreaga mişcare humanistă, aspectul spiritual al Renaşterii.

Se găsesc şi literaţi de talent ca un Rabelais, care în romanul Gargantua şi Pantagruel zeflemiseşte crunt arta didactică a călugărilor şi a timpului. Apoi un Bacon, un Montaigne şi un Descartes se ridică împotriva acestor absurdităţi didactice şi pun ritos problema educaţiei realiste. In secolul XVII viaţa sbuciumată a unui martir, Comenius, se dedică în întregime studiului de organizare a copilăriei şi constată cu această ocazie că sufletul copilului nu este înţeles; John Locke demonstrează filozoficeşte că mintea copilului e alta de cât a omului adult.

Dar dascălii epocii nu puteau să vadă aceasta. A trebuit să vină un revoltat şi un încercat în grele suferinţi, căci viaţa lui Rousseau a fost o întreagă tragedie, care să spună cu furie omenirii insulta ce am amintit-o; *deşi* fără competinţa practicianului, deoarece copiii lui şi i-a aruncat la un azil de copii găsiţi, contrar teoriei ce o formulează mai târziu, când spune că *cine nu ştie să-şi crească copiii n'are voe să fie tată.*

Rousseau în romanul său pedagogic, Emil, accentuiază că singura realitate valabilă în educaţie este copilul. De aceea Claparède dela Geneva în zilele noastre, asemănându-l pe Rousseau cu Copernic zice că el a descoperit pe copil.

Mai târziu în secolul XIX un suflet năcăjit îşi macină viaţa printre copii, cu o impresionantă performanţă de sacrificiu, ca să-i înţeleagă şi să-i înveţe. E Pestalozzi, care despre viaţa ce o ducea se exprimă astfel: *imi petreceam anul întreg în mijlocul a mai bine de 50 de copii cerşetori; împărţeam pâinea cu ei în sărăcie şi trăiam eu însu-mi ca cerşetor, numai ca să-i învăţ pe aceşti cerşetori să-şi ducă viaţa ca oamenii.*

Nimeni până la Pestalozzi şi multă vreme după el nu a înţeles mai bine sufletul de copil şi nu l-a tratat în mai complectă cunoaştere a meseriei.

Pentru a educa bine pe om trebue să cunoşti natura şi direcţia evoluţiei sale, observă Pestalozzi cu competenţă, de oarece el a practicat studiul copilului şi a învăţat pe toţi marii pedagogi, cari l-au văzut la Yverdon, acest adevăr.

Odată cu ideea de evoluţie a secolului s'a înţeles că totul are istoria lui, că în natură e o perpetură curgere a existenţii; principiul lui Heraclit, formulat cu 2.000 ani mai înainte „toate curg" devine universal.

Deci şi omul trebue să aică o istorie a sa, dela naştere şi până la maturitate.

Astfel Darwin publică în 1840, pe baza observaţiilor făcute asupra desvoltării propriului său copil: Schiţa biografică a unui copilaş, iar psihologul Preyer în 1892 numeşte opera sa Sufletul copilului.

Tot în acest secol se crează de către Chrisman şi termenul de pedologie, care înseamnă ştiinţa copilului.

De acum problema individualităţii e pusă acut; se întreprind şi se scriu studii ştiinţifice despre copii, iar în secolul nostru s'a creat o psihologie şi o pedagogie specială, psihologia şi pedagogia experimentală, care fondează laboratorii pentru cercetarea individualităţii. Pentru aceasta secolul XX este supranumit secolul copilului.

Nu pot să nu amintesc nume celebre de ostenitori în această direcţie: Stern, Meumann şi Lay în Germania, Binet

şi Simon în Franţa, Claparède, Descoeudres şi alţii în Elveţia, Decroly, Demoor şi Jonckheere în Belgia, Stanlay Hall, Goddard şi Terman în Statele Unite, Helen Key în Suedia, ş. a. m. d.

La noi în România, ca activitate susţinută practică şi teoretică, trebue să citez în special studiile şi lucrările de psihologie şi pedagogie ale laboratorului de psihologie experimentală de la universitatea din Bucureşti, condus de d-l C. Rădulescu-Motru, Institutul de psihologie experimentală a Universităţii din Cluj de sub conducerea d-lui Fl. Ştefănescu-Goangă şi Laboratorul de pedagogie experimentală dela Universitatea din Cluj, condus de d-l Vl. Ghidionescu.

Odată cu punerea problemei individualităţii din punctul de vedere practic, fiindcă astfel s'a născut problema, se simte astăzi nevoia, în prealabil, a unei explicări teoretice, încercându-se cu acest prilej şi oarecari definiţii.

Cea dintâi explicare o dau metafizicienii, cari socoteau individualitatea ca o substanţă insesizabilă, pe care se clădea întreaga conştiinţă; adică e concepută ca un suport dat de la natură, pe care să se prindă încetul cu încetul cunoştinţele omului. Aceasta desigur că a fost o eroare de oare ce substanţa ar reprezinta elementul uman invariabil, pe când individualitatea exprimă tocmai ceeace este caracteristic şi deci variabil de la individ la individ. Freienfels şi argumentează în acest sens, spunând că individualitatea nu se desvoltă după nişte forme prestabilite. Numai elementul general din om se poate prevedea, zice el, nu şi cel individual; ori în chip evident numai elementul individual apare real.

Pentru alţii individualitatea ar fi o sumă de dispoziţii generale şi una de dispoziţii speciale, individuale, unele din ele înăscute, iar altele dobândite. E definiţia lui Ziller.

Alţii privesc individualitatea ca o grămădire de caractere spirituale proprii unui individ şi cari fac din acestea o făptură deosebită de ceilalţi; astfel văd individualitatea Gauding şi Martinak.

Gugler şi Kerschensteiner accentuiază că individualitatea e totalitatea notelor şi dispoziţiilor înăscute sau dobândite ale

unui om şi cari exprimă singularul, particularul, unicul din individ.

Pe când psihologul Stern vede individualitatea ca un fel de abatere dela tipul uman; este, cum zice el, o *unitas multiplex*, o unitate în multiplicitate.

Privind aceste definiţii în mod sintetic şi absolut schematic, constatăm că un individ este compus dintr'o serie de însuşiri comune întregului tip uman, la care se adaugă o sumă de particularităţi, înscrise unele în sufletul omului prin ereditate, altele create prin influenţa mediului înconjurător. Această sumă de note particulare ale omului prin care se tinde a explica varietatea dintre indivizi formează individualitatea.

Individualitatea însă, (concepută ca un adaos la tipul general uman, oferă o explicare oarecum prea statică, de oare ce sub o formă mai subtilă decât aceea a metafizicienilor se pune la baza individualităţii *ceva constant uman*, tot un gen de substanţă, *„o serie de însuşiri comune întregului tip uman"*, pe care s'ar grefa în viitor, în cursul evoluţiei individului *diferenţialul*; chiar dacă individualitatea o formează acest diferenţial, ea rămâne totuşi o garnitură accidentală a invariabilului uman.

Punctul de vedere dinamic al vieţii se pare că ne conduce la o altă explicaţie, concepută în mod strict funcţional.

Privind dintr'odată problema în miezul ei, constatăm că chestiunea individualităţii porneşte de la o banalitate: *Ce este omul?* banalitate, însă, care prin complicaţiile pe cari ni le descoperă observaţia generală, conduce la concluzii reformatoare ale vieţii.

Punându-ne întrebarea *ce este omul*, desigur că nu înţelegem a face o analiză bio-chimică şi psihologică a lui. Interesul e de a porni dela conţinutul acestei noţiuni.

Prin definiţie omul e o creaţie bio-psihică a naturii, care se caracterizează în scara zoologică a fi biman şi înzestrat cu raţiune. Aceasta înseamnă că el este compus dintr'o sumă de elemente organice şi sufleteşti, cari formează un tot funcţional.

Spre exemplificare trebue să precizăm că din acest tot

funcţional nu se pot extrage plămânii, inima, splina, etc. fără ca întreaga existenţă a omului să nu fie primejduită; iar sub raportul psihic nu pot fi lăsate la o parte din complectul sufletesc nici atenţia, nici memoria, cu atât mai puţin raţiunea, nici voinţa şi nici toate funcţiunile sufleteşti, fără ca desvoltarea firească a lui să nu sufere anormalităţi sau chiar în alte ocazii să-l ducă la dispariţie.

Pentru această unitate de organe şi funcţiuni omul se numeşte *individ; adică un tot de elemente sufleteşti şi trupeşti nedespărţibile.*

Alcătuirea acestor elemente însă nu este aceeaşi la toţi oamenii. Fiecare e clădit în felul său. Plămânii de pildă sunt mai viguroşi la unii, mai puţin carburatori la alţii; cu o excepţională elasticitate la unii, atinşi de boale la alţii, etc. Mai mult, pot avea doi oameni, sau mai mulţi, ochi negri ori albaştri, dar fiecare să privească în felul lor; mai pătrunzător, sau mai pierduţi, ori fără marcă.

Din punct de vedere sufletesc toţi oamenii sunt înzestraţi cu memorie, de exemplu, dar la fiecare ea se caracterizează deosebit. Unul are o memorie mai susţinută la fapte de observaţie, altul mai bună pentru abstracţiuni. Unii au o memorie mai vie, alţii mai greoaie. Sau dacă s'ar putea să găsim doi oameni cu o memorie deopotrivă de concentrată, memoria unuia din ei va fi poate mai rapidă, a celuilalt mai leneşă, la unul cu o reproducere mai fidelă, la celălalt cu o tendinţă paramnezică, ş. a. m. d.

Aceasta înseamnă că deşi toţi oamenii sunt înzestraţi de natură cu aceleaşi elemente componente (trupeşti şi sufleteşti), ele însă se găsesc structurate deosebit; şi prin această structură deosebită, indivizii se deosebesc unii de alţii. Această *structură generală a omului* sau mai simplu *totalitatea de însuşiri, cari caracterizează funcţional pe om (trupeşte şi sufleteşte) şi cari în acelaşi timp îl deosebesc de ceilalţi indivizi, se numeşte individualitate.*

Apare clar deci că *individul nu este individualitate.* Individul rămâne un tot de elemente, cari formează un tot funcţional (maşina omenească motorizată de suflet), pe când individualitatea e o totalitate de însuşiri referitoare la tot atâtea

elemente alcătuitoare ale individului, dar cari (însușiri), deosebite fiind la fiecare individ, îl fac să se distingă de ceilalți. *Pentru aceasta individul e studiat de fizică, zoologie, fiziologie, pe când individualitatea — de anatomie, medicină, psihologie și pedagogie.*

Analizând acum înțelesul noțiunii de individualitate, cu toate transformările pe care un individ le sufere de la naștere și până la moarte, constatăm că primul element, prima notă este singularul, particularul, însușirea de a fi alcătuit fără seamăn, fără pereche în lume; sau cum am spune în termeni psihologici *unicitatea de structură.* In al doilea rând, cu toată variația ce o găsim într'un individ, chiar peste capul tuturor contradicțiilor din el, vedem că funcțiunile acestea sufletești și trupești, însușirile individuale privite în mod amănunțit, formează toate la un loc o unitate existențială, exprimând originalul, care merge până la însemnarea lui printr'un nume. *Unitatea în varietate* este astfel a doua notă a individualității.

Apoi, însușirile caracteristice ale unui om nu se schimbă de la zi la zi, ci în ceea ce este esențial, ele sunt aceleași un timp îndelungat; și aceasta e a treia notă a individualității: *identitatea de sine însuși.* Și în sfârșit acea sumă de însușiri caracterizatoare ale individului nu rămân încremenite exact sub o aceeași formă, ci se desvoltă continuu, formând astfel mersul evolutiv al omului. *Continuitatea,* așa dar, este cea de a patra notă constitutivă a individualității.

Privită schematic, noțiunea de individualitate se caracterizează prin: *unicitate de structură, unitate în varietate, identitate de sine însuși* și *continuitate de existență.*

* * *

Un lucru pare însă curios, și de aici pornește complicația. Toți oamenii au aceleași elemente componente (și sufletește și trupește); aceleași elemente însă au însușiri deosebite. Curiozitatea se pare că merge și mai departe: în cuprinsul aceleiași individualități descoperim de atâtea ori contradicții formidabile, privitoare chiar la o aceeași realitate. De pildă sunt oameni, cari în idee apar cei mai morali, cei mai drepți și mai vajnici apărători ai aproapelui; în faptă,

ei sunt gata să răpească bucăţica de pâine de la gura văduvelor sau a orfanilor, se răsbună crunt pe sărmanul neputincios, sau îl descoperim de atâtea ori în felurite ipoteze criminale.

Nu rare ori se întâlnesc prinţi şi contese, precum şi bogătaşi neavari, cari nu se puteau stăpâni de a nu fura din magazine diverse articole, cari le puteau satisface cleptomania, ş. a. m. d..

Absurditatea aceasta din individ desigur că necesită o explicaţie; cel puţin aşa cum geniul omenesc o poate concepe.

Prin observaţia generală constatăm la infinit o asemănare isbitoare somatică ori sufletească, sau de amândouă, între părinţi şi copii, în aşa fel încât un strein chiar, e condus a bănui fără greş filiaţiunea copilului pe care un adult îl conduce de mână.

Ştiinţa a urmărit îndeaproape această alcătuire a firii, că ascendenţii transmit la zămislire descendenţilor (părinţii la copii) trup din trupul lor şi suflet din sufletul lor. Şi generalizând această perpetuare, ştiinţa a conchis la formularea puternicei legi a *eredităţii.*

Pentru ilustrarea cazului de adineaori, dacă vom descoperi că părinţii au fost două firi diametral opus construite,—unul blând şi omenos, cu temperament melancolic şi cugetare normală, iar celălalt părinte cu o fire impulsivă, stăpânit de instincte alarmante, cu inteligenţa mai obscură, dar cu voinţa mai activă,—atunci înţelegem contradicţia din copilul lor de a apărea moral în idee, dar odios la faptă, devenind cu vorba procurorul umanităţii, dar răsbunându-se pe sărmanul neputiocios, etc..

Iată într'o latură explicarea pentru care odrasla celor doi părinţi ar putea avea în alcătuirea lui psiho-fizică forma atâtor şi atâtor contradicţii.

Cu privire la acelaşi element (trupesc ori sufletesc) un individ nu poate moşteni două însuşiri contrare. De exemplu, cu privire la atenţie nu poate moşteni şi distracţia dela un părinte şi puterea de intensă concentrare dela celălalt; cu privire la voinţă nu va moşteni şi indiferenţa unuia şi hotărîrea de fier a celuilalt, iar cu privire la talie nu va

moşteni şi înălţimea dela tată şi talia joasă a mamei, căci ar însemna că un om să poată fi în acelaş timp şi înalt şi jos, şi voluntar şi apatic, şi distrat şi atent, etc., ceea ce evident este imposibil.

Şi atunci rămâne să se împreune în noul născut numai unele însuşiri dela mamă, iar de la tată altele.

Alteori se întâmplă ca un copil să moştenească vre-o însuşire de la părinţii lui, pe care şi ei au moştenit-o dela părinţii lor, dar care însuşire în viaţa lor nu s'a manifestat, şi deci în nici o împrejurare a vieţii lor nu am descoperit-o. E ceea ce numim atavism, adică transmiterea la copil a însuşirilor bunicilor prin intermediul netransformator al părinţilor copilului.

Aşa se explică, de pildă, când zicem că nu ştim cui seamănă un copil la îndărjire, când tatăl lui era de o blândeţe fără seamăn, iar mamă-sa, bunătatea întrupată. Sau când unele genii răsar din doi părinţi lipsiţi de orice spirit de intelectualitate, dar constatăm în ascendenţii lor îndepărtaţi oare care manifestări de precocitate.

* * *

In afară explicaţiei pe care ne-o serveşte legea eredităţii şi a atavismului, felul de a fi al unui individ mai e determinat şi de alt factor deopotrivă de puternic. Fie care individ trăindu-şi viaţa mai mult sau mai puţin liber, într'o climă sau alta a pământului, într'un contact mai strâns ori mai liber cu strada, învăţând la o şcoală mai rău ori mai bine alcătuită, exercitând o profesiune sau alta, trăind într'o societate mai civilizată sau nu, etc., etc., etc.,—îşi formează anumite deprinderi, anumite simţiminte, anumite învăţăminte, cari, amestecându-se cu predispoziţiile moştenite, vor forma cu încetul un trup şi un suflet aproape cu totul nou, pe care uneori părinţii chiar nu-l pot recunoaşte. Câte nu se pot spune în legătură cu această situaţie, raportându-o la viaţa zilnică?

Stepa, de exemplu, produce firi nostalgice, codrii războinici, marea firi de gândire meditativă, muntele de gândire intensivă, etc. Un Dante ori un Petrarca s'a putut naşte

numai în Italia, pe când un Ibsen numai în ţinutul scandinavic. Din punctul de vedere al influenţei societăţii sub ori ce formă, un Rabindranath Tagore s'a putut naşte numai în India pe când un John Locke numai în Anglia, un Iuliu Cezar numai la Romani iar un Maxim Gorki numai la Ruşi, fenomenul analfabeţilor absolvenţi de şcoală primară numai în Orient, iar acela ar tradiţiilor cărturăreşti numai în familiile păturilor culturale, ş. a. m. d.

Aceasta este ceea ce numim influenţa experienţii de toate zilele în desvoltarea unei individualităţi, care după natura experienţii o poate conduce pe drumul perfecţiunii sau o sorteşte decăderii. Aci se poate întrevedea rolul nebănuit ce-l joacă bună creşterea şi aici se poate demonstra necesitatea şi puterea educaţiei.

Iată dar. în puţine cuvinte unde stă originea deosebiri dintre oameni. Prin aceasta se explică varietatea infinită dintre indivizi. *Aci stă originea individualităţii.* Sau ca să vorbim în termeni psihologici, conchidem că *factorii individualităţii sunt: ereditatea şi mediul înconjurator* (fizic şi social). Cât despre rest rămâne a vedea fiecare în cazurile care ne interesează cum se pot ajuta între ei aceşti factori, sau unde unul din ei trebue să contrapondereze acţiunea celuilat.

* * *

Cu toată infinita diferenţiere ce există între individualităţile pământului, constatăm totuşi oarecari asemănări generale între ele. In adevăr în urma unor aceloraşi influenţe nu se poate să nu se nască oarecări apropieri între indivizi (apropieri de cultură, apropieri de mentalitate, apropieri de interese, iar alteori coincidenţe chiar în structura unora dintre funcţiile sufleteşti şi trupeşti).

Şi de aceea, motivat de atari asemănări generale pe cari le întâlnim între individualităţi s'a încercat în psihologie a se stabili un gen de calupuri generale pentru caracterizarea individualităţii, după care să se croiască planuri unitare de instrucţie şi educaţie pentru copii şi coduri de fixare a formelor de viaţă pentru maturi. Acestea sunt *tipurile de individualităţi.*

Astfel Galienus stabilește pentru individualități aceleași tipuri ca și cele pentru temperamente: sangvin, coleric, flegmatic și melancolic. Psihologul Stern distinge tipuri de individualități normale și anormale. Schleiermacher, tipurile: sensitiv, activ, apatic și temperat. Siegwart tipurile receptiv și activ. Ribot stabilește aceleași tipuri ca și pentru caracter: stabili, instabili și amorfi. Iar Binet distinge tipurile: descriptiv, observator, emoțional și erudit. S'au mai întocmit și alte clasificări de individualități pe bază de reprezentări și de inteligență.

După cât vedem aceste clasificări ale individualității s'au făcut în chip general prin confundarea individualității când cu temperamentul, când cu caracterul, când cu alte aspecte ale conștiinței sau alteori în caracterizarea individualității s'au lăsat târîți de anumite elemente de conștiință predominante.

Cum însă, prin definițiile psihologice, individualitatea nu e nici temperament, nici caracter și nici altă latură a conștiinței omenești, înseamnă că tipurile temperamentului și ale caracterului nu pot fi acelea ale individualității.

Dacă ținem cu tot dinadinsul să ne limpezim întrebarea, care sunt tipurile individualității, atunci vom trebui să recunoaștem că greșeala stă tocmai în faptul că vrem neapărat să se întocmească tipuri de individualitate.

Din momentul în care am admis că individualitatea exprimă ceea ce ne caracterizează, originalul din noi, înseamnă că individualitatea e singulară și prin urmare nu poate fi găbujită în tipuri. Ea trebue socotită ca atare și trebue cunoscută izolat.

Pedagogia veche era pentru aceasta rea, fiindcă voia să cunoască elevul prin tipuri și să-l trateze la fel cu toți conșcolarii lui din acelaș tip.

* * *

Ca să putem înțelege individualitatea în reala ei extensiune, e necesar să o privim și în curgerea timpului.

E necesar să ne lăsăm și noi convinși de acel principiu

heraclitian *„toate curg"* şi să recunoaştem odată cu Darwin că fiecare lucru îşi are istoria lui.

De aceea evoluţia individualităţii omeneşti ne apare de un interes capital.

La naştere, copilul e deocamdată aceea ce părinţii lui au reuşit să-l croiască. E o simplă şi neînţeleasă individualitate, care se mărgineşte în special la latura ereditară.

Prin definiţie el încă nu e om, deoarece nu-i nici biman (mâinile îi servesc la mişcat, la târît), nu-i nici raţional (fiindcă tot ce-l înconjoară, pentru el e fără înţeles) *El este numai o masă de carne şi o sumă de predispoziţii, cari ar putea să-l facă a deveni om.* Acesta e sensul formulei pedagogice: copilul nu e un om în miniatură, ci un om în devenire.

Pe măsură ce vine în contact cu natura, el începe a constata că din marea mulţime de obiecte, ce observă în imediata-i împrejurime, unele îl întovărăşesc pretutindeni, îl urmează în toate acţiunile lui (picioarele, mânile, trupul, etc.). Pe altele, însă, le distinge ca neavând însuşirea de a sta sub voia lui, de a nu-l urma, de a nu avea nimic comun cu el. Mai mult, constată că unele din părţile, care îl întovărăşesc, venind în contact violent cu acelea care nu-i aparţin, îi pot provoca situaţii, uneori din cele mai neplăcute; iar aceste organe, care îl urmează, fac pe intermediarii dintre el şi celelalte obiecte înconjurătoare Astfel pocnind piciorul cu păpuşa simte durerea numai prin picior, nu şi prin păpuşă.

Cum însă între latura organică şi cea sufletească a individualităţii există o strânsă corespondenţă, atunci orice schimbare potrecută undeva în sistemul nervos va trebui să producă un ecou şi în existenţa lui sufletească.

Cu vremea începe a-şi da seama că nu a fost şi mai înainte tot aşa de mare, mai ales când îl fac şi alţii să înţeleagă aceasta. Incepe a povesti din amintirile lui, şi cu cât înaintează în experienţă constată şi simte o continuitate a aceleiaşi făpturi care e a lui. Astfel el devine conştient de existenţa lui, mai întâi organică, mai apoi şi psihică.

Această fază a individualităţii, în care el e conştient de existenţa lui se chiamă în psichologie **Eu.** Şi cu cât înaintează mai mult în descoperirea propriei sale existenţe, cu atât se

conturează mai mult cei doi poli ai existenţii, *Eul*, existenţa lui şi *Nou Eul*, existenţa din afară de el.

Ideea de *Eu* aşa dar se formează prin opoziţie cu *Non Eul*, care, foarte adesea, îi limitează expansiunea.

Mai întâi îşi formează conştiinţa *Eului fizic*, iar cu vremea şi a *Eului psihic*, în producerea căruia elementul emotiv participă în mod considerabil.

La această situaţie, *în faza Eului, copilul nu a încetat a fi o individualitate*, fiindcă el continuă a avea caracteristicul său şi a se deosebi prin aceasta de ceilalţi indivizi, numai că această individualitate e conştientă de existenţa ei.

Dealungul anilor petrecuţi în joacă şi mai ales când încolţeşte în copil gândirea logică, în comparaţie cu atâţia alţi copii, el începe a-şi da seama şi despre ceeace este şi cât poate face. Îşi dă seama că anumite lucruri depind de dânsul. Pe măsură ce vine în contact mai plin cu lumea şi e solicitat a-şi da părărea, el caută şi soluţiile potrivite. Îşi afirmă părerile şi critică pe ale altora. Incepe a fi de acum înainte conştient şi de valoarea sa personală, pe care din ce în ce va căuta să o afirme.

Această fază în care o individualitate e conştientă **şi** *de valoarea ei se numeşte* **personalitate** şi evoluiază crescând pe măsură ce individul se apropie de maturitate.

Ideea de personalitate fiind în legătură cu epoca productivă a individului, va produce în copilul mare de acum adolescent, transformări nebănuite, cu atât mai mult cu cât ideea personalităţii lui şi-o formează mai plin la vârstă cunoscută critică, unde reclamat şi de creşterea corporală şi de cea sufletească, e nevoit a dibui în nesiguranţă. Din această cauză adolescentul nu poate avea măsura valorii sale şi îşi exagerează ori îşi micşorează (aceasta mai rar) personalitatea.

In faza personalităţii omul este cuprins de elanul creator, mai mult sau mai puţin viguros şi se desvoltă potrivit bogăţiei de evenimente în viaţă şi educaţiei primite.

Personalitatea îi va fi de acum forma de existență până la moarte, cu ascensiunile și declinul, pe care vârsta, pregătirea, sănătatea și împrejurările le vor determina și vor face ca această personalitate să varieze în forță și importanță.

Dar când omul a devenit o personalitate, deopotrivă nu a încetat a fi o individualitate. El va avea doar toată viața o structură, prin care se va deosebi de ceilalți. Pentru aceasta se și face o confuzie între individualitate și personalitate în vorbirea curentă, când se zice că cineva își afirmă individualitatea în sensul că își afirmă personalitatea.

Și fiindcă personalitatea exprimă în chip caracteristic valoarea unui om, iar noțiunea de valoare e un concept pretențios, termenul de personalitate e rezervat în limbajul zilnic numai personalităților puternice. Adevărul e că este numai chestie de grad. Unii oameni sunt personalități mai puternice, alții mai slabe. De exemplu, agentul de circulație, un moș priceput de la țară, un învățător, un chimist, un mare politician, ori un poet celebru, etc. sunt personalități de grad diferit.

Iuliu Cezar, Alex. Machedon, Napoleon în lumea politică; Sofocle, Newton, Kant, Shakespeare, Eminescu, etc. în lumea culturală, sunt personalități viguroase, puternic creatoare, pe cari le mai numim și *genii.* Un Franklin, un Stephenson și alții sunt personalități deopotrivă creatoare, dar de o vigurozitate mai redusă, și noi le numim *talente;* iar indivizii de tipul țăranului neluminat ori a muncitorului nesigur pe gândul său și pe ziua de mâine, sunt de asemenea personalități, dar *șterse,* de o valoare nebăgată în seamă. De aceea oamenii le refuză chiar denumirea de personalitate; exemplificare mai amplă putem face fie care, privind pe scena infinit de variată a vieții sociale.

* * *

Interesant este a întreprinde o mică analiză și a înțelesului de personalitate, concept atât de pretențios în ochii marei mulțimi.

Din observarea evoluției individualității am constatat că omul începe a deveni o personalitate atunci când prinde a-și cunoaște forțele sale, atunci când începe a înțelege, ce depinde în lume de dânsul și ce este în stare să facă. Desprindem de aci distinct o notă constitutivă a ideii de personalitate *conștiința valorii.* Această conștiință a valorii sale nu este numai un element caracterizator, ci este și unul dinamic.

Ideea valorii conduce la ideea forței, și ideea forței conduce la ideea creației. (Fouillée, teoreticianul ideilor forțe arată, în mod psihologic, cum orice ideie are tendința de a se realiza). Dar o asemenea realizare cuprinzătoare presupune un anumit grad de desvoltare a individualității care e personalitatea. Aci se petrece această realizare care înseamnă *creație.* Creația este realizată în mod complex de forța ocultă a sufletului numită elan. In această privință e de observat că în viață sunt oameni cari dibuiesc, târîți fiind de mediul înconjurător, sunt alții cari își croiesc singuri calea de viață, stăpâniți de acest elan al perfecțiunii. In toate domeniile de manifestare intervine acest elan creator al personalității, prezent sub forme diferite: inspirație în artă, vocație în tehnică, spirit de cercetare în știință, etc. Astfel a doua notă constitutivă a personalității apare *elementul creației;* iar pentru ca omul să devină cu adevărat un factor creator mai are nevoie de acel element dinamic, *voința* și forța de a creia. *Voința de acțiune* constitue cel de al treilea element al personalității. Creațiunea însă presupune existența unor dispoziții sufletești, calități evidente, o sumă de aptitudini de orice natură, cari să mâne ideea în arsenalul sistematizării. Aptitudinile de fapt sunt acelea care organizează conștiința unui individ și care în mod exteriorizat formează distincția, strălucirea unui suflet. De aci isvorăște în general originalitatea de concepție. Deci *prezența de aptitudini* formează un al patrulea element constitutiv al personalității.

O personalitate acționează totdeauna în vederea unor scopuri propuse, scopuri cari variază desigur după perspicacitatea minții care le croiește; o personalitate totdeauna știe ce vrea *Acțiunea în vederea scopului* este al cincilea element con-

stitutiv al personalităţii. In privinţa scopurilor este cazul să observăm că ele pot să graviteze către conservarea de sine şi atunci avem de a face cu un individualist; alteori scopul cată în afară eului şi atunci avem de aface cu un altruist, când el se referă la eul altor persoane; şi cu un idealist, când el se referă la chestiuni în afară de lucruri şi persoane. Aceasta e chestiune de cultura individului, de educaţia primită, de temperament, etc. In tot cazul o personalitate presupune un grad variabil de spiritualitate, singura în stare a călăuzi pe om în acţiunile lui.

Pe lângă aceasta o personalitate are nevoie în toate acţiunile sale de o autodeterminare nestingherită. Scopul, fiind o creaţie proectată a ansamblului sufletesc, reclamă libertatea de concepţie sau şi de acţiune. De aceea şi intră marile personalităţi în conflict cu mulţimea, fiindcă aspiraţiile lor sunt îngrădite de legi şi moravuri. Napoleon niciodată nu s'a împăcat cu mulţimea, iar Rousseau s'a simţit nevoit să se izoleze singur. *Libertatea* e al şaselea element constitutiv al ideii de personalitate.

Făcând această analiză succintă a elementelor constitutive ale personalităţii, conchidem că notele înţelesului de personalitate sunt: *conştiinţa valorii* sale, *elanul creaţiunii, voinţa de realizare, prezenţa de aptitudini, acţiunea în vederea scopului* şi *libertatea de concepţie*, eventual şi de acţiune. De aci derivă toate calităţile personalităţii, ca spirit de iniţiativă, spirit critic, independenţă, vizionarism, etc.

Pe baza acestor elemente putem, abia acum să definim personalitatea şi vom spune: *Personalitatea este stadiul evolutiv al unei individualităţi, care motivat de prezenţa aptitudinilor ce posedă şi de voinţa variabilă de realizare (conceptual sau în acţiune) este conştientă de valoarea personală şi capabilă de creaţie proprie.*

* * *

Dacă o personalitate însă, pe baza aptitudinilor ei este elementul organizator al conştiinţei, după cum am văzut, ea nu este în întregime o autocreaţie. La formarea personalităţii

iau parte în variabilă măsură şi o serie de factori exteriori, furnizaţi de către mediul înconjurător, în special de cel social. O personalitate se desvoltă prin cultură, prin educaţie şi prin muncă. Ori prin aceasta personalitatea este tributară societăţii. Chiar dacă mai târziu unele personalităţi nu se pot încadra în formele sociale, cari nu-l satisfac, ele au ajuns totuşi la gradul lor de desvoltare prin concursul societăţii. Însăşi conştiinţa valorii lui şi-a format-o în comparaţie cu ceilalţi membri ai societăţii. Dacă ne-am îndrepta puţin privirea în istoria civilizaţiei şi a culturii, am vedea că dela cele mai mici până la cele mai viguroase personalităţi toate s'au desvoltat printr'un fel de osmoză socială mai mult sau mai puţin evidentă. Washington a conceput independenţa Statelor Unite din contactul de toate zilele cu poporul american. Filozoful Platon a făcut ucenicia în şcoala publică a lui Socrate, pentru a ajunge la sistemul său social. Gutenberg a cunoscut încercarea unui olandez de a scri cu tipare. Petru cel Mare, chiar dacă la început nu a ştiut carte, devine un civilizator al poporului său dintr'un profund simţimânt al lipsurilor sociale. Iar inventatorii de toată mâna au ajuns la creaţiile lor, mânaţi de cultura împrumutată de la societate. Şi tot astfel mai departe am proceda vrând să ne explicăm secretul personalităţilor de la marele inventator sau dictator până la gospodarul priceput sau alegătorul isvoditor de popularitate.

* * *

După această analiză a ideii de personalitate găsesc ispititor şi plin de curiozitate a privi şi în cursul veacurilor ideea pe care o aveau gânditorii timpului despre acest aspect al făpturii umane - personalitatea

Expresia de personalitate, care apare foarte târziu, derivă din vorba latinească *persona*, însemnând mască. Actorii romani, pentru a exprima şi prin exterior caracteristicul personagiilor întrebuinţau un fel de măşti. Dar rostul acestora era motivat nu atât de motive estetice şi practice, cât pentru a prezenta într'un complex cât mai complect individualitatea personagiilor, pe care ţineau să le afirme cu toată vigoarea. Pentru aceasta cu timpul prin *persona* se înţelegea specificul unui individ, adecă individualitatea în tot complexul ei, deci şi personalitatea. Astfel circulă în limbajul

curent al epocei noțiunea de personalitate prin expresia *persona* până în epoca filozofării metafizice. când se pune filozofic problema acestui *persona;* de altfel ceea ce a făcut să se pună problema lui persona nu a fost sezisarea variației de la om la om, cât explicarea misterului pe care-l vedeau gânditorii timpului în sufletul uman.

Filozofii creștini desemnează prin *persona* mai întâi un fel de *substanță individuală a naturii raționale.* Apoi Scolasticii creiază și termenul de *personalitas,* prin care înțeleg o persoană capabilă de activitate și încă de o activitate nesusținută de alții, realizată prin sine însuși.

Cu Renașterea prin acțiunea de emancipare a gândirii și de reformă a credinții ideea de personalitate e fixată ca privind un *om universal,* în stare de activitate intensă în toate domeniile culturii. Spiritul științific al timpului a contribuit în largă măsură la crearea acestui înțeles al ideii de personalitate. Important încă e de menționat că această intensă activitate a unei personalități se caracterizează chiar din acele timpuri prin o deplină libertate de gândire, înfruntând toate riscurile întâlnite în inchiziția epocii Giordano Bruno de pilda a preferat să fie ars pe rug de inchiziția papală de cât să renunțe la marele adevăr că universul este infinit.

Ideea de personalitate de acum intră adânc în preocupările filozofilor cari îi stabilesc un fundament psihologic. Astfel după unii, Locke, înțelesul personalității e conștiința individuală, care încheagă într'un tot unitar toate stările psihice ale aceluiaș individ; se accentuiază prin urmare identitatea personală. Alții, Leibniz accentuiază și însemnătatea morală. Kant privește personalitatea dintr'un dublu punct de vedere: teoretic, care e unitatea gândirii și a cunoștinții, și practic, care e unitatea acțiunii; căci conștiința spune Kaut, este numai o parte a personalității omenești.

Prin conștiință se creiază formele apriorice de cunoaștere și se prescriu numai legile întregei experiențe; ea are loc în mod spontan, ca fiind o formă a intelectului. Altcineva este acela care face din personalitate o forță vitală. Există în om un fond ascuns, care vine din rațiune, nu din experiență și care formează voința morală a individului. Acel cineva este vocea internă insezisabilă a omului, care în fața lucrurilor și situațiilor în care se găsește îi arată calea, pe care trebue să o urmeze.. Ea nu sfătuește, ci poruncește în mod categoric ce trebue să facă omul; cu această ocazie Kant formulează legea morală: lucrează astfel ca direcția voinții tale să devină principiu universal de acțiune.

In chipul acesta Kant a așezat personalitatea ca să spunem cu vorbele lui Schmidt, „în mijlocul vieții, ca ideal călăuzitor și ca un impuls puteruic pentru acțiunea morală".

Se afirmă prin Kant precum vedem elementul creator al personalității, deși din punctul de vedere moral, element care în viitor va forma nota cea mai importantă din conținutul ideii de personalitate.

Creiată ideea în mod aproape definitiv, expresia circulă în literatură (Goethe o glorifică), în limbajul politic, unde e luată în înțelesul individua-

lității puternice, în teoria pedagogică unde e confundată la început cu temperamentul și caracterul.

În istoria ideii de personalității există însă o concepție viguroasă, care e un luminos punct de plecare a problemei personalismului, pusă nu în treacăt, ci ca o ideologie. E concepția lui Nietzsche.

El privește pe om ca element creator potențial de mare valoare și sub toate raporturile: intelectual, afectiv, volitiv, pentru prezent, mai ales pentru viitor, etc.

Filozofia lui Nietzsche este o extraordinară expansiune a voinții de a trăi. Esența vieții este o continuă ascensiune, o evoluție forțat progresivă, în scopul de a se întrece omul mereu pe sine.

Dacă în era îndepărtată, spune Nietzsche prin gura lui Zaratustra, vieițuitoarele l-au creat pe om, într'o eră viitoare omul va trebui să creeze și el ceva superior lui în scara vieții și această creație a viitorului trebue să fie supra omul.

Lăsând la o parte latura negativă a filozofiei lui Nietzsche, în concepția sa ideia ce-și face despre personalitatea umană, se caracterizează prin 2 note eficiente: conștiința valorii lui și creațiunea supra valorii. În definiția nietzscheană a personalității distingem o exagerare, mai ales daeă privim filozofia lui în tot ansamblul ei: e creiarea supravalorilor, care nu se poate face la el de cât prin desființarea valorilor elementare și a subvalorilor.

În tot cazul chiar dacă din cauza exagerării filozofiei lui, Nietzsche nu a putut să determine, cu toată vigurozitatea ei, curente de viață nouă, în afară de oarecari răslețe tendințe de imperialism politic, Nietzsche are meritul de a fi descoperit puterea personalității și de a fi deschis acut problema personalismului.

Problema personalității preocupă apoi pe Stern, care constată că ființa umană este o unitate biopsihologică și se manifestă prin multiplitatea formelor sale. Nu există corp și suflet cu existență distincte; totul e o realitate perfect unitară. Acestea sunt numai simple aspecte (biologic și psihic). Pentru Stern aceeași persoană privită din afară ne apare drept corp, privită dinăuntru ne apare ca suflet, ca Eu cum zice Stern, căci pentru el, Eu-l privește numai aspectul psihic al vieții. Aceea care conține ambele aspecte ale vieții este persoana, înțeleasă ca unitate psihofizică. De aceea el găsește că în mod necomplect persoana umană e studiată la psihologie în ce privește Eul și la biologie în ce privește Fiziologicul. Si încearcă să creeze o nouă știință, ca o disciplină a filozofiei, care să studieze persoana umană sub toate aspectele (și fiziologic și psihologic), căci ambele manifestări formează la un loc o singură unitate funcțională. Această știință o numește Stern personalistică.

După cât vedem la Stern ideea de persoană e identică cu cea de personalitate; și concepția, care privește pe om ca un tot unitar de existență și viață, numită persoană, și care se manifestă în chip multiplul formează *personalismul lui Stern.*

Cea mai nouă filosofie a personalităţii e concepţia d-lui Răd. Motru. D-sa pornind de la o concepţie intuiţionistă a Eului, şi-l imaginează ca fiind un fel de scânteie dinamică, transformator al conştiinţii, capabil de a construi viaţa sufletească a omului. Astfel materialul sufletesc, care e conştiinţa propriu zisă, începe a fi organizat de acest Eu sau cum spune D-l Motru este structurat, formându-se în mintea omului idei şi concepţii despre lume, oameni şi situaţii.

La această organizare a conştiinţii iau parte şi diferitele dispoziţii sufleteşti, calităţi de marcă, adecă aptitudinile, cari determină o alcătuire mai bogată, ori mai săracă, mai clară, ori mai confuză a conştiinţii. Aceste aptitudini puse în funcţiune formează o forţă sufletească, pe care o numim personalitate, dar care e distinctă de eu. Eul rămâne mai departe agentul activ şi transformator şi care prin acţiune şi el se influenţează, se perfecţionează. Personalitatea rămâne astfel complexul de aptitudini în continuă acţiune de organizare a conştiinţii. Pentrucă aceste aptitudini să se exercite este nevoie de muncă, de acţiune, de exercitare, fără care aceste aptitudini rămân aproape ca neexistente. Omul devine o personalitate în măsura în care munceşte. De aceea alături de existenţa aptitudinilor secretul unei personalităţi mai stă în cheltuiala de energie, adecă munca de valorificare a acestor aptitudini.

In chipul acesta d-l Rădulescu-Motru îmbinând aceste 2 noţiuni: *personalitate, (creaţiunea potenţială),* şi *energie, (actualizarea acestei creaţiuni potenţiale),* şi-a construit concepţia ingenioasă a *personalismului energetic;* această concepţie desigur că nu se poate mărgini numai la această înghebare psihobiologică, ci formează un întreg sistem de filozofie teoretică şi practică cu consecinţe foarte numeroase în direcţia socială, politică şi etnică.

Angajat în sisteme de gândire, conceptul de personalitate îşi cucereşte situaţia, pe care o merită.

Pedagogii şi educatorii se sesizează tot mai mult de evoluţia făpturii omeneşti şi în mod general idealul educativ îşi fixează o ţintă de atins, *formarea personalităţii* alături de vechea ţintă a educaţiei: *formarea caracterului* moral. Un Förster, o Helen Key, un Kerschensteiner, Bacule şi alţii pledează puternic pentru organizarea vieţii reale a copilului Se nasc mişcări noi persistent direcţionate spre această ţintă ca organizarea Balilei, Socolilor, Cercetăşiei, Străjeriei, etc., urmărind desvoltarea la maximum a spiritului de iniţiativă şi al creaţiei spontane, note caracteristice în desvoltarea personalităţii.

Privind personalitatea tot sub raportul istoric, descoperim şi aci ca şi la individualitate, încercarea de a se stabili tipuri de personalitate. Cea mai serioasă este acea a lui

Spranger, care conducându-se după natura aptitudinilor unui om croește 6 tipuri de personalități și anume: teoretic, economic, estetic, social, politic și religios. Incercarea este deopotrivă infructuoasă ca și la individualitate. Personalitățile cari au înclinații în domeniul economic, de exemplu, pot să nu aibă nimic asemănător între ele, nici un punct comun și să apuce chiar căi diametral opuse în soluționarea problemelor economice. Aceste domenii pot fi mai curând direcții în cari personalitățile ar putea activa cu preferință, dar fără posibilitatee de a încăpea într'un calup caracterizator. Dacă e vorba de caracterizare a personalității, apoi ar trebui să recunoaștem că o personalitate se distinge tocmai prin o acțiune liberă, izolată și nu sufere în nici un fel să gândească prin calapodul tipului.

Marile personalități au în general viața lor aparte, alte relații cu mediul exterior și văd lucrurile altfel de cât marea mulțime, chiar dacă această mulțime s'ar caracteriza printr'un nivel cultural și formal foarte ridicat.

Personalitățile se pot compara, acolo în direcțiile lor, numai din punctul de vedere al gradului, al intensității; ele pot fi după cum am văzut mai viguroase sau mai puțin, ori chiar șterse

* * *

In rezumat evoluția ființei umane este *Individualitate — Eu — Personalitate.* Individualitatea este caracteristica psihologică a individului, Eul este individualitatea conștientă de existența ei, iar personalitatea e individualitatea care pe lângă această conștiință a existenții, mai are în plus și conștiința valorii, în baza căreia este posibilă creația. Omul ajuns în faza personalității evident nu a încetat a fi individualitate fiindcă toată viața lui va avea originalul său, prin care se va deosebi de celelalte individualități.

Din această cauză, că personalitatea se clădește pe fundamentul individualității, în limbajul comun se și face foarte adesea confuziunea între ideia de individualitate și cea de personalitate. De exemplu când zicem: ține cu tot dinadinsul să-și afirme individualitatea. Această confuzie se produce

de altfel numai formal, căci atunci când cineva se gândeşte la valoarea unei individualităţi, chiar dacă rosteşte cuvântul individualitate, îi atribue de fapt înţelesul de personalitate, căci un om îşi poate afirma personalitatea, valoarea, nu individualitatea, caracteristica.

In tot cazul, pentru precizare trebue să avem în vedere că expresia de individualitate poate avea două înţelesuri: acela propriu de individualitate şi acela forţat de personalitate. Personalitatea rămâne însă chiar atunci haina strălucită, aureola unei individualităţi şi prin faptul că se referă numai la partea spirituală a individualităţii îşi îndreptăţeşte sarcina de a fi organizatoarea individualităţii.

Dacă personalitatea înseamnă întinderea orizontului sufletesc dincolo de zarea intuiţiei, dacă personalitate înseamnă tendinţa spre perfecţionare şi dacă personalitate înseamnă întrezărirea mai curând a viitorului, atunci postulatul cel mai de seamă al unei societăţi, trebue să fie: *formaţi personalităţi*, căci nu trebue să se uite un fapt: dacă formarea de caractere este reclamată de necesitatea unei tonalizări morale a marei mulţimi, în schimb formarea de personalităţi: e condiţia neaparată a progresului social.

Rolul personalităţilor într'o societate, mai ales al marilor personalităţi, este considerabil. In afară de contribuţia la progresul social, ele sunt chemate în epocile de delasare să aducă reînoirea vieţii şi idealului. Dacă în acea epocă de obosire a omenirii, *Hristos* nu ar fi adus un nou ideal de viaţă, cu o nouă speranţă, într'o viaţă viitoare, nu se ştie unde ar fi putut ajunge această omenire. Dacă în domeniul economic nu s'ar fi inventat *roata* de către un geniu anonim, întreaga industrie formidabilă de azi nu ar fi existat şi nici civilizaţia cu care ne mândrim. Şi tot astfel nenumăratele mari înfăptuiri în domeniul politic, social, ştiinţific, etc. sunt rezultatul intervenţiei marilor personalităţi. Ele formează curente, determină forme noi de viaţă; ele entuziasmează, transformă, mişcă masele, au viziunea viitorului şi descoperă secretele naturii.

Referindu-ne la personalităţile mai puţin viguroase vom fi ţinuţi a constata că şi ele sunt elemente stenice ale vieţii

sociale. O societate fără personalităţi de toată mâna e monotonă; într'un stat nemaifiind oameni de respectat totul se banalizează şi lunecă pe panta declinului sau chiar a pieirii imediate. Cunoaştem povestea ţării fără bătrâni, care astăzi e de mare actualitate.

* * *

Evoluţia unei individualităţi privită în toate fazele ei nu se manifestă întotdeauna în mod vizibil.

Sunt atâtea firi retrase, naturi concentrate, dar puţin comunicative, individualităţi ascunse, copii şi oameni leneşi, ori chiar obosiţi, elemente socotite fals neinteligente, pe cari nu totdeauna reuşim să le judecăm în adevărata lor realitate, fiindcă nu le cunoaştem. Se iau uneori chiar atitudini, provocând adesea confuzii şi nedreptăţi, sau se institue procedee în complect desacord cu situaţia. Nu sunt rari cazurile, când unii şcolari au fost trataţi ca incapabili. E cazul lui Liné, care neînţeles de învăţător a fost dat la cismărie ca element ncapabil; dar descoperit de un medic venit la el să-şi repare ghetele, şi trimis la învăţătură, a devenit savantul Liné.

Când Rousseau a aruncat în secolul XVIII grozava apostrofă la adresa dascălilor. „căutaţi de vă cunoaşteţi copiii, căci cu siguranţă că nu-i cunoaşteţi", era motivat tocmai de acest desacord între realitate şi tratament, a cărui victimă în copilărie şi el fusese.

* * *

Faţă de aceste observaţii despre evoluţia individualităţii concluzia logică şi profesională, aplicată în domeniul şcolar este desigur cunoaşterea individualităţii şcolarului şi în acest scop întreprinderea unui studiu a acestei individualităţi.

De fapt, cunoaşterea individualităţii nu este numai o problemă şcolară şi nu se mărgineşte numai la rostul potrivirii metodei profesorului la individualitatea şcolarului, realizând astfel o *şcoală pe măsură*, cum zice Claparède.

Chestiunea e de interes cu mult mai general. Astfel

în dreptul penal judecătorul e ţinut a înţelege firea făptaşului în aplicarea pedepsei.

In tratarea maladiilor medicii sunt obligaţi să aprofundeze structura intimă a pacientului, căci medicina modernă a înţeles că se tratează nu boale, ci bolnavi.

Iar în ceea ce priveşte structura generală a societăţii, cunoaşterea individualităţii e de un interes capital. Dela un capăt la altul al ţărilor se strigă puternic: *fiecare la locul lui*, căci fiecare îşi are aptitudinile lui, şi aptitudinile fiecăruia sunt bune numai pentru anumite ocupaţii. Aceasta e problema socială a *orientării profesionale*, care încă nu şi-a găsit locul în toate ţările. Adevărul deviză „Fiecare la locul său" e atât de evident încât şi poeţii au fost impresionaţi în coardele inimii lor. Şi Eminescu scrie undeva:

Multe flori sunt, dar puţine rod în lume or să poarte;
Toate bat la poarta vieţii, dar se scutur multe moarte.

Cunoaşterea individualităţiii este în sfârşit şi o chestie de interes particular personal. Căci nimeni nu-şi poate servi mai bine interesele ca omul care-şi cunoaşte puterile. Şi nimeni nu ar mai întreprinde acţiuni din cari să iasă înfrânţi, dacă şi-ar da seama bine că nu are capacitatea să domine situaţiile.

Altfel riscă să ajungă a cunoaşte prea târziu adevărul cuprins în versurile lui Eminescu, citate mai sus: Multe flori sunt, dar puţine rod în lume ar să poarte; Toate bat la poarta vieţii, dar se scutur muite moarte.

N. Dragomir

CARACTERIZARE:

Intuiţie senzorială desvoltă intelegenţa şi viaţa, mai puţin sentimentele.

Metodica ştiin

1. Intuiţia 2. Şt. Fizico-naturale

Obiectele	Importanţa	Copilul faţă de obiect	Scopul	Materia
Intuiţia	Intuiţii. Cugetare. Concret-abstract Simţuri şi spirit de observaţie	Intuiţiuni nagi şi necomplecte. Imaginaţia modifică intuiţia. Simţurile neexercitate. Spiritul de observaţie neformat. Subiectiv.	*Scop. material* Corectarea ideilor. Cunoştinţe noi. *Scop formal* Educaţia simţurilor Cultivarea spiritului de observaţie.	Din trei regiuni: Şcoala, casa, grădina. Fenomene meteorologice: vânt, ploaie, nori. Pădure, stufiş, luncă, câmp.
Şt. Fizico-naturale	Legătură de cauzalitate dela cl. III până la cl. VII-a. Legile naturii, studierea naturii, curiozitate ştiinţifică Desvoltă judecata, simţul critic şi sentimentul religios.	Copilul e lipsit de de curiozitate ştiinţifică, având numai cunoştinţe câştigate prin simţuri. Experimentul le va lămuri.	*Scop material* cunoaşterea naturii. Fenomene, legi. *Scop formal* cultivarea interesului pentru natură.	Clasa III-a—VII-a Metale, minerale, atmosfera, căldură, electricitate, pământ, plante, animale, om.
Geografia	Natura, societatea, locul natal, ţara, continentul, universul. Desvoltă spiritul de observaţie şi judecată. Dorul de călătorie.	N'are cunoştinţe geografice. Teamă de departe, chiar cunoştinţele despre locul natal sunt vagi pentrucă n'are termen de comparaţie Cunoaşte locul naşterii numai prin joc	*Scop material* Cunoaşterea ţării. Pământul întreg. Bogăţii, frumuseţi, viaţa. *Scop formal* Desvoltarea interesului pentru călătorie. Cetirea de hărţi.	Cl. II-a—VII-a Şcoala, casa părintească, sat oraş, plasă, judeţ, ţară, continente, cosmografie.
Matematica	Ştiinţă exactă, rece şi grea. Desvoltă însă funcţiunea logică şi judecata matematică. Disciplinează mintea şi are importanţa practică pentru viaţă.	Puţini ştiu ceva a număra. Confundă grupa cu unitatea. Nu înţeleg raportul între numere.	*Scop Material* Rezolvarea temelor practice. Contabilitatea gospodăriei. *Scop Formal* Deprinderea cu exactitate în gândire.	Clasa I-a—II-a Aritmetica Clasa III-a—VII-a Aritmetica şi Geometria Cl. I până la 50 „ II „ „ 1000 „ III numere zecim. „ IV Dobânda şi regula de trei simplă, suprafeţe.

ţelor realiste

3. Geografia 4. Matematica

Socotim că nu este lipsită de interes pentru corpul didactic primar schema „Metodica ştiinţelor realiste" pe care colegul nostru Gh. P. Bulat, după o muncă migăloasă şi sistematică ne-a trimis-o spre a fi dată publicităţii.

Procedarea	Atitudinea învăţătorului	SCHIŢE DE PLAN
Metodul: Analitic-sintitic. *Forma:* Intrebătoare. *Principii:* Intuitiv, psihologic. Activ şi interesant.	Atitudinea de cercetător. Atmosferă de interes ca în mijlocul naturii.	*Clasa I-a:* Subiectul: „Sarea". *Pregătirea:* Convorbiri despre mâncări. *Predarea:* Coloarea, sărată. se topeşte. sugă apa, vindecă (usucă rana). Întrebuinţarea în alimente şi industrie. De unde şi cum se scoate (pământ şi mare). *Asocierea:* Se scot în evidenţă punctele principale. *Generalizare:* Sarea este folositoare. *Incheiere:* Discuţii cu şcolarii despre cumpărarea sării.
Metoda Experimentală. Analitică şi sintetică. Inducţie şi analiză. *Principii* Ca şi la intuiţie.	Entuziasm pentru experienţă. Vizite la fabrici, excursiuni. Demonstraţii.	*Clasa III:* Evaporarea lichidelor. *Pregătirea:* Uscatul rufelor la soare, la umbră, curent. Fierberea. Aceleaş experienţe cu încă cel puţin un lichid, alcool, benzină.. *Asocierea:* Între felurite evaporării de apă şi apoi între felurite evaporări de alte lichide. *Generalizare:* Lichid, evaporează în aer. *Aplicare:* Convoc. despre nori, uscat rufelor. Descrierea unui fenomen de evaporare
Intuiţie *Metoda* Analitic-sintetică. *Forma:* Intrebătoare. Excursie. Desemn. Modelaj.	Va aţâţa curiozitatea pentru alte locuri, alţi oameni. alte plante şi alte animale.	*Clasa II-a:* Imprejurimile comunei. *Pregătirea:* Merinde, hârtie, creion Excursiuni. *Predarea:* In excursii copii vor observa pe unde trec, unde îşi schimbă direcţia şi ce văd. Toate acestea le tirează pe hârtie cu linia direcţiei. *Aplicarea:* Modelaj.
Inducţia: dela concret la abstract analiză şi sinteză *Deducţii:* dela regulă la exempl. *Principii* Psihologic, intuitiv, activ, interesant.	Să antreneze pe copil la rezolvirea problemelor şi să-i deprindă cu rânduiala în gospodărie şi în scris.	*Clasa I-a:* „Numărul 3". *Pregătirea:* Nu se face, pentru că se cuprinde în ascultare. *Predarea:* Intuiţie cu beţişoare, boabe, etc. *Asocierea:* Se scoate în relief partea comună a cantităţii. *Generalizarea:* Orice ar fi 2 şi cu 1 fac 3. *Aplicarea:* Probleme din viaţa practică.

Gh. P. Bulat

ACTIVITATEA PRACTICĂ IN INVĂŢĂMÂNTUL AGRICOL

„Mai puţină teorie şi mai multă activitate practică", este strigătul disperat al structurii psiho-fizice a copilului şi al vremurilor ce trăim.

Aceasta înseamnă: de a răspunde cerinţelor interne de activitate şi de a înlătura din programele noastre supra-încărcate balastul cunoştinţelor inutile, transformând astfel învăţământul de vorbe într'un învăţământ de fapte.

Incercări destule s'au făcut şi continuă încă să se facă, de a pune învăţământul nostru primar pe tapetul îndeletnicirilor practice.

Cât de uşor ne este să îndopăm sufletul copilului, cu slova cărţilor didactice — ce sporesc cu duiumul pe fiecare an, însă cu greu ne este să dăm copiilor noştri îndrumări practice de viaţă, într'o ţară ca a noastră, unde agricultura este ocupaţia de căpetenie a locuitorilor dela sate, singurul şi principalul lor izvor de bogăţie.

Te miri, însă, că mulţi dintre ţărani, nu numai că n'au ce vinde din ceea ce pământul ar putea să producă, dar ei singuri cumpără din alte părţi aceste produse, sau, dacă le au, se alimentează foarte prost. Aproape toate satele noastre basarabene zac în mizerie şi sărăcie, fiind încuibate de vechi racile şi boli molipsitoare, cu urmări dezastruoase pentru prosperarea şi viitorul ţării.

Cu toată ofensiva agricolă, începută în ultimii ani pentru ridicarea situaţiei materiale a satelor şi îmbunătăţirea stării ţăranului, prin ferme agricole, gospodării sătești—model, cursuri speciale, conferinţe şi demonstraţiuni de tot felul, ţăranul este încă departe de ceea ce ar trebui să fie, păstrându-şi tradiţionalul obiceiu:

„Aşa am apucat dela strămoşi". De asemeni ţărancele sunt departe de a-şi cunoaşte menirea lor de mame şi gospodine în viaţa căminului. Cauza ? Le lipseşte tocmai ceea ce noi am putea numi educaţia agricolă, educaţia gospodărească şi educaţia casnică.

Pe lângă că, prin educaţia din şcoală, tindem să facem din copii buni cetăţeni, devotaţi patrioţi, adevăraţi creştini, trebue să facem din ei agricultori pricepuţi, gospodari destoinici şi gospodine înţelepte. Şi aceasta cade tot în sarcina şcoalei primare. Prin lucrări sistematice în grădină şi la câmp, însoţiţi de experienţe, observaţiuni şi demonstraţiuni cât mai numeroase şi mai variate, să se caute a li se dovedi că un pământ bine lucrat, îngrăşat şi semănat cu seminţe selecţionate, este un adevărat isvor de bogăţie şi că produce mai mult decât un pământ neîngrijit.

Prin lucrări în ateliere să li se dea elevilor îndemnuri de a face singuri diferite obiecte din lemn sau fier, diferite reparaţiuni la uneltele de plugărie şi gospodărie, iar fetelor să li se dea deprinderi de viaţă higienică şi ordonată, hărnicie şi economie, precum şi îndrumări cum să confecţioneze rufăria şi îmbrăcămintea necesară familiei şi casei.

Şi acestea s'ar putea realiza prin organizarea grădinilor şi atelierelor şcolare, aşa cum prevede programa analitică a cursului primar.

Ce ne lipseşte atunci ? Vom răspunde deschis : *posibilităţi materiale, întreţinerea pe lângă orice şcoală primară a câte unui specialist—agronom sau a unei maestre de gospodărie.*

S'au încercat asemenea organizări în multe sate şi oraşe din cuprinsul ţării şi rezultatele sunt satisfăcătoare. Astfel, la şcoala primară din satul Pârjolteni jud. Lăpuşna, cu oarecari sforţări şi jertfe, s'a organizat de către directorul şcoalei cu ajutorul unui agronom, de pe lângă această şcoală, o pepinieră unde copiii, sub supravegherea şi conducerea susnumitului specialist, întreprind lucrările necesare potrivit anotimpului. Rezultatele au întrecut aşteptările. Este, această pepinieră, de o frumuseţe rară şi o îndrumare practică minunată, într'o regiune viticolă şi pomicolă. Apoi am avut

deosebita plăcere să asist la selecționarea porumbului pentru însămânțare, făcută cu copiii, dela alegerea porumbului din poduri sau coșare până la germinare.

Interesându-mă mai de aproape ce lucrări vor întreprinde mai târziu, mi s'a spus că vor face alte selecționări ale seminților ce urmează să fie semănate în primăvară și că vor împărți grădina școalei în parcele sau tarlale, deschizând astfel, un câmp de experiențe și demonstrațiuni. Aceasta este adevărata școală a vieții și nu cred că acești copii, cetățenii și gospodarii de mâine, pășind în viață cu astfel de deprinderi, vor ocoli cele învățate prin propria lor muncă, își vor păstra tradiționalul obiceiu. Cu părere de rău subliniem că, din anumite motive amintite mai sus nu se pot organiza asemenea lucrări și pe la alte școli sau cel puțin pe centre, după regiuni. Totuși, încercări de acestea n'ar strica oriunde. Numai astfel îndrumați, copiii noștri, le vom deștepta interes pentru munca câmpului cu dorința de a cultiva cât mai bine bucata lor de pământ, atenți totdeauna la înfăptuirile noi în domeniul agricol.

G. Cuculescu

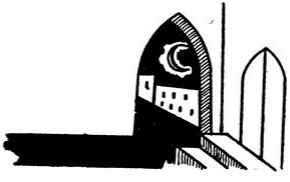

Compunerea și descompunerea numerelor 10—20

Urmărim cu viu interes orice desbatere a problemelor de practică pedagogică, convinși fiind că, astfel, slujim interesul documentării și perfecționării noastre.

In numărul trecut al revistei noastre, se ia în discuție modul de procedare la compunerea și descompunerea numerelor în cercul 10—20.

Ne-a impresionat, nu atât procedeul greșit ce ni se indică, ci fermitatea convingerii autorului în cele susținute. Nu vrem să-i contrazicem părerea, nici să-i contestăm valoarea sa didactică, ci să rămânem lămuriți.

Până la 10, compunerea numerilor se face pe cercuri 1—5, 5—10, luându-se ca bază de plecare numărul imediat inferior și adăugându-se câte o unitate, ex. 1+1=2, 2+1=3, 3+1=4 etc. In descompunere: 10—1=9, 9—1=8, 8—1=7 etc.

In compunerea și descompunerea numerelor dela 10—20, dela 20—30, 30—40 etc., ca bază de plecare în compunere ne servesc zecile ex. 10+1=11, 10+2=12, 10+3=13, etc., 20+1, 20+2 etc. 30+1, 30+2 etc., iar în descompunere, ca bază de plecare se ia numărul compus, ex. în cercul 10-20; 20—10=10, 19—9=10, 18—8=10, etc. Procedăm așa pentru a se întipări ușor și bine în mintea copilului zecea, ca tot. De altfel, chiar numărul 18 ne arată, prin scrierea sa, că e compus din o zece și opt unități și nu din o zece, șapte unități și 1 unitate. Și chiar procedeul intuitiv, fie din bețișoare sau alte obiecte, când legăm 10 bețișoare la un loc, ce scop avem dacă nu să întipărim în mintea elevilor zecea ca tot, la care mai adăugăm treptat, 1, 2, 3, etc. bețișoare. Și când descompunem, la fel, urmărim să rămână zecea sau zeci le întregi: 30—10=20, 29—9=20, 28—8=20, în cercul 10—20: 20—10=10. 19—9=10, 18—8=10, etc. Știm bine că ulterior

copiii vor număra cu zecile ca şi cu unităţile şi chiar în operaţiuni de adunare şi scădere se orientează în jurul zecilor. Mai detailat se lămureşte procedeul în Metodico de Peţancă cl. I pag. 304, aliniatul 3 şi 4.

Citim în numărul trecut aşa: „Socotim că formarea numerelor oricărui cerc să se facă după ce mai întâi s'a făcut compunerea şi descompunerea lui. Nu ştiu dacă a procedat cineva aşa, căci este exclus să compui şi să descompui numărul înainte de a-l cunoaşte. De aici rezultă că prima lecţie când intrăm într'un cerc nou este de a forma numerele scriindu-le totodată. Şi în această lecţie de formare şi scriere a numerelor sau de tratare intuitivă şi individuală cum mai putem zice, se face adaugându-se câteo unitate, de exemplu: luăm 10 bile, beţişoare, boabe şi mai adăugăm câte una. Ajungem să constatăm că 10+1=11, că după numărul zece urmează 11 şi-l scriem pe tablă, scriu şi elevii. Tot aşa procedăm mai departe: 11+1=12, 12+1=13 etc. adăugând câte unu.

Aceasta este formarea numerelor după care va urma în a doua lecţie compunerea şi descompunerea lor.

Rămânem, cred, lămuriţi şi fără vreo confuzie că: formarea şi scrierea se face înainte de compunerea şi descompunerea numerelor, nu cum greşit socot unii şi poate procedează alţii.

Ne adevereşte aceasta şi practica anilor de pregătire la Şcoala de Aplicaţie cât şi cea a muncii noastre dăscăleşti, zi la zi.

Nic. Ţapu

CRONICA

Descoperirea satului

Dacă America s'a descoperit în anul 1492, satul românesc, de abia în veacul dela Hristos XX e pe cale de a fi... descoperit. Până acum orice legiuire ce privea satul era concepută la birou pe baza unor păreri mai mult sau mai puțin de domeniul fantaziei. Oamenii zilei răsuceau robinetul imaginativ al domniei lor, și, pe dată, reminiscențele rustice de floarea trandafirului țâșneau, se rânduia în linie de bătaie pe articole și paragrafe și... gata legea.

Dacă, din întâmplare, descindea câte-un domnișor „la țară", o făcea pentrucă n'avusese o bursă pentru străinătate. Și dacă descindea, conacul îi era sălaș; bordeiul umed și afumat al țăranului își continua existența, virgin, mizer, retras de privirea goală a curioșilor.

De bună seamă că mult visatul progres, atât timp cât trona la cârmă un spirit deficitar în ce privește cunoașterea satului, era inexistent. Trebuiau să apară sobolii întunericului rustic, trebuiau să se organizeze cruciade pentru cunoașterea satului.

Un spirit științific își cerea dreptul la scociorirea enigmelor din lumea legendară a satelor.

Deslușim următoarele:

D. dr. Iosif Stoichița a organizat, cu ajutorul unei echipe de vrednici medici, — cum numai în Ardeal sunt — o campanie științifică pentru cunoașterea și tămăduirea, pe cât posibil, a relelor sociale și sanitare de care suferă satele unui județ cu trecut istoric și cu prezent invidiat, Sibiul. Și a pornit acest de laudă doctor din sat în sat, din casă în casă, cercetând fiecare familie țărănească, răbdoriu, până îndelete. Unde se simțea nevoie de o intervenție medicală, nu aștepta răsplata care nu putea veni decât din inima suferindului, ci o făcea pe loc, mânat de același duh înalt omenesc, de aceeași conștiință a responsabilității unui fidel slujitor al ființei.

Rezultatele anchetei sale sunt foarte interesante. Au fost examinați 25.852 săteni; 82% din totalul populației rurale ale județului, — deci o majoritate pe care îți poți sprijini temeinic constatările. Avem în față cifrele diagramelor oglinditoare. Iată cum se prezinta situația materială a țăranilor sibieni: 20,7% bună, 48,8% sub-mediocră și 30,5% rea. Locuința: 29,6% locuiesc în case primitive cu o singură cameră, 56,3% în case primitive cu două camere, 14,1% în case acceptabile întrucâtva—cu trei și mai multe camere. În privința longevității, din cei 25.852 țărani numai unul a trecut vârsta de 100 de ani, restul populației tânjind spre îmbătrânire înainte de vreme. Asupra situației sanitare s'au constatat 20.587 țărani sănătoși (79,7%) și 5.265 bolnavi (20,3%). Din aceștia 5 265, 1209 sufăr de afecțiuni ale aparatului respirator (tuberculoza, sireaca!), 787 afecțiuni ale tubului digestiv, 565 afecțiuni tiroidiene, 540 afecțiuni oculare, 510 afecțiuni ale aparatului circulator, 491 afecțiuni de nas, gât, urechi, 426 afecțiuni uro-genitale, 387 afecțiuni ale pielii, 255 sifilis, 200 afecțiuni nervoase.

Să mai însoțim aceste cifre de cuvenitul comentariu? Nu credem necesar. Tuberculoză, sifilis, boli de nervi — iată ce am descoperit la Sibiu, în tihnitul și poeticul mediu rural.

Cercetările de mai sus nu ocupă decât un mic sector din terenul părăginit al acestui imperiu: satul, marele necunoscut. *Ar trebui să vină casmaua științei ca să adâncească și portretul satului*

basarabean, căci prea destrămate lumini, prea fade, mioape, avem.

Aceasta măcar acum, după 20 de ani dela Unire.

Ion Bădărău

Chemarea femeii în educaţie

Ne aflăm în plin progres în ce priveşte descoperirile ştiinţifice, ne aflăm în plin progres în ce priveşte aşa zisa civilizaţie de azi, alergăm într'o goană nebună spre lumii noi, cu alte orizonturi, cu alte concepţii, cu alte realizări. Sburăm vertiginos, încât de abia mai avem timpul să ne dăm seama că trecem printr'o eră ce va lăsa adânci urme de păcate în istoria omenirii. Ştiinţa şi creerul, în lumea zilelor noastre, îşi fac datoria cu multă prisosinţă, nu-şi face datoria însă sufletul. Acesta înoată într'o negură din care nu poate scăpa, neavând o luminiţă care să-l scoată din întunerec. Este o stare de fapt creiată după războiu, poate chiar în timpul lui. Când în istorie se înscriu asemenea pagini mari, sunt oameni ce se sacrifică, formând eroismul şi sunt alţii care speculează momentul în vederea unui folos material. dacă le este cu putinţă, cât se poate de respectabil.

Sacrificaţii trăiesc în sufletele urmaşilor, pe când căpătuiţii, în mijlocul lor, sugându-le vlaga până la maximum; ca o plagă sau mai bine zis, ca un vierme ce cariază mărul frumos, făcându-l să putrezească încetul cu încetul. Deci, aici este răul. Toată lumea ştie aceasta şi îşi dă perfect de bine seama, numai că nu-l poate deosebi în vederea unei purificări, fiindcă acest rău există în toţi, fapt ce nu-l recunoaştem şi pe care cu cât îl înfierăm mai mult la adresa mulţimii, cu atât ne cufundăm mai mult în el.

Sunt cazuri izolate, care fac excepţie, însă care nu pot schimba starea de spirit. Şi atunci? Atunci intervine educaţia care încearcă să creieze suflete. Sufletele ideale puse alături de raţiune cred, c'ar schimba faţa lumii. Se poate afirma aceasta cu toată tăria, pentrucă şi conducătorii şi-au dat seama, organizând şcoala, înfiinţând instituţii ca: s răjeria, premilităria, etc.

Dar aceste instituţiuni nu-şi vor putea ajunge ţinta, neavând colaboratoare preţioasă, „familia". Când zicem familie, înţelegem mamă, femeia.

Dacă în vâltoarea luptelor politice nu s'ar fi înrolat femeia, alături de cămin şi familie ar fi ajutat şi şcoala; aceasta şi-ar fi ajuns în scurt timp idealul şi ne-am fi găsit pe altă treaptă culturală şi chiar morală, materială şi politică. Politica femeii este căminul, politica femeii este educaţia copilului. Mama este aceea care pune piatra de temelie, şi după cum o pune aşa va dăinui edificiul.

Din sufletul copilului, ajuns cetăţean, va izvori apa vie turnată de mamă, încă din leagăn. Din izvorul ei de bunătate şi blândeţe se adapă urmaşii; din izvorul ei de putere de jertfă, se creiază viitorul naţiunii. Mama şi femeia romană, au tost de mult!...

De mult a fost exemplul Corneliei. Pe atunci şi statul avea grijă ca femeia să fie consacrată numai căminului, nu să ia parte la lupta pentru existenţă alături de bărbat, nici la servicii militare auxiliare. Se impun deci, obligaţiuni şi din partea conducătorilor, ca să găsească soluţia prin care să asigure existenţa familiei numai prin puterile bărbatului, scoţând femeia din fabrici, din funcţiuni şi orice alte ocupaţiuni, care-i răpesc timpul ce ar trebui să-l jertfească educaţiei copilului.

Sunt oameni mari ca Hitler, care şi-au dat seama de importanţa acestui mare factor educativ şi chiamă femeia ca mamă cu 7 feciori şi nu femeia soldat.

Femeie, prin chemarea ta înaltă de a asigura existenţa omenirii, de ce te-ai îndepărtat de cealaltă chemare, crearea sufletelor? Vei face atunci politică prin fiii tăi. Politica ta va fi politica lor, succesul lor va fi succesul şi mândria ta.

Atunci vei învinge şi, ca mamă, vei fi sfântă.

Mih. Curicheru

Rolul Străjei Ţării

Directorii de şcoli să fie şi comandanţi străjeri

Veacuri întregi, şcoala românească se mărginea numai pe instrucţie searbădă: pe literile reci din abecedar şi pe numerele abstracte cu care se caută a umplea mintea copilului fără să se promoveze educaţia, singura în măsură să refacă firea, apucăturile şi mai cu seamă inima.

Drept este spus: învăţăm nu pentru şcoală ci pentru viaţă.

Instrucţia e în funcţie de „şcoală", educaţia însă e în funcţie de maturizarea caracterului.

Aşa fiind—nu s'a putut „dăinui şi mai departe cu acest fel de şcoală", şi atunci providenţa ne trimite pe pedagogul vremii noastre, care chiamă din toate colţurile României pe tineri şi bătrâni, îi încălzeşte, îi lămureşte şi, mai cu seamă, îi desăvârşeşte. Aceşti dascăli, recrutaţi mai cu seamă din corpul didactic primar—întorcându-se la şcolile lor, comandanţi străjeri, caută să transmită din mesianismul străjeriei atât celorlalţi dascăli dela şcoală cât mai ales şcolarilor care formează stolul şcoalei.

* * *

Unii din aceşti comandanţi, fiindcă erau şi directori de şcoli, au avut larga posibilitate să transmită întreg devotamentul, sacrificiu în spiritul nou al străjeriei asupra şcolii, reuşind s'o străjerească

In adevăr, după luni de străjerie practicată larg şi sistematic într'o şcoală, se pot forma totuşi elemente adevărat străjereşti.

Străjeria poate să-şi ajungă scopul urmărit, până la capăt, numai unde există comunicativitate sinceră şi însufleţită, între comandant şi oricare străjer, fie din corpul didactic sau cel primar.

Dacă aceste rezultate şi'n domeniul străjeriei au ajuns până acolo, încât sunt demne de laudă şi admiraţie, aceasta se întâmplă numai la şcoala unde directorul este comandant străjer, nu însă şi aiurea unde el nu este comandant suprem. Directorul unei şcoli, văzând începutul de refacere al vieţii şcolarilor, se simte legat în dreptul său de suprem conducător al instituţiei şcolare şi, dacă nu va căuta să pună piedici învăţătorului însărcinat cu comanda stolului în desăvârşirea operei străjereşti a şcolii, se va arăta indiferent.

Niciodată străjeria nu va fi realizată într'o şcoală şi mai ales primară, până când directorul ei nu va fi şi comandant străjer. Atribuţia directorului care nu e comandant străjer ar trebui să rămâie în aceia de a fi responsabil mai mult administrativ, însărcinat cu instrucţie şi directive în materie de execuţie programatică şi materială a şcolii, aidoma ca directorii de şcoli militare, unde educaţia fizică şi morală e lăsată în competenţa comandantului de şcoală. Spre împlinirea operei străjereşti se impune din partea celor în măsură, a curma discordia aceasta între noţiunile „director" şi „comandant" prin formarea directorilor comandanţi străjeri.

B. Baieră

RECENZII

Observaţiuni asupra psihozei actuale a tineretului şcolar, de Gh. Carp, Tip. Glasul Bucovinei, Cernăuţi.

Autorul, cunoscut prin lucrarea „*Desemnul ca mijloc de exprimare*", se ocupă în această broşură de problemele capitale ale tineretului şcolar.

După ce relevă caracterul tot mai accentuat al civilizaţiei noastre, insistând asupra potopului de impresii şi contraste ce dau năvală peste fragedele vârste, Carp trage concluziile în privinţa nervozităţii şcolarului, a lipsei de interes, a desorientării, cu urmările lor pentru societate şi învăţământ.

Trebue să se facă o adevărată profilaxie a boalelor mintale. Aceasta va ajuta la ridicarea nivelului cultural şi moral al societăţii. Va adânci metoda nouă de educaţie şi instrucţie, spre fericirea viitorului şi a însufleţitorilor. Nu se va putea face nimic fără:

1. Controlul medical sever, la admiterea în şcoalele secundare. Instituirea fişei medico-pedagogice, a examenului psihiatric şi a examenului de nivel minta

2. Crearea claselor armonice, în sensul ca toți elevii să fie la același nivel intelectual. Întârziații să meargă la școlile de reeducare.

3. Cunoașterea simptomelor bolilor nervoase de către părinți, profesori, elevi, etc., ca fiece copil să se păzească singur.

4. Reducerea claselor la 30 elevi, în cursul inferior și 25 în cel superior. Așa se vor putea închega fișe individuale juste și ținta studiului individualității numai așa va fi atinsă

5. Excluderea influențelor sentimentale ori de altă natură, la admiterea elevilor în cursul superior. Realismul medical să hotărască fără piedici admiterea și excluderea.

6. Introducerea orelor de lucru-manual în toate școlile. Lucrul manual, desemnul și scrierea ajută pe educator să studieze pe îndelete voința și atenția.

Toate aceste mijloace sunt imperativele activismului. Prin aplicarea lor se păstrează sănătatea națiunii, se garantează progresul cultural dela un capăt la altul al țării.

In partea a doua din lucrarea sa, autorul se ocupă de importanța lucrărilor practice pentru școlar „Să educăm mâna și apoi mintea", capitol frumos scris, vrea să spună că menirea omului pe pământ e să înfăptuiască, să activeze.

Munca e ceva sfânt, un fel de eroism universal, principiu de trăire și biruire a morții și a răului. Deprinzând pe copil să muncească, așa fel, încât cunoștințele să le dobândească pe calea interesului, dorinței, tot ce învață să fie trecut prin simțuri, se va ajunge la idealul școlii contimporane: voință, sănătate, lumină, inițiativă, caracter. Este surprinzător rolul ce-l are voința în vremea noastră.

Prin voința înțelegem să ne îndrăgim de viață, să ridicăm semenii noștrii la nivelul propășirii popoarelor și tot prin voință o națiune află fericirea propriului ei destin. Dar, încăodată, voința și atenția sunt cultivate de mâna care lucrează. Pentru aceea încheiem cu autorul spunând că „mâna e dascălul creerului și, prin creer, al întregii făpturi omenești".

Căile de desăvârșire morală în filosofia chineză, de Petru Comarnescu, București. Printre cei dintâi filosofi chinezi, care au lăsat principii de desăvârșire morală, trebue menționat Lao-Țe. Acesta a scris o singură carte: „Drumul virtuții absolute". In ea spune că omul are datoria să se apropie de Natură, fugind de tot ce este deșertăciune.

El deschide astfel, drumul spre absolut. „Adevărata bunătate, zice el, sălășluește într'o luncă liniștită și își rotește inima ca într'un vârtej. In mișcare, bunătatea este ritm. In măsura în care este oasnică, ea nu e izgonită". Un filosof al cărui sistem a depășit hotarele Chinei, influențând popoarele lumii, este Confucius. Astfel s-une Chiang-Fu, despre doctrina lui Confucius: „Fiecare lucru este ceea ce este și îndeplinește ceea ce poate îndeplini. Separația este tot una cu construcția. A construi este tot una cu a distruge. Dar toate lucrurile fără a ține seamă de creațiunile și distrugerile lor, pot fi din nou cuprinse în întreg". Nimeni nu s'a gândit atât de mult la mijloacele de desăvârșire morală a omului. El a refuzat să învețe pe oameni despre Ceruri. In locul drumului ceresc, Confucius predică drumul omului.. Omul se naște bun, după dânsul, însă prin greșita întrebuințare a calităților naturale, înclină spre răutate. Disciplinii—de—sine, Confucius îi atribue un rol educativ de prim rang. Dela membrii societății cere loialitate, cinste, solidaritate, respect față de semeni Dela omenire cere sinceritate și devoțiune. Tot ce facem să fie străinăt de dragoste. Pentru aceea, atâtea datorii avem față de aproapele! Cuvântul care sintetizează toate virtuțile din doctrina lui Confucius este „Chung" (lealitate). El este ca și prietenia în filosofia și etica aristoteliană, sau dragostea la Platon și Hristos. Virtutea care cuprinde în raza ei viața socială, e formulată prin cuvântul **Il**, (buna comportare).

Prin el se înțelege: purtare frumoasă, bune maniere, educație, etichetă, ceremonie religioasă, prestanță mondenă, prestigiu social. Confucius urmărește prin sistemul său moral să afle un om cu purtare corectă în exterior și sinceră în interior, omul armonios, care va fi și idealul veacurilor moderne. Cu privire la societate, filosoful chinez cere frumusețea relațiilor cu oamenii,

Pentrucă a dat atâta preţuire ridicării societăţii, Confucius se aseamănă cu Hristos, iar învăţătura lui s'a răspândit ca o lumină a Asiei veşnice. Filosofu căruia îi revine sarcina să urzească o etică universală, este Moti. El judecă ordinea şi desordinea lumii în funcţie de dragoste şi ură. Oamenii să se iubească universal pentruca să ajungă la altruismul absolut. După el *Mencius*, cere desăvârşirea omului prin educaţie şi voinţă. Ţinta desăvârşirii: caracter şi personalitate. *Hsün-Ţe* spune că omul e rău dela natură. Societatea e aceea care-l desăvârşeşte. Tot el spune că cine-i înţelept nu are nevoie să cunoască cerul.. *Chu Hsi* vine să continue şcoala confucianistă Prin dragoste el vede începutul şi sfârşitul lumii. Răul nu se obţine decât prin exces. Ultimul, însă, care a anticipat un curent prea cunoscut azi, e filosoful Wang Yang-Ming. Tradiţia nu există pentru dânsul. Dacă te sileşti, dacă dai strălucire vieţii spirituale, găseşti adevărul. Iniţiativa personală este pentru el simbol de năzuinţă, de perfecţiune. Făcând, în cele din urmă, o privire în adâncul acestei doctrine am vedea o puternică accentuare a individualismului, activismului şi energetismului. E o fericită întâlnire, în gândirea contimporană, cu pragmatismul lui James şi Dewey. Aceasta ne dovedeşte şi valoarea gândirii chineze. China, în multe privinţe, a deschis drumuri în împărăţia filosofiei, înaintea Europei. Intr'un avânt remarcabil, plin de străduinţe nobile, pentru desăvârşirea, înţelegerea omului filosofii ei au limpezit posibilităţile spre frăţia veşnică a spiritului omenesc. Este o cinstire care încununează gândirea unui nobil popor, cu ghirlănzile perfecţiunii veacurilor viitoare.

Ionică Ochişor

Mihai D. Ralea — Psihologie şi viaţă, Bucureşti, Fundaţia pentru literatură şi artă „Regele Carol II". 1938, 300 pagini, lei 60.

Iată o carte într'adevăr rară. Dăm acestui adjectiv valoarea şi prospeţimea cea mai aleasă. Adâncimea la care ajunse autorul ancora gândului, multilateralitatea problemelor destrămate, seriozitatea ţinută demn pe fiecare pagină, precum şi stilul literar ireproşabil, te invită ademenitor, să nu părăseşti lectura volumului, nici când. Ba, cu cât te adânceşti în mările cugetării, cu atât crengile preţioase de mărgean te reţin, fermecându-te.

Lucrarea se deschide cu un minunat eseu prin care se pune faţă în faţă *viaţa*, înţeleasă ca directă trăire, şi *psihologia*, înţeleasă ca adâncire în tine, în labirintul sufletului tău.

Autoanaliza, introspecţia nu au zădărnicit cumva cursul vieţii? Nu cumva înmoaie caracterele? Amiel, în jurnalul său intim, notează: „Această analiză psihologică e o *anticipaţie a morţii*, e starea de suflet dominicană, poate starea sufletului de după mormânt" Iar d. Mihai D. Ralea afirmă:

„Viaţa trebue trăită, nu observată. De mult s'ar fi stins omenirea dacă oamenii în loc să lucreze, să iubească, să lupte, s'ar fi oprit în drum, apucaţi de curiozitate ca să surprindă în tovarăş ori adversar, nu ştiu ce trăsătură de caracter, o pasiune ascunsă, sau dacă, ceea ce e şi mai grav, s'ar fi coborît în ei la fiecare acţiune ca să vadă ce mobil anume a determinat-o".

Am continua astfel să citâm, substanţial, toată cartea. Despre fiecare aserţiune poţi scrie volume întregi. Aceasta e calitatea scrisului d-lui Ralea.

Cum observaţia psihologică reprezintă *o suspendare a acţiunii spontane*, deducem neapărat de aici că ar fi o primejdie pentru viaţă? Amânările fac ca „răspunsul să fie mai adequat şi mai complex". *Ca şi zăgazul torentelor, inhibiţia creiază mai multă forţă, mai multă energie.*

Procesele sufleteşti, prin repetiţie, îşi însuşesc o formă care presupune *organizare, fixare, simplificare.* Forma aleasă presupune puţin fond. Viaţa şi bogăţia sufletească sunt încă'cite şi fără formă. Aceste câteva idei sunt riguros tratate în studiul: *„Asupra saturaţiei fenomenelor sufleteşti"*. Notăm în treacăt studiile asupra *psihologiei simbolului şi expresiei sociale a emoţiilor* în care sunt armonizate perfect documentaţia omului de ştiinţă cu finetea literatului.

Insă studiile de bază din volumul „Psihologie şi viaţă" sunt: *„Problema inconştientului"* şi, *Formarea ideii de per-*

sonalitate", două monografii psihologice extinse și magistral susținute.

După ce face câteva considerații generale asupra inconștientului, autorul descrie detaliat aspectele sub care se prezintă, oprindu-se asupra următoarelor tipuri: ***inconștientul funcțional*** (fiziologic și psihic), ***automatismul, psihologic și inconștientul afectiv***. Despre fiecare din ele are prețioase rânduri coapte de rod; spațiul însă nu ne îngăduie a le înșira. Trece în revistă apoi teoriile contimporane despre natura inconștientului, aducând fiecăreia îndreptățirile și învinuirile unui profund cercetător al problemei, pentru ca, în cele din urmă, să ne înfățișeze modul cum trebuesc înțelese faptele sufletești inconștiente.

Iată. Structura sufletească a omului este rezultatul unei continui transformări, pe cale evolutivă, marcând etape succesive, după vârstă. Pierre Janet distinge următoarele etape: ***reflexă, perceptivă, intelectuală simplă, socială, pitiatică*** (credința), ***rațională, experimentală și artistică.***

Fiecare fază, depășind pe cealaltă, fiind deci pe primul plan al conștiinței, stiește vechile experiențe a trece în umbră, în inconștient. Mai întâi, raportându-ne la speță, am acumulat în inconștient formele filogenetice ale evoluției biologice milenare. Apoi, elementele de o vechime recentă, cum ar fi deprinderile formate pe baza repetiției și scturației, alcătuesc al doilea zăcământ inconștient. Conștiința, fiind ultimul moment în istoria sufletului, are o funcție ***progresistă;*** inconștientul însă, una ***conservatoare.*** Conștiința cere încordare; inconștientul, nu. Poate de aceea a și prețuit Gustave le Bon însemnătatea acestui fapt când a zis: ***L'éducation c'est l'art de passer le conscient dans l'inconscient.*** Datorită oboselii centrilor nervoși se întâmplă o prăbușire dintr'o fază sufletească superioară în una primitivă și veche: inconștientul. Conștientul e o valoare de relație, socială; inconștientul, una animală.

Iată cum definește inconștientul d. Mihai D. Ralea: ***renașterea unor stări sufletești primitive și antisociale, provocată de o oboseală nervoasă și aducând ca urmare o desactualizare a conștiinței.***

* * *

Care sunt condițiile formării ideii de personalitate?

a) Condiții biologice și sociale;

b) Condiții psihologice.

Intre condițiile biologice citâm ***cenestezia, care e reflexul asupra sistemului nervos al totalității proceselor fiziologice din organism***

In ce privește condițiile sociale, constatăm că diferențierea individuală a fost pricinuită de ***mărirea grupului social, densitatea socială, mobilitatea membrilor grupului*** (Durkheim) și ***încrucișarea cercurilor sociale*** (G. Simmel): „cu cât un individ face parte din mai multe grupuri deodată, cu atât libertatea lui crește".

Treptele psihologice se rezumă la: datele senzoriale căpătate prin cenestezie, ***individualizarea perceptivă, autoportretul*** formet fie sub forma schemelor sociale, fie sub forma înehipuirii eronate (bovarysm), conștiința de ***eu*** (obieet și subiect – „le moi", „le je", după William James), ***individualitatea*** care e „voința reflectată", canalizarea tensiunii sufletești pe un drum propriu, și ***personalitatea*** cu atributele: ***ideea de valoare, originalitatea și complexitatea.***

* * *

Volumul se încheie cu încă cinci studii: ***„Ideea de timp în conștiința modernă", „Reflecții în marginea lui Bergson și Einstein", „Pragmatism și psihologie", „Relațiunile dintre imagini și gândire" și „Legitimitatea apriorismului".***

„Psihologie și vieață" nu are nevoe de recomandare, ea se recomandă singură, prin logică, artă, profunziune.

B. Ion

———

„In Deal la Cruce"

roman de *Mih. Curicheru*

Chișinău, 40 lei

Lucrarea e apărută recent. E scrisă de un coleg. Se cere deci, obiectivitate, măsură și sinceritate.

Vom încerca, sinceri cetitori, să ne dăm părerea despre romanul d-lui Curicheru, închipuindu-ne că lectura e cunoscută de fiecare.

Vom afirma dela început că: „In Deal la Cruce" este o nuvelă și nu un roman.

Autorul se inspiră din mediul rural, din viaţa dela ţară.

Intenţionează să zugrăvească: mentalitatea ţăranului nostru, în ce priveşte înşurătoarea, unde zestrea materială primează, iar în al doilea rând, puterea credinţei că legământul frăţiei de cruce prin jurământ — un vechi obiceiu — nerespectat, are ca urmare mustrarea de cuget. Pedeapsa vine: ori peste voinţa omului, ori de bună voe, căci autorul nu afirmă prea clar. Mai degrabă relevă forţa amorului propriu, care îl îndeamnă pe om să nu-şi calce, sau să-şi respecte cuvântul de onoare.

Era şi natural. Limba întrebuinţată e cea din popor: simplă şi uşoară, pe înţelesul tuturor. Ar urma deci şi stilul să fie uşor, cu exprimări limpezi, cu sonoritate rustică. Ce e drept, găsim fragmente de viaţă, de natură, unde stilul e atât de sprinten şi plastic, atât de familiar, încât zugrăvirea apare atât de reală. Aci o întâmplare de familie, dincolo o scenă din viaţa tineretului, unde prospeţimea patriarhalului se simte intactă şi sugestivă; pagini scrise cu artă, aş putea zice, cu măiestrie.

De fapt ele singure vorbesc despre talentul d-lui Curicheru şi într'o măsură, salvează sau menţin integritatea povestirii.

Nu ştiu însă de ce autorul foloseşte cuvinte şi expresii pretenţioase, abstracte, ca: subiect de discuţie, mediu, să-se consume faptele, dramatizm, înserate la fapte diverse, etc. deşi nu cadrează cu mediul unde se petrece acţiunea.

In general, întrările acestea fac pe cititor să regrete că nu poate simţi plăcerea lecturii întreţinute.

In loc să zugrăvească natura, face şi teoria ei, p. 75 de exemplu. In unele locuri face filosofie cu urme de comic, repetă expresiile pe acelaşi plan de frază, plină de nesiguranţă, de acţiune.

Din pricina aceasta, apare sub o formă atât de simplistă, încât exclude preocupările artistice ce licăresc în paginile amintite.

Să scurtăm cercetarea noastră ca să ajungem la sfârşit, unde autorul se grăbeşte cu desnodământul şi unde respiră cu uşurinţă că a scăpat şi dânsul de scris şi cititorul de roman. Ai terminat de citit o carte întreagă, un roman, şi te miri cum s'au spulberat toate paginile fără nicio amintire, sugestie. La sfârşit emoţia a năzuit să apară, dar numai atât, De ce? Niciun conflict, niciun contrast, nici o icoană; tipuri şterse, ori absente.

Curiozitatea te provoacă şi începi să-ţi pui o serie de întrebări:

De ce Ileana n'a împărtăşit lui Ion că va fi mamă, mai înainte: la gard când îl implora să n'o lase, sau când a priceput că Ion se duce undeva cu gând rău?

De ce Ileana nu se apăra faţă de tatăl ei în conflictul pentru Ion, cu argumente care apăreau şi naturale şi logice: că Petre e oftigos, pierdut, scuipă sânge şi ştie precis că va muri.

De ce a mai venit Precu la tatăl Ilenei cu reproşuri, când feciorul său era pe moarte? El trebue să fi ştiut aceasta. Probabil a fost la el, la spital, l-a cerut acasă, şi apoi ştia satul, căci ştia şi Măriorica.

De ce Măriorica n'a împărtăşit vestea morţii lui Petre imediat, norei şi lui Ion?

De ce mustrarea de conştiinţă la Ion nu începe a doua zi, după ce doarme o noapte la Ileana?

Iată greşeli fundamentale, din cauza cărora scenele dispar fără urmă şi procesul psihologic se înnămoleşte în nesiguranţă şi neautentic.

Sunt pasagii care ar trebui să pecetluiască impresii, să lumineze adâncuri sufleteşti şi totuşi, nu o fac.

Din ele, fără să vrei, deduci că d. Curicheru s'a grăbit. S'a grăbit să tipărească, fără o reconstituire, corectare a manuscrisului, poate din teama ca să nu se descurajeze.

D. Curicheru are talent, dar numai de începător; o schiţă, o nuvelă, fără pretenţia unui roman, în care ai stăpâni şi cuprinde ansamblul, dispoziţia, acţiunea şi motivele psihologice.

Debutul e o lecţie concretă că opera literară nu se croeşte nici din ambiţie, nici din întâmplare. Opera tăşneşte ca isvorul, mai mult sau mai puţin intens; trebue să fii maestru, să-i cânţi lucirea apelor şi şoaptele tăinuite.

Trebue multă răbdare, însufleţire, poate chiar tristeţe, pentru a fi împăcat cu tine şi cu lumea ta...

P. Pleşca

I. Nisipeanu: Dintr'o campanie pedagogică pentru şcoala activă *(Ed. „Cugetarea").*

Sub acest titlu, d. I. Nisipeanu *şi-a adunat şi a dat publicităţii un volum, o parte din articolele apărute în diversele reviste pedagogice.*

Sunt desbătute aici, o mulţime de probleme educative în legătură mai ales, cu atmosfera de interior a şcoalei, cu acel suflu de neţărmurită iubire *ce trebue să existe între educator şi educat; din care se desprinde blândeţea, familiaritatea, răbdarea, armonia, într'un cuvânt, tonul de voioşie şi activitate liberă, în cadrul evolutiv al structurii psihologice a copilului.*

Respectul structurii acestuia şi iubirea educatorului faţă de dânsul, *iată piatra unghiulară ce trebue aşezată la temelia noului edificiu şcolar, pentru înfăptuirea căruia, d. I. Nisipeanu luptă cu o convingere nestrămutată. Să cunoşti copilul în tot complexul dinamismului lui, să-i pătrunzi şi să te cobori până a-i simţi cu adevărat tendinţele şi nevoile lui, peste care să reverşi apoi mereu valul cald al iubirii, însemnează a-l cuceri, iar prin aceasta, putinţa de a-l* orienta practic *către scopul suprem al educaţiei:* caracterul moral şi personalitatea creatoare.

Din aplicarea aceluiaşi catehism se naşte armonizarea şcoalei cu viaţa socială. Armonizare ce va închega un echilibru de forţe în sânul elementelor constitutive ale acestui stat, cimentând astfel, fundamentul creaţiei şi al progresului; condiţii vitale pentru trainicia prestigiului oricărui popor cu aspiraţii de viaţă spirituală înaltă.

Concepţia intelectualistă a şcoalei, cu întreg balastul sec *al programelor încărcate, cu spiritul lor de pedantism abstract, va trebui să cedeze unei ţesături programatice croită pe măsura puterilor* omului în devenire, *din care educatorul — nu funcţionarul profesionist — va trebui să facă pentru copil, motiv de* „activitate proprie, personală, intensă şi fericită".

Şcoala nu trebue să aspire la formarea definitivă a caracterului moral şi a personalităţii. Acestea se vor închega de-a-lungul întregii vieţi prin achiziţii, suprapuneri şi intreprinderi de noi cuceriri în domeniul bunelor deprinderi. Ele nu sunt şi nici nu pot fi rezultatul imediat al educaţiei şi instrucţiei şcolare, oricât de optime ar fi condiţiile în care se face această educaţie şi intrucţie. Pentrucă, însăşi evoluţia fiinţei umane, în care şcoala influenţează numai o parte, nu începe şi se sfârşeşte la epoca trecerii prin mediul şcolar, totdeauna lipsit de varietatea asperităţilor mediului social, în care se definesc şi se consolidează adevăratele însuşiri.

Ceea ce poate şi trebue să facă şcoala este să desvolte în copii setea, interesul de a cunoaşte. Interes care să reprezinte în fiecare moment forţa mobilităţii consequentă în acţiunea de cucerire a vieţii.

Deci, nu închegări conturate trebue să cerem dela şcoală, ci putinţi care să se bucure de puterea supleţei şi de tăria perseverenţei, în adaptările pe care le impune oricărei forme de viaţă organizată — implicit omului — mediul casnic şi cel social, *(mai ales omului).*

Pe acest fir, tors din experienţele ce s'au făcut pentru înţelegerea sufletului copilăresc, în ultima vreme, autorul brodează perspectiva unei şcoli construite pe unica realitate, copilul, *însufleţită de adevăratul educator,* educatorul artist.

Cartea mai cuprinde şi o mulţime de exemple — ca o verificare practică a celor afirmate pe plan teoretic — totdeauna ţintind să releveze educatorilor sensul adânc social şi estetic al educaţiei, iar făuritorului de legi şi regulamente şcolare, sugestii durabile întru înlăturarea, pentru viitor, a erorilor din trecut.

Vasile Chicu

———

Spre o nouă metodă a scris cetitului: I. Blăgăilă - Arad.

Dacă în ceea ce priveşte chestiunile de ordin teoretic, pe tărâm didactic, au fost desbătute în lucrări de specialitate sau în reviste, oarecum de mai mulţi iniţiaţi, trebue să recunoaştem că cele practice au fost clarificate de foarte puţini. Şi tocmai acestea din urmă sunt aşteptate mai mult, mai ales acum după atâtea idei şi gânduri frumoase expuse teoretic. *Totul în opera educaţiei şi instrucţiei e în funcţie de realizarea pe teren, de practică.*

De aceea cu legitim interes şi cu sinceră bucurie am primit broşura colegului

I. Blăgăilă, în care expune pe scurt, dar pe înțeles și deajuns de clar, felul cum a realizat dânsul *o nouă metodă* de predare a *scris cetitului.*

In ce constă noutatea? In îmbinarea fericită a părților bune a metodelor de până acum, toate puse în slujba asigurării unei bune formări armonice a ființei omenești școlarizate. „La baza acestei metode stă exercițiul, spontaneitatea și activitatea continuă a copilului, precum și o cooperarea cu învățătorul la învățarea lecției Orice lecție predată după acest metod nu trece peste puterile copilului, pentrucă în întregimea ei ține seama de individual tatea copilului. Ea se fixează cu putere în mintea copilului, în cât el o învață foarte ușor (pag. 2)

Felul cum procedează, spre a ajunge la ceea ce afirmă, ne arată concret, dând două planuri de lecții, din care înțelegi tot secretul noutății.

D-l I. Blăgăilă, ca fidel elev al prof. T. Mariș, este preocupat de adaptarea tuturor principiilor și metodelor de educație și învățământ, importate de aiurea, la realitățile de la noi. Se străduiește să asigure o pornire spre creierea unei pedagogii românești. Iată ce s'a cerut de prof. Mariș, iată ce, într'adevăr, ne trebue.

Și fapt cert că d-l Blăgăilă este mânat de acest gând nobil și util, de a fi în slujba creierii pedagogiei românești, e faptul că d-sa a mai realizat o altă împletire de principii și metoda realităților de la noi. Fructul acestei străduințe este broșura, tot așa de utilă, *„Gândirea copilului"*, de care ne-am ocupat la timp.

Recomand cu toată căldura și stăruința lucrarea d-lui Blăgăilă, tuturor acelora care vor ca în munca lor zilnică să facă pe fiecare zi un real progres didactic, mânați de gândul frumos de a forma ființe armonice, din copiii ce-i au sub conducere.

(Lucrarea se poate comanda la autor: Arad, Casa învățătorilor. B-dul Carol No. 66. Costă 10 lei). **Florian Stănică**

— — —

VARIA

Țăranul în literatura basarabeană. In cadrul Universității Populare, d. prof. Negrescu a desvoltat o conferință cu tema: „Țăranul în literatura basarabeană".

După o succintă introducere în domeniul artei literare, pe care conferențiarul o dovedește într'o strânsă legătură cu mediul social al unui moment istoric dat, pe de o parte,—pe de alta consubstanțială cu un element etern formal, trece la analiza operei de artă din sufletul autorului anonim în Basarabia, deocamdată, marea artă o constitue folklorul; autorul insistă asupra poeziei populare, mai ales Poezia populară s'a grefat pe specificul național, element etern omenesc. Poezia cultă în Basarabia, și care are o valoare permanentă, este numai aceea care s'a dezvoltat pe trunchiul poeziei populare. Poeții Basarabiei nu au dovedit încă să-și capete independența față de înrâurirea copleșitoare a poeziei populare.

Poezia cultă, modernă, a căutat să se scuture de elementele variabile ale conținutului. S'a încercat realizarea unui purism tiestec, existența căruia se rezuma numai la perfecția formei. Poetul anonim, însă, nu și-a permis luxul unei astfel de pretenții și vedem că elementele extraestetice, de cele mai multe ori, sunt însăși izvoarele frumosului exprimat.

Pentru a încerca să studiezi sufletul poporului, investigând materialul tipărit, se cuvine a fi atent și precaut: cei ce au publicat folklor, nu s'au ținut, de obiceiu, de o metodă științifică. Ochiul vigilent și experimentat știe totuși a discerne contribuția personală a culegătorului, de poezia originală a cântărețului anonim.

Elementul extraestetic al folklorului basarabean se poate grupa în mai multe categorii: viața socială, natura, viața sufletească.

Literatura populară basarabeană constitue firul neîntrerupt al continuității spiritului românesc în Basarabia. Dacă autocrația țaristă a oprit cartea românească la Prut, s'a văzut în imposibi-

litate de a stăvili izbucnirea glasului poetului necunoscut.

Când dureros, când ironic — poetul popular s'a răsuflat în contra veneticilor. Glasurile celor înstrăinaţi oficiau pe văi şi dealuri liturghia durerii lor.

Natura în poezia populară e organic şi indisolubil legată de sufletul cântăreţului. Sentimentul iubirii mai ales, mai ca nu-l poţi afla separat de natură, care e luată ca termen de comparaţie, cadru, ori fiind însufleţită.

Iubirea e elementul central al inspiraţiei cântecelor populare. Iubirea nu e conceputâ sub aspectul ei frivol, ci ca un sentiment profund, uneori duios, totdeauna sincer. Toată gama variată a acestui sentiment, cu o inciziune fină, analitică, şi o putere de expresie lapidară, uneori titanică (blestemul), desvăluieşte forţa vitală nesdruncinată a poporului basarabean.

Viaţa de toate zilele, cu toate bucuriile şi tristeţile ei inerente, e consemnată cu de-amănuntul de poetul popular. Dând frâu liber fanteziei, stimulând sentimentele,—conturează viziunea unei dorinţi ori plăceri sufleteşti. Poetul popular prin puterea de condamnare a expresiei, prin stilul presărat de imagini plastice, este un reflex natural al sufletului şi vieţii poporului din Basarabia.

N. F. Costenco

Antologia învăţătorului. Prozatorul B. Iordan, institutor în Bucureşti, cunoscut prin frumoasele cărţi din viaţa normaliştilor a inspectorilor şi învăţătorilor, a luat iniţiativa întocmirei operelor scriitorilor învăţători. Cartea plănuită va cuprinde poeme, proză, eseu. E un adevăr necontestat de nimeni că şi între învăţători se află talente preţioase. Nenorocul unora ar fi că se află ascunşi prin unghere de provincie, lipsiţi de lumina încurajătoare a vitrinelor bucureştene. Antologia va cuprinde lucrările d-lor: George Popa, premiatul Societaţii Scriitorilor Români, Ion Moldoveanu, Teofil Lianu, Aspazia Munte, Florian Stănică, Grigore Bugariu, Dorian Grozdan, C. Ştefăniu, V. Luţcan şi alţii, în poezie; proza va fi reprezentată prin d nii: B. Iordan, V. Munteanu, N. Filimon şi criticul Nicolae Albu. D. V. Ghetea va semna un studiu critic asupra năzuinţelor învăţătoreşti, în pământul frumosului. Aşteptăm această operă cu nerăbdare. Ea va prezenta pe învăţător sub altă lumină a muncii s le. Ilustrată cu chipurile autorilor, şi precedată de portretul critic al fie.ărui poet, ori prozator, nădăjduim că gestul colegului B. Iordan să constitue un gest de dreptate şi reabilitare culturală a luminătorilor dela sate.

* * *

REVISTA REVISTELOR

Revista Ştiinţifică „V. Adamachi", vol XXIII, No. 4. Iaşi.

Colaborează profesorii Universităţii din Iaşi şi mulţi alţi profesori din diferite localităţi. Interesant e studiul „Electricitatea şi viaţa" de Eugen A. Pora. D prof. Dr. N. N. Moroşan, din Chişinău, publică o dare de seamă asupra congresului internaţional de Antropologie şi Arheologie preistorică, din Bucureşti. Note şi informaţii bogate, dări de seamă despre cărţi ştiinţifice, interesc sumarul acestei publicaţii preţioase.

* * *

Gândirea, an. XVII, No. 3, Martie Este stralucit studiul d-lui Ion Petrovici „Determinismul şi indeterminismul în lumina criticii filosofice". Această precizare, a fost provocată de cele două comunicări făcute la Academie, de profesorii dr Marinescu şi Vâlcovici, cu acelaşi subiect. Filosoful nostru şi de data aceasta înţelege să urce culmile gândirii, într'o problemă pe care o rezolvă original. Versuri semnează: D Ciurezu, Ştefan Baciu George, A. Petre, Aurel Marin şi alţii. Esseul d-lui Tudor Vianu, „Paradoxul poeziei", vrea să pătrundă în tehnica

limbajului, în creaţia artistică. Autorul spune că artistul se coboară până la isvorul limbii, că făurind materia pe care va presăra fiorul sensibilităţii, se cufundă în paradoxal, în tragic. Aşa se explică de ce limba lui Eminescu e mereu veche şi mereu nouă. Tot în acelaşi număr trebue să remarcăm amintirile scriitorului Cezar Petrescu despre „*Mateiu I. Caragiale*", duioase şi sincere.

„Gândirea" e mereu actuală. Nichifor Crainic, însufleţitorul ei a reuşit să grupeze tot ce simţirea Ţării are mai frumos şi mai ales. „Gândirismul", în vremile tulburi de azi, deschide pentru spiritualitatea românească, un ţinut sănătos, pentru meditaţie şi pentru orice activitate culturală.

* * *

Straja Moldovei, an. I, No. 4, Bucureşti. Număr închinat Bisericii Moldovei. Pagina Străjeriei, cuprinde o dare de seamă asupra activităţii dela Cetatea-Albă.

* * *

Viaţa Basarabiei, an. VII, No. 1—2, Chişinău. Apariţă cu întârziere semnificativă. Numărul se deschide cu articolul d-lui N. Spătaru, „Munca solidară". D-sa se crede exponentul cultural al Basarabiei şi-şi oferă munca pentru salvarea Neamului D. Halippa semnează frumoase „Amintiri" despre N. N. Alexandri, colaboratorul său la „Cuvântul Moldovenesc" de altădată. Poezia slabă ca niciodată. D. Spătaru, „romancierul", semnează un searbăd fragment de roman. Interesant e studiul d-lui T. Al. Ştirbu, „Copanca. California Românieî". D. Bogdan Istru publică „Pe urmele copilăriei", D. Ciobanu Şt. Valeriu are un frumos studiu despre „Jertfa zidirii la Ucraineni şi Ruşi". Din tot sumarul reiese că „Viaţa Basarabiei" trece printr'o grea criză. Conducătorul ei, despărţindu-se la un moment dat de gruparea ce l-a înscţit mai bine de patru ani, a încercat o „remaniere". Numărul vorbeşte despre nereuşita sa. Nădăjduim că d. Halippa se va regăsi. „Viaţa Basarabiei" e revista tinerei generaţii şi va fi totdeauna a ei.

* * *

Frèamătul, an. II, No. 2, Craiova. Despre literatura acestei reviste nu putem spune vorbe frumoase. Bune sunt numai însemnările din „Abecedar" cu ultimile noutăţi oltenesti.

* * *

Front literar, an. II, No. 10—11, Braşov. Număr cu număr revista braşoveană e încărcată de poezie bună şi însemnări critice. Versuri simţite semnează Const. Virgil Gheorghiu, care şi-a purtat cândva melancolia şi la Chişinău (Inscripţie). Ovid Caledoniu şi V. Spiridonică sunt la înălţime. „Front literar" se ocupă în acest numar de cartea „13 poeţi", apărută recent. Prin această editare lirica noastră tânără a făcut un pas mai departe spre înţelegere şi desăvârşire.

* * *

Şcoala vremii, revista Asociaţiei Învăţătorilor din jud. Arad, an. IX, No. 2, Arad D. Ion Blăgaila se ocupă de „Reformele şcoalei noastre", mai ales cu privire la organizarea controlului. Citează un semnificativ proces-verbal, făcut de un inspector francez, într'o inspecţie. Procesul-verbal cuprinde următoarele puncte: a) Frecvenţa b) Ţinuta şcoalei c) Organizarea pedagogică d) Lecţii şi exerciţii scrise e) Rezultate f) Aprecieri. Din lectura acestui original Proces-verbal se poate vedea sinceritatea părintească a inspectorului, dragostea pentru metoda nouă şi mai presus, o largă obiectivitate în ceea ce priveşte învăţătorul şi munca lui. Revista e la curent cu preocupările didactice. Are şi o conferinţă a d-nei Montessori: „Copilul la lucru".

* * *

Era nouă, an. VI, No. 1—2, Organ al Asociaţiei Învăţătorilor din judeţul Trei-Scaune. Articole: Instrucţie şi educaţie (Gh. Bi-a), Psihologia poporului român (Şt. Ciomârtan), Pagina copiilor (Gh. Briotă); cronici variate şi noutăţi.

* * *

Şcoala noastră, an. VII, No. 9. Revista Asociaţiei Învăţătorilor din Olt. Semnează: T. D Firicel, (Unele lipsuri

di viața economică". Preot I. C. Popescu (Selecția profesională după aptitudini). Lipsește cronica vieții învățătorești și buletinul profesional.

* * *

Ghiocel, an. VI, No. 1—2, Focșani. Cuprinde un bogat material din lucrările copiilor din clasele III și a IV-a. Povestirile instructive și educative definesc prea bine menirea acestei reviste.

* * *

Progresul, an. IV, No. 4², București. Colaborează: Radu Voicu, Vintilă Petrescu-Vrancea, prof. N. Dumitriv, Stelian Popescu, Segarcea și alții. Toți colaboratorii discută probleme actuale din domeniul artei, științei sociale, culturii și economiei.

* * *

Albina, an 41, No 9, București. La pagina „Școala", publică un articol despre „John Dewey", pedagog American, semnat de Dumitru Imbrescu. Autorul, după ce schițează date prețioase din viața lui Dewey, caracterizează sistemul școlar american, bazat pe principiul „mai aproape de natură". Dewey cere școlii să facă pentru copil un mediu prielnic tendințelor în desvoltarea sa. Pedagogul american se declară contra pedagogiei plăcerii, cât și contra aceleia a sforțării, cerând libertatea deplină în desvoltarea copilului. Ceea ce formează însă partea prețioasă a pedagogiei lui Dewey este aterția acordată lucrului-manual. El atribue școlii, un rol social de prim ordin. Copilul să fie deprins pentru a munci, pentru a fi un stâlp al societății și al progresului.

* * *

Cuvânt Moldovenesc, an. XXV, No. 10, Chișinău. Publică rânduri sărbătorești cu prilejul întăririi Constituției noi, la Palatul Regal. Răbojul căminelor interesant. Folklorul variat. Știri și tapte prețioase pentru lumea în care luminează „Cuvânt Moldovenesc".

* * *

Cerul nostru, an. II, Nr. 3, București. E un prețios organ al Asociației A. R. P. A.. Remarcăm, articolele: Din trecutul aviației noastre, Europa înarmată și Pe drumul iluziilor.

* * *

Voința școalei, organ al învățătorilor din Bucovina—anul XVI, Nr. 5-6, Februarie, Cernăuți.

Intr'un articol de fond, pornit din sânul Asociației bucovinene, se pune problema despolitizării școalei. Rezultă din acest articol bucuria mare a învățătorilor din Bucovina că, însfârșit, noua orânduire a Țării, va desch de noi orizonturi învățământului primar. Învățătorimea va urma totdeauna pe îndrumătorii drepți și cinstiți, condusă de imperativul prezentului: „Vremurile mari cer oameni întregi!". Profesorul de pedagogie N. C. Enescu semnează articolul „Școală de împrumut". D. I. V. Goraș, un vrednic institutor basarabean, cunoscut prin câteva volume apreciate și prefațate de prof. universitar Șt. Bârsănescu, publică studiul „Evoluția și importanța curentului individualist în știința pedagogiei contimporane". D-sa lămurește originea curentului individualist, descrând evoluția lui până'n faza științifizării. Pentru susținerea curentului individualist autorul arată următoarele interese ce prezintă individualismul: a) *interes social*, pentrucă societatea ține la ridicarea individului, până la vârful piramidei sociale; b) *interes științific*, cunosând ființa copilului vom furniza pedagogiei date concrete asupra fondului moral al școlarului; c) *interes educativ*, cunoscând individualitatea școlarului, individualizăm și metodele de învățământ și acțiunea educativă. Astfel, vom ști cu cine trebue să lucrăm în clasă, vom ști ce putere de muncă au școlarii; d) *interes etnic*, adică, școlarul fiind educat și instruit conform nevoilor de evoluție ale poporului, se îndeplinește și imperativul conservării naționale, prin răspândirea luminii în popor și afirmarea valorilor. Remarcăm informațiile interesante, recenziile competente și ținuta de actualitate a foii bucovinene.

* * *

Intelect, anul II, Bucureşti.

Apare periodic, desvoltând probleme sociale, literare.

D. prof. Martinescu-Asău se ocupă de influenţa cuvintelor ţigăneşti din România, asupra argot-ului francez. Argot-ul este limba vorbită de clasa vulgarilor, tâlharilor, bandiţilor, criminalilor, etc. La ţigani mai ales, se observă influenţa românească, persană şi grecească. D. dr. Liviu Grigore scrie despre: „Cum s'a născut morala?". Restul publicaţiei este închinat noutăţilor culturale, cărţi, reviste, probleme ce frământă actualitatea. „Intelect" anunţă apariţia „*Antologiei Bugeacului*" lucrare datorită lui Dragomir Petrescu, un fel de înmănunchiere a tuturor scriitorilor ce au cântat ţinutul plin de nostalgie, Bugeacul. Ne vom opri cândva asupra acestei cărţi.

* * *

Învăţătorul Tulcean, anul X' Nr. 8, Tulcea.

Semnează articole: C. Rădulescu-Motru, E. Andrei, Iosif Gabrea, C. Andrei, Al. Bunescu-Mahmudia, etc. D-l Prof. Rădulescu-Motru se ocupă de „Bunurile ce le aduce cu sine creştinismul", un fragment din volumul „Puterea sufletească". Citâm din „Pedagogia caritaţii", semnat de E. Andrei, următoarele rânduri:

„Problema copiilor infirmi, a copiilor anormali, nu s'a pus cu gravitatea cuvenită, dela început, din motive lesne de înţeles. Toţi debilii mintali, imbecili şi idioţi, rămân ca un lest netrebnic, o povară pentru familii şi pentru societate, căreia în niciun caz nu-i poate face cinste". Autorul se opreşte apoi asupra începuturilor pedagogiei caritaţii cu Ygnaţiu de Loyola, Pestalozzi, pedagogul claselor sărăcite şi al copiilor vagabonzi; Robert Owen, părintele instituţului de copii fără ocrotire; Fröbel creatorul „grădinilor de copii" şi alţii, cu munca şi jertfa contopită cu progresul omenirii.

* * *

Preocupări Didactice, anul III Nr. 4—5, Piatra-Neamţ.

Intâlnim, ca mai în toate publicaţiile pedagogice, articolul d-lui Iosif I. Gabrea „$^3/_4$ Teoreticieni şi $^1/_4$ Practicieni", publicat si'n revista noastră. Celelalte studii sunt închinate profesorului mort, Ioan Drăgan, un distins autor de cărţi didactice şi pedagog de seamă. D. M. Cojocaru, în studiul său despre măsurarea şi diagnosticarea atenţiei în cursul primar, arată greşelile fişei pedagogice editată de Institutul Pedagogic Român. Socotim foarte important acest studiu şi-l recomandăm tuturor colegilor care vor să cerceteze sufletul tăinuit al copilului.

* * *

Graiul Dâmboviţei, anul XVI, Nr. 1, jud. Dâmboviţa.

Semnează articole d-nii: Florian Stănică (Intrebările copiilor), Nicolae Voica (Câteva din multele rele), D. I. G. Vasiliu face o înşirare a tuturor cărţilor apărute în anul 1937. Munca sa e de un real folos pentru toţi colegii. La sfârşitul revistei sunt recenzate cărţi ce: „Educaţia nouă în şcoala activă", „Diagnosticarea inteligenţii copiilor între 9—14 ani". Buletinul Asociaţiei e bogat şi bine întocmit.

———

BULETIN PROFESIONAL

Preşedintele Asociaţiei învăţătorilor la d. ministru Iamandi

Preşedintele Asociaţiei generale, d. D. V. Ţoni şi d. M. Vasiliu, Vice-preşedinte, au avut o audienţă la d. ministru al educaţiei naţionale, Victor Iamandi, în ziua de 9 Martie.

Preşedintele Asoc. generale a prezentat d-lui ministru un memoriu pentru revendicările materiale ale corpului învăţătoresc în legătură cu bugetul viitor.

I-a exprimat satisfacţia organizaţiei profesionale a învăţătorilor pentru măsura ce-a luat cu privire la înlocuirea din direcţie a celor cu 35 ani de serviciu şi la pensionarea din oficiu a celor cu 40 ani de serviciu, măsuri pe care corpul învăţătoresc le solicită de mulţi ani în urmă.

Dar măsura nu trebue să se mărginească aici, a opinat preşedintele Asociaţiei faţă de d. ministru, ci să se aplice şi celor din control cu 35 ani de serviciu, iar pensionarea din oficiu să se aplice tot la 35 ani.

A mai cerut apoi :

a) Un decret lege prin care să se acorde gr. I tuturor învăţătorilor definitivi şi posedând o licenţă universitară, nedreptăţiţi faţă de cei cărora li s'a acordat acest grad prin legea promulgată la 8 Aprilie 1937, fiindcă posedau licenţa la acea dată.

b) Acordarea dreptului la gradele militare — tot printr'un decret lege — tuturor acelor învăţători care au luat parte la războiul unităţii naţionale — fiind absolvenţi din seriile 1919 şi 1920 sau voluntari.

c) Rectificarea datei de înaintare a învăţătorilor reuşiţi la examenele de înaintare la gr. II din 1936 şi 1937 — 1 Septemvrie 1936, în loc de 1 Septemvrie 1937 cum s'a decis —

fiindcă aveau dreptul să dea acest examen încă din 1935.

d) Achitarea sumei de un milion acordată de d. ministru dr. C. Angelescu Asociaţiei generale, pentru „Casa învăţătorilor", ce se va clădi în Bucureşti, sumă care a fost întrebuinţată sub regimul trecut pentru repararea clădirii ministerului în urma focului dela începutul lui Ianuarie şi despre care fostul ministru d. prof. I. Petrovici, a declarat că înţelege să fie restituită fără întârziere Asociaţiei Generale.

e) Achitarea sumei de 100.000 lei acordată tot de d. ministru dr. C. Angelescu ca o contribuţie la fondul pentru ridicarea unui local de şcoală în Ipoteşti, jud. Botoşani.

In cele din urmă a informat pe d. ministru asupra unor cazuri de abuzuri ale organelor subalterne — de pildă cazuri date în sfidarea legii de către d. director general al învăţământului primar - şi l-a rugat să ia sub directa sa ocrotire pe învăţătorii nedreptăţiţi prin acte de arbitrar sau diferite înscenări.

D-l ministru a binevoit să răspundă:

Găseşte îndreptăţite cererile învăţătorilor care pretind gr. I, a celor cu gradaţie militară, ca şi a celor cu rectificarea datei de înaintare la gr. II, şi va face ca să fie satisfăcute.

Pensionarea din oficiu nu s'a putut face deocamdată decât la 40 ani de serviciu, fiindcă altfel Casa de pensiuni n'ar putea face faţă sumelor de care ar avea nevoie.

Este profund nemulţumit de sistemul de recrutare al organelor de control şi schimbarea acestui sistem cât mai repede este una din cele dintâi preocupări ale sale.

Va căuta ca ministrul să achite în timpul cel mai scurt suma acordată pentru Casa învăţătorilor din Bucureşti, ca şi aceea pentru şcoala din Ipoteşti.

Nu va îngădui să fie niciun învăţător nedreptăţit şi d-sa personal va cerceta plângerile ce i se vor adresa direct sau prin preşedintele Asociaţiei şi va sancţiona pe autorii actelor de arbitrar şi ilegalitate, fiindcă înţelege să aducă în şcoală ordine bazată pe lege şi dreptate.

Dela Asociaţia generală a învăţătorilor

Preşedintele Asociaţiei generale a învăţătorilor, d. *D. V. Ţoni*, a avut în ziua de 3 Martie, o audienţă cu d. *Victor Iamandi*, ministrul educaţiei naţionale.

După ce i-a expus dezideratele urgente ale corpului învăţătoresc a obţinut dela d. ministru următoarele declaraţii:

Situaţia bugetară a Statului este acum grea, dar d-sa va face toate sforţările ca în bugetul viitor să se prevadă drepturile legale ale învăţătorilor: gradaţii, sporuri pentru definitivat şi înaintare, sporurile pentru cei din localităţile cu populaţie minoritară.

Deasemenea, va face sforţări ca să se poată numi în toamnă câţi mai mulţi dintre absolvenţii de şcoale normale, actualmente fără posturi.

Sporirea salariului iniţial al învăţătorilor nu e posibilă în actualele împrejurări.

Crede şi d-sa că trebue să se vină cu măsuri radicale pentru schimbarea actualului sistem de recrutare a personalului de control şi pentru pensionarea celor care funcţionează, deşi au împlinit de mult limita anilor de serviciu.

* * *

„Monitorul Oficial" cu data de 5 Martie 1938, publică următoarele:

Se aduce la cunoştinţa generală că membrii titulari a Corpului didactic primar, care doresc a fi transferaţi, conform dispoziţiunilor art. 123 şi 124 din legea învăţământului primar, în locurile publicate vacante, precum şi în cele ce eventual ar deveni vacante prin transferările altora, vor înainta cererile lor de transferare inspectoratelor şcolare regionale respective, de la data publicării şi până la 1 Aprilie 1938.

Când transferarea se cere pentru o şcoală din altă regiune serviciul local de învăţământ care a primit cererea este obligat ca până la 15 Aprilie 1938 s'o înainteze regiunii unde se găseşte şcoala la care s'a cerut transferarea.

Cererile vor fi însoţite de avizul motivat al inspectoratului şcolar respectiv, iar în cazul când sunt mai mulţi

solicitanţi pentru acelaşi post candidaţii vor anexa la cereri şi acte prin care să facă dovada dreptului de a fi preferaţi în ordinea indicată de art. 124 din lege.

Posturile dela şcoalele Casei Muncii C. F R nu se ocupă la transferări decât cu asentimentul Casei Muncii C. F. R,

* * *

Examenul de definitivat al învăţătorilor se va ţine în acest an la 1 Mai 1938, în condiţiunile arătate de legea învăţământului primar.

Examenul de înaintare la gr. II, care urma să se ţină în luna Aprilie, a fost amânat la o dată ce se va fixa de minister. Intrucât timpul pentru facerea inspecţiilor speciale de către organele de control e prea scurt, se crede că examenul va avea loc în luna Noembrie 1938.

In vederea examenelor de definitivat şi înaintare care se apropie, ne îngăduim a recomanda colegilor *Manualul*, întocmit de B. Iordan, institutor-literat, în colaborare cu T. Vicol, V. Gheţea, Şt. Ionescu, etc., pentru examenul de capacitate, definitivat şi înaintare, apărut în editura „Cugetarea" (Str. Popa Nan 21, Bucureşti IV).

Manualul pentru capacitate, definitivat şi înaintare, cuprinde toate materiile de studiu prevăzute în noua programă a învăţământului normal-primar, care sunt tratate succint în aproape 500 pagini.

Materiile sunt însoţite de tablouri rezumative, cronologice, indice, desene, scheme, bibliografii, etc., menite să înlesnească asimilarea materiilor care altfel se găsesc împrăştiate în zeci de manuale de specialitate, grele şi costisitoare.

* * *

„Săptămâna pedagogică" la Cernăuţi. Succesele „Săptămânii pedagogice", organizate de seminarul pedagogic universitar din Cernăuţi, de sub conducerea d-lui prof. univ. C. Narly, din anii 1936 şi 1937, au determinat direcţiunea acestei instituţii să o continue şi în acest an.

Şi în acest an, „Săptămâna pedagogică", anul III, se va ţine în săptămâna patimilor, între 17 - 23 Aprilie.

Ministerul educaţiei apreciind importanţa acestor cursuri pentru promovarea culturii profesionale a dăscălimii a aprobat participanţilor un concediu de 3 zile (15—17 Aprilie), urmând ca certificatul de participare la cursuri să servească drept motivare a absenţei dela catedră.

Pe lângă cursurile teoretice, lecţiile practice şi îndrumările străjereşti, se vor face şi excursii în părţile cele mai pitoreşti şi interesante din punct de vedere istoric a Bucovinei.

In cadrul cursurilor se va da deosebită atenţiune problemei atât de actuale a cercetării individualităţii elevului. Va fi studiată, pe lângă alte metode aplicate în ţară şi străinătate, în special metoda „Foii de observaţie vocaţională" de prof. univ. C. Narly şi conf. univ. Gh. Zapan, arătându-se atât bazele ei teoretice cât şi aplicarea practică.

Din cauza numărului restrâns de locuri disponibile, se recomandă celor interesaţi să facă înscrierea cât mai curând posibil. Ultimul termen de înscriere este ziua de 5 Aprilie.

Impreună cu cererea de înscriere se va trimite — prin mandat poştal — suma de lei 80, care reprezintă cheltuelile de regie, participarea la cursurile „Săptămânii pedagogice" fiind gratuită pentru cei înscrişi.

Inscrierile se fac la seminarul pedagogic universitar, Cernăuţi, str. Spiru Haret 2, biroul „Săptămânii pedagogice". In cererea de înscriere se va indica adresa exactă a participantului precum şi dacă doreşte să fie găzduit la una din şcolile normale (de băieţi şi fete) din localitate. Găzduirea este gratuită, iar pentru masă se va percepe zilnic suma de lei 30. Participanţii cari doresc să fie găzduiţi, vor trimite împreună cu cererea de înscriere, pe lângă taxa de regie de lei 80, şi taxa pentru întreţinerepe 7 zile (210 lei). Cei înscrişi cu găzduire, vor aduce pernă, cearşeaf şi învelitoare.

Dela Fundaţia Regală, Căminul Cultural Judeţean

In şedinţa dela 4 Martie 1938 a biuroului Căminului Judeţean, d. preşedinte I. Sârbu comunică hotărîrea luată la conferinţa organelor de control judeţene, ţinută sub preşedenţia d-lui inspector şcolar I. Iacob, inspector şi al căminelor săteşti, privitoare la notările, cu ocazia inspecţiilor didactice, a învăţătorilor care activează sub auspiciile Căminului. S'au dat îndrumări asupra menţionării în procesele-verbale de inspecţii a acestei munci, de care se va ţine seamă cu ocazia examenelor.

In curând, căminele săteşti vor primi o circulară cu instrucţiuni în vederea intensificării activităţii şi legarea acestuia de viaţa locală, mai ales acum în pragul primăverii.

Tot în această şedinţă a fost cooptat ca secretar al Sfatului Căminului Judeţean d. Const. V. Roşu, învăţ. Chişinău.

Pagina Străjeriei

Un Neam e pe creastă de hotar.

Se mişcă vremea 'n ritm vioiu, şi viaţa în acelaşi pas. Surâsul unor zori visaţi s'arată, încălzind aidoma inima noastră crescută din nădejdi şi năzuinţi.

Suntem prezenţi oricând, oriunde, aşa cum ne-au clădit idealurile ce ne-au hrănit. Răspundem cu tot ce ne aparţine. Vremurile cer, dăm totul! Nu drămuim nimic. Aşa suntem, aşa o spunem. E sufletul nostru, în care gâlceava contradicţiei între cugetare şi faptă, simţire şi exprimare, n'a pătruns.

Inalta Înţelepciune Regală s'a transformat prin noi în torent de elan. Svâcnim cu toată fiinţa. Gândul ni-i vultur de strajă. Cuvântul nostru, exprimarea dorului de mai bine. Fapta noastră — pecetluirea unui crez.

* * *

A apărut în excelente condiţiuni tehnice şi redacţionale, *Almanahul „Straja Ţării" pe anul 1938.*

Pe lângă partea calendaristică, anume scrisă pentru folosul comandanţilor şi străjerilor, Almanahul conţine un bogat

material de enciclopedie străjerească, prezentat în: studii, articole, cronici, statistici, teatru, versuri, apărute sub semnătura conducătorilor Străjii şi a prietenilor mişcării străjereşti.

Din Straja Ţării colaborează d-nii: Teofil G. Sidorovici, comandantul Străjii Ţării; prof. Ion Dongorozi, directorul secretariatului; prof. T. Crudu, directorul publicaţiilor; prof. I. Angelescu, subdirectorul îndrumării; prof A. S. Goia; prof. Dan Smântânescu; I. Valerian; prof. univ. Sim. Mehedinţi şi Ion Simionescu.

O bogată cronică străjerească a anului 1937, ştiri, recenzii, îndrumări şi un mare număr de clişee bine alese, completează acest minunat almanah „apărut sub îngrijirea fostei direcţii a educaţiei din „Straja Ţării".

* * *

Instrucţiuni către comandanţi. Comandanţii şi comandantele de stoluri sunt rugaţi a aduna, în vederea expoziţiei naţionale străjereşti, lucrări făcute de străjeri şi străjere.

2. Aceste lucrări vor consta din: a) desene; b) caete străjereşti individuale, pe cuiburi sau pe centurii; c) lucrări artistice; d) obiecte uzuale de gospodărie şi tabere.

a) Desenele pe cât se poate în culori, vor fi în legătură cu ocupaţiile străjereşti, preferabil după natură, crâmpee de viaţă a familiei, a unităţii, a muncii câmpului, etc. Desenul să fie dinamic (în mişcare). Se va evita desenul decorativ, reproducerea stemei şi devizei. Să se respecte spontaneitatea şi naivitatea concepţiei copilului. In niciun caz nu se vor face cópii sau reproduceri după ilustraţiuni sau tablouri.

b) Caetele cu compoziţii, desene, vederi, ierbar, etc., se pot trimite când aduc o contribuţie interesantă spre a dovedi spiritul de ordine şi imaginaţie, ingeniozitatea şi aplicaţia.

c) In obiectele confecţionate să se vadă utilul combinat cu frumosul, satisfacerea nevoilor locale, folosirea materialului ce-l avem la îndemână. Exemple de obiecte artistice şi cu caracter de joc: modelaj din argilă, crestături din piatră şi lemn, îndoituri, ţesături, decupaje, aplicaţiuni de hârtie co-

lorată, broderii, grupuri de miniaturi, tablouri din frunze, fulgi, etc.

d) Obiectele uzuale pentru nevoi personale: cuţitaşe, perii mici, umeraşe, carnete, bastoane de excursii, ghiozdane — tip străjeresc — etc. Pentru podoaba sălii centuriei: legatul desenelor şi cărţilor, candele, poliţe mici, coşuri, frize, vase cu flori, etc., tăbliţe pentru jurnalul centuriei.

Pentru exterior: gărduleţe de nuiele şi mesteacăn, (modele) miniaturi de gospodărie.

Pentru gospodărie şi tabere: spălător, poliţă, hartă, cuiere, sfeşnice, scaune, mese, spălătoare, (mobile în miniatură) ustensile de lucru, etc.

Pentru obşte: Troiţe, (în miniatură) indicatoare de străzi originale, bănci, podeţe.

3. Obiectele să fie făcute din material simplu, care reprezintă o notă de originalitate. Stăruim asupra întrebuinţării exclusiv a materialului şi modelului românesc.

Materialul de lucru:

a) Natura: lemn, nuiele, coajă, frunze, foi de porumb, piatră, argilă, paie papură, etc.

b) Fabrica: hârtie, carton, metal, etc.

4. Se vor evita compoziţiile voluminoase ţinând seama de felul cum vor fi prezentate obiectele şi anume: pe suprafeţe plane, (desene, tablouri, frize) în vitrine, (obiectele) pe etajere (obiectele mai mari).

5) Materialul se va trimite legiunii respective unde delegaţii „Străjii Ţării" vor veni să-l colecţioneze. Materialul trebue să fie trimis la legiune, înainte de 15 Aprilie.

6. Orice informaţie suplimentară se cere la comandamentul „Străjii Ţării", Şoseaua Bonaparte 8, direcţia secretariatului, cu menţiunea „Expoziţie".

7. Comandanţii şi comandantele sunt rugate a trimite cât de urgent la aceeaşi adresă şi cu aceeaşi menţiune, o listă a obiectelor, categoria şi numărul desenelor care există, în momentul de faţă, la stolul respectiv. In acest fel li se pot da indicaţii asupra celor ce pot fi trimise chiar de acum la legiune pentru selecţionare.

8. Fiecare obiect va fi etichetat, predat cu indicația stolului de origine și numele executantului.

9. Desenele vor fi semnate în față cu indicația stolului căruia aparține străjerul.

10. Comandanții și comandantele sunt rugați a urmări cu atenție „Pagina Străjeriei" a „Curentului" și ora la radio a străjerilor, întrucât vom primi săptămânal instrucțiuni și informații privind expoziția.

Toate stolurile vor lucra pentru expoziția „Străjii Țării" care va avea loc în cadrul Lunii Bucureștilor, obiecte și desene străjerești.

Obiectele se vor face din materialul local : tablouri din frunze, pene, împletituri, crestături în lemn.

* * *

Cu ocazia consfătuirii avute la 20 Februarie crt. între Comandantul Legiunii Lăpușna și Comandanții străjeri din Chișinău, s'au discutat următoarele :

1. Organizarea stolurilor cu Pavilionul ridicat; 2. Stolurile cari n'au ridicat Pavilionul; 3. Punerea de acord a vieții organice a școlilor cu viața străjerească; 4. Administrația și gestiunea stolurilor; 5. Stolul Azilului copiilor săraci de pe lângă Liga Femeilor Basarabene; 6. Chestiunea satului, etc.

Discuțiile au fost animate de entuziasmul caracteristic: individul incadrat spiritului nou.

Deși discuțiunile se raportau direct la stolurile școlilor secundare, este totuși un precedent care se va continua și intensifica, pentru a înlesni Comandamentul în hotărîrile luate pentru toate stolurile.

In această ordine de idei, supunem atenției comandanților străjeri învățători câteva păreri :

1. Deși ideia de bază e comandamentul unic, în Chișinău ar fi necesară formarea unei cohorte numai cu străjerii și străjerele școlilor primare. Școlile secundare vor avea cohortele lor. Aceasta pentru unificarea instrucțiunilor și îndrumărilor relative la organizare și programul de activitate a unităților. Nu pot fi neglijate unele deosebiri esențiale între aceste grade de școli, pentru a nu proceda în consecință.

Aici, s'ar putea sublinia că îndrumătorii noştri direcţi, nu pot fi decât organele de control, Comandanţi străjeri. Ei ştiu cât şi cui să ceară. Vin în permanent contact cu noi şi ne pot sfătui oricând. Intr'o mică paranteză, s'ar putea spune că toţi învăţătorii chemaţi în control, să treacă şi prin şcoala de iniţiere pentru Comandanţii străjeri.

2. Aşa s'ar putea stabili o eficace şi necesară corelaţie între stolurile din oraş şi judeţ, pentru a organiza printre altele :

a) vizitele reciproce,
b) excursiile comune,
c) expoziţia anuală, comună. în capitala judeţului,
d) tabăra de vară a judeţului

Asupra acestui punct am adăuga :

Pot fi organizate tabere de străjeri şi străjere :

A) *într'o climă de pădure* cu apropiere de clima muntoasă dat fiind altitudinea de peste 300 m., cum ar fi în satele: *Sadova*, aproape de C. F. R. şi Călăraşi Târg, *M-rea Hâncului* (în mijlocul pădurii, având ca centru de aprovizionare Nisporenii şi Ciuciulenii) M-rea Condriţa, etc.

B) *într'o climă de stepă* cum ar fi în satele de pe Valea Prutului: Nemţeni, Măcăreşti, Zberoaia, etc. care au apă bună de băut, aer, plajă şi sunt ferite de curenţii de aer.

Odată sesizată problema, ea poate fi studiată.

După cât ştiu, se intenţionează din partea Legiunii Lăpuşna :

1. Infiinţarea unui atelier pentru confecţionarea uniformelor pentru comandanţi, comandante, străjeri, străjere. E o urgentă necesitate.

2. Aprovizionarea Cooperativei „Izbânda" cu toate manualele ce privesc străjeria. La fel de necesar.

* * *

Flutură tot mai numeroase şi triumfătoare Pavilioanele ridicate de străjeri.

Priviri dumerite de mazili le caută. Rugi se 'nalţă din satele lăpuşnene spre cerul senin şi zâmbitor al primăverii. E primăvara Neamului.

E un îndemn ca 8 Iunie să nu găsească un cătun fără Pavilionul ridicat.

Premilitare

Suntem în al IV-lea an de activitate premilitară. Greutăţile începutului au fost învinse de entuziasmul celor chemaţi să tragă brazdele deşelenirii. Principiul a întrat în conştiinţa cetăţenească.

E şi aceasta un punct de mândrie ce trebue recunoscut corpului învăţătoresc, conformează majoritatea comandanţilor premilitari. Şi nu e în intenţia dascălilor să-şi ridice laude pentru această subliniată activitate. Nu e doar nici prima, nici ultima; nici de eri, nici de azi.

Dorim doar să muncim... să clădim cărămidă la opera de peste ani... Atunci va creşte dreptatea noastră, odată cu urmaşii ce ni-o vor recunoaşte.

Cei care activează în această ramură, ştiu ce înseamnă fiecare Duminică şi sărbătoare ocupată pe teren şi orice oră liberă rezervată lucrărilor de cancelarie. Ce timp rămâne pentru o altă activitate extra-şcolară? N'ar fi oare cazul ca să fie considerată această activitate pe acelaşi plan de importanţă ca şi străjeria şi lucrul în Cămin? De altfel, aceste activităţi nu sunt izolate şi sunt cazuri când acelaşi învăţător, face de toate.

Nu cerem recompensă specială, dar sublinierea arestor activităţi de către organele de control, în procesele verbale de inspecţii, credem c'ar avea o binefăcătoare influenţă asupra elanului şi dorului de muncă al învăţătorilor. Aceasta pentru a contrabalansa—o credem—rigiditatea examenelor.

Problema înaintărilor ofiţerilor de rezervă care activează la premilitărie, nu e de resortul nostru să o punem. Ne stăruie în minte însă aceeaşi veche problemă a stării materiale a învăţătorilor, mai ales începători. Mulţi ar vrea, şi-ar trebui, să cunoască Ţara. Să vadă Moldovanul dela Nistru cu plaiurile lui şi Moţul cu munţii lui vlăguiţi de străini. Să trăiască clipe de contact real cu tot ce-i românesc. Să smulgă naturii ştiinţa înşirată în cărţi. Să se informeze el însuşi, pentru a lămuri pe elevii săi. Dar cum?

O *distincţie* pentru cei activi, - acum obiectiva selecţionare e asigurată—ar fi *un bilet de călătorie gratuită*, valabil 15—20—30

zile, pe o anumită rută, cu opriri şi îmbarcări după voie, în puncte fixate. Criteriile după care s'ar distribui, amănuntele ce-ar cuprinde un astfel de bilet, s'ar stabili uşor. Am dori să auzim aprobată în principiu o astfel de propunere.

Viza carnetelor ofiţerilor de rezervă şi controlul echipamentului de campanie se execută cu începere de la 1 Martie până la 31 Mai a. c. la cercurile de recrutare respective.

Se vor prezenta la viză toţi ofiţerii inferiori de rezervă combatanţi şi asimilaţi cu ţinuta Nr. 29 (de campanie).

Ofiţerii de rezervă care din cauză de forţă majoră nu se vor putea prezenta personal, pot trimite carnetul la cercul de recrutare printr'o rudă apropiată majoră sau prin poştă recomandat, însoţit de un raport scris în care vor arăta:

Cauzele care îi împiedică a se prezenta personal la viză.

Dacă au echipamentul şi harnaşamentul complect sau în ce stare îl au.

Ofiţerii de rezervă care vor fi dovediţi că au făcut rapoarte neexacte sau care pentru prezentare au împrumutat echipament şi harnaşament străin, li se vor aplica sancţiunile prevăzute de art. 24, alin. ultim din regulamentul legii ofiţerilor de rezervă.

Ofiţerii de rezervă dispensaţi de mobilizare pe anul în curs, vor prezenta cu această ocazie şi certificatul de dispensă Md. D. O.

Ofiţerii generali şi superiori, au latitudinea, fie de a se prezenta personal pentru viză, fie de a trimite carnetul la cercul de recrutare unde sunt înscrişi. In acest caz vor comunica adresa complectă şi profesiunea cu specialitatea ce exercită.

Nu se vor prezenta la viză şi control: Ofiţerii de rezervă care au fost concentraţi în timpul anului; ofiţerii de rezervă care au împlinit limita de vârstă, pentru a fi trecuţi în retragere.

Ofiţerii de rezervă aflaţi în străinătate, vor proceda la fel adresându-se ataşaţilor militari, la legaţii ori consulate.

Necrolog

Grigore Cernit

Incă un vrednic ostaş din rândurile învăţătorilor, căzut la datorie. In puterea vârstei — numai de 47 ani — a fost răpus de boala care roade încet şi nu iartă pe nimeni, *Grigore Cernit*, în ziua de 15 Februarie a acestui an.

Fiu de preot, moldovan din Basarabia, el urmează câtva timp seminarul teologic din Chişinău, apoi îşi continuă învăţătura la Tiflis. Dar reîntors în Basarabia îşi oferă energia tinereţii grelei şi frumoasei misiuni de învăţător. Mai întâi în Rădeni jud. Orhei, apoi în sătucul Pojoreni, jud. Lăpuşna, munceşte neîncetat pe ogorul şcoalei.

Credincios ostaş la deşteleni-rea întunerecului din sate, brav şi viteaz ofiţer în timpul războiului mondial. In gradul de sublocotenent luptă în tranşeele din Moldova, fiind martor la cele mai glorioase izbânzi ale Românilor.

Pasiunea lui pentru şcoală ajunsese până acolo încât, ultima lui dorinţă era să moară pe catedră. Fiind pe patul de moarte aştepta cu nerăbdare întremarea, pentru a-şi vedea clasa şi şcolarii.

A lăsat în urmă o familie numeroasă, iar în sufletele colegilor un gol. Sătenii îndureraţi, iar copiii cu lacrămi în ochi l-au urmat în drumul cel de pe urmă, la ţintirimul de pe deal.

Fie-i ţărâna uşoară!

Afanasie Pisica

Necrolog

Visarion Grebencea

A plecat dintre noi în miez de noapte, uşor, senin, conştient şi vesel, într'o lume mai bună ca a noastră.

Toţi îl ştiau voinic, plin de viaţă, gata de muncă, toţi îl ştiau acolo, la postul său, înconjurat de dragoste şi respect. Iată de unde isvorăşte întristarea noastră.

Avea numai 55 ani. Se născuse în Chişinău, tatăl său fiind cântăreţ la Catedrala Oraşului, iar mama, fiică de gospodar fruntaş din Costeşti-Lăpuşna Face şcoala în Chişinău şi e numit în învăţământ, pe seama com. Vărzăreşti-Noi, judeţul Lăpuşna, in 1900. Trece laSpeia, jud. Tighina, Epureni jud. Ismail, Bădicul-Moldovean, jud Cahul, de unde pleacă la războiu. Ajunge locotenent şi are un mare rol în organizarea armatelor moldoveneşti Pe unde a fost a lăsat şcoli nouă, prieteni şi gospodari de seamă. A fost preşedintele Federalei Băncilor Populare din jud. Cahul, între timp a funcţionat la Pojoreni, Costeşti şi Chişinău. A fost preşedinte de cerc cultural, membru în consiliul Federalei „Codrul" preşedinte de voloste, membru în comitetul şcolar judeţean, membru în Asociaţia Învăţătorilor şi preşedinte până la moarte, a casei de ajutor reciproc. Răsplătit pentru munca sa cu numeroase decoraţii, cea mai mare fiind Coroana României, Visarion Grebencea pleacă împăcat în întunecimea morţii. Lasă în urmă un exemplu de străduinţă profesională, o pildă de jertfă pentru înălţarea fraţilor noştri moldoveni. Iată de ce, din partea autorităţilor şcolare şi a casei de ajutor reciproc vin să deplâng moartea acestui scump dascăl.

Dumnezeu să-l aşeze de-a dreapta Lui !

Ilie Burlacu

ASOCIAŢIA ÎNVĂŢĂTORILOR
din Municipiul Chişinău
şi jud. Lăpuşna

Nr. 34
19 Martie, 1938

CONVOCARE

In conformitate cu prevederile statutare şi potrivit hotărîrii Comitetului de conducere, din 12 Martie a. c., se convoacă membrii Asociaţiei Corpului Didactic Primar din Municipiul Chişinău şi judeţul Lăpuşna, în adunare generală ordinară pe ziua de 30 Aprilie 1938, ora 8 a. m., în localul Şcoalei de Contabilitate din Chişinău, str. Şmidt No. 131, cu următoarea ordine de zi:

1. Darea de seamă asupra activităţii Comitetului pe anul expirat.
2. Darea de seamă asupra gestiunii Comitetului.
3. Raportul cenzorilor şi descărcarea de gestiune.
4. Bugetul pe anul 1938.
5. Organizarea Şcoalei Normale de Învăţători raportor d. N. Olaru.
6. Situaţia morală şi materială a şcoalei primare şi a învăţătorului—raportor d I. Nagacevschi.
7. Manualele didactice—rapoport d. I. Chicu.
8. Asistenţa medicală a învăţătorilor—raportor d. N. Olaru.
9. Cursurile de vară.
10. Diverse.

In caz dacă la data şi ora fixată nu se va întruni numărul membrilor cerut de statute, adunarea se va ţine în aceeaşi zi la ora 10 a. m., cu orice număr de membri prezenţi, în acelaşi local şi cu aceeaşi ordine de zi.

Preşedinte **I. Arhip**

Secretar **N. Ermurache**

SITUAȚIA DE CASSA

pe 31 Decembrie 1937

ÎNCASĂRI			PLĂȚI		
Nr. crt.	Denumirea conturilor	Sume	Nr. crt.	Denumirea conturilor	Sume
1	Sold dela Bilanț	21.519	1	Avansuri	34 700
2	Fond Cămin	10.650	2	Fond Cămin	10 000
3	Cotiz. de Incasări pe 1936	42 004	3	Mobilier	7.972
4	Cotizații pe an. 1937	125.721	4	Salarii	35.100
5	Depuneri spre fructificare	116 432	5	Cheltueli generale	11 865
6	Avansuri	39.800	6	Ajutoare caz boală	3.600
7	Rev. „Școala Basarabeană"	52.377	7	Gestiunea Căminului	54.160
8	Gestiunea Căminului	69.232	8	Reparații Căminului	18.619
9	Venituri întâmplătoare	1 097	9	Depuneri spre fructificare	137.880
10	Gestiunea Sanatoriului	1.600	10	Rev. „Școala Basarabeană"	89.631
			11	Deplasări Șed. Comitet.	4.116
			12	Cotiz. Asoc. G-le	8.000
			13	„ „ R-le	1.200
			14	Cheltueli culturale	9 615
			15	Cotizații de membru	184
			16	Chelt. de deplasare la congrese	10.422
			17	Dobânzi Credit Ur Iași	14.955
			18	Gestiunea Sanatoriului	2.639
			19	Reparații Sanatoriului	12.388
	Total	480.432		Total	467.046
				Sold	13.386
				Total	480.432

Se certifică de noi exactitatea prezentei situații de cassă.

Președinte **I. Arhip**

Casier **V. Voiciulis**

Balanță de verificare

încheiată la 31 Decembrie 1937

Nr crt.	Denumirea conturilor	Sume		Solduri	
		Debitoare	Creditoare	Debitoare	Creditoare
1	*Cassa*	*480432*	*467046*	*130386*	—
2	*Avansuri*	*114552*	*39800*	*74752*	—
3	*Mobilier*	*114777*	—	*114777*	—
4	*Sanatoriul „Sergheevca"*	*221895*	—	*221895*	—
5	*Avansuri dubioase*	*24104*	—	*24104*	—
6	*Cămin*	*1150000*	—	*1150000*	—
7	*Participațiuni*	*13000*	—	*13000*	—
8	*Depuneri spre fructificare*	*170694*	*116432*	*54262*	—
9	*Efecte Publice*	*57300*	—	*57300*	—
10	*Dif. de curs la cump. Căminului*	*103151*	—	*103151*	—
11	*Cotizații de încasat pe an. 1936*	*42004*	*42000*	—	—
12	*Fond Sanatoriu*	—	*35613*	—	*35613*
13	*„ Amort. Sanatoriu*	—	*221895*	—	*221895*
14	*„ Cămin*	*10000*	*1260547*	—	*1250547*
15	*„ Mobilier*	—	*12800*	—	*12800*
16	*„ Avansuri dubioase*	—	*57300*	—	*57300*
17	*Scris. B-ca Cr. Urban Iași*	—	*233000*	—	*233000*
18	*Dif. de curs la partic.*	—	*7507*	—	*7507*
19	*Excedent an. 1936*	—	*11763*	—	*11763*
20	*Cheltueli generale*	*11865*	—	*11865*	—
21	*Revista „Școala Basarabeană"*	*89631*	*94817*	—	*5186*
22	*Gestiunea Căminului*	*54160*	*81231*	—	*27072*
23	*Ajutoare caz boală*	*3600*	—	*3600*	—
24	*Reparații Căminului*	*18619*	—	*18619*	—
25	*Salarii*	*35100*	—	*35100*	—
26	*Venituri întâmplătoare*	—	*1097*	—	*1097*
27	*Cotiz. Asoc. G-le*	*8000*	—	*8000*	—
28	*Chelt. depl. Comitetului*	*4116*	—	*4116*	—
29	*Cheltueli Culturale*	*9615*	—	*9615*	—
30	*Cheltueli deplasare la congrese*	*10422*	—	*10422*	—
31	*Cotizații de membru*	*184*	*125721*	—	*125537*
32	*Dobânzi Dep. spre fructificare*	—	*669*	—	*669*
33	*„ Efecte de plată*	*14955*	—	*14955*	—
34	*Abon. de înc. Rev. „Șc. Basarabeană"*	*32440*	—	*32440*	—
35	*Gestiunea Sanatoriului*	*2639*	*1600*	*10039*	—
36	*Reparații Sanatoriului*	*12388*	—	*12388*	—
37	*Cotiz. Asoc. Regionale*	*1200*	—	*1200*	—
	Total	*2810843*	*2810843*	*1989986*	*1989986*

Se certifică de noi exactitatea prezentei Balanțe de Verificare.

Președinte **I. Arhip**

Contabil **A. Ciobanu**

CONT DE GESTIUNE

Incheiat la 31 Decembrie 1937

CHELTUELI			VENITURI		
Nr. crt.	Denumirea conturilor	Sume	Nr. crt.	Denumirea conturilor	Sume
1	Cheltueli Generale	11.865	1	Excedent an. 1936	11.763
2	Ajutor caz de boală	3.600	2	Revista „Șc. Basarabeană"	5.186
3	Reparații Căminului	18.619	3	Gestiunea Căminului	27.072
4	Salarii	35.100	4	Venituri întâmplătoare	1.097
5	Cotizații Asoc. Generale	8.000	5	Cotizații de membru	125.537
6	Diurne și deplas. Comitet.	4.116	6	Dob. depuneri fructificare	€69
7	Cheltueli Culturale	9 615			
8	Cheltueli deplas. Congr.	10 422			
9	Dobânzi Ef de plată	14.955			
10	Gestiunea Sanatoriului	1.039			
11	Reparații Sanatoriului	12.388			
12	Cotizații Asoc. Regionale	1.200			
	Total	130.919			
	Excedent 1397	40.405			
	Total	171.324		Total	171.324

Președinte **I. Arhip**

Contabil **A. Ciobanu**

BILANȚUL

Incheiat la 31 Decembrie 1937

ACTIV — PASIV

Nr. crt.	Denumirea conturilor	Sume	Nr. crt.	Denumirea conturilor	Sume
1	Cassa	13.386	1	Fond Sanatoriul	35.613
2	Avansuri	74.752	2	„ Amort. Sanatoriul	221.895
3	Mobilier	114.777	3	„ Cămin	1.250.547
4	Sanatoriul Sergheevca	221.895	4	„ Mobilier	12.800
5	Avansuri dubioase	24.104	5	„ Avansuri dubioase	57.300
6	Cămin	1.150.000	6	Scris. Credit Urban Iași	233 000
7	Participațiuni	13 000	7	Dif. de curs la Participațiuni	7.507
8	Depuneri spre fructificare	54.262			
9	Efecte publice	57.300			
10	Diferență de curs la cump.				
11	căminului	103.151			
	Abonamente Rev. „Școala Basarabeană" de încasat	32.440		Total	1.818.662
				Excedent	40.405
	Total	1.859 067		Total	1.859.067

Președinte **I. Arhip**

Contabil **A Ciobanu**

„ŞCOALA BASARABEANĂ“

Apare lunar, afară de lunile Iulie şi August
sub îngrijirea unui comitet compus din:

I. Arhip, Preşedintele Asociaţiei Învăţătorilor din jud. Lăpuşna

Gr. Bălan, cenzor din partea Asociaţiei

Vladimir M. Neaga, redactor

Panait Crihan, redactor

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:

„Casa Învăţătorului“ str. I. C. Brătianu, No. 87-a

CHIŞINĂU

Telefon 5-72

ABONAMENTUL ANUAL:

Învăţătorii din judeţ şi municipiu . . . . . lei 80

„ din alte judeţe şi particularii . . lei 100

Instituţiile . . . . . lei 200

Preţul unui exemplar . . . . . lei 10